

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
ในจังหวัดกระบี่ ประเทศไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ไม่สังกัดภาควิชา/เทียบเท่า
คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2563
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO JOIN RSPO STANDARD OF OIL PALM GROWERS
IN KRABI PROVINCE, THAILAND

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics

Common Course

FACULTY OF ECONOMICS

Chulalongkorn University

Academic Year 2020

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกร
	ผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ ประเทศไทย
โดย	น.ส.ปุณศยา รอดเจริญ
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.เขมรัฐ เถลิงศรี

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

	.....	คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
	(รองศาสตราจารย์ ดร.สิทธิเดช พงศ์กิจวรสิน)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		
	.....	ประธานกรรมการ
	(รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ทิพย์ บุญประกายแก้ว)	
	.....	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
	(รองศาสตราจารย์ ดร.เขมรัฐ เถลิงศรี)	
	.....	กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันต์ สัมปัตตะวนิช)	
	.....	กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรุวรรณ ปรมาพจน์)	
	.....	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
	(รองศาสตราจารย์ ดร.อิสริยา นิตินันท์ประภาศ บุญญะศิริ)	

ปณศยา รอดเจริญ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ในจังหวัดกระบี่ ประเทศไทย . (FACTORS AFFECTING THE DECISION TO JOIN RSPO STANDARD OF OIL PALM GROWERS IN KRABI PROVINCE, THAILAND) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.เชมรัฐ เกลิงศรี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติโดยรวมของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีต่อมาตรฐาน RSPO ศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน รวมทั้ง ศึกษาถึงสาเหตุและข้อจำกัดที่เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนีวานิช-ปลายพระยา) จำนวน 65 ราย และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 ราย ในอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยใช้แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและเชิงอนุมาน

ผลการศึกษาพบว่า (1) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ค่อนข้างมีทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO แต่เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีทัศนคติเป็นกลางต่อมาตรฐาน RSPO ไปจนถึงค่อนข้างมีทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO (2) การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน พบว่า ต้นทุนรวมในการทำผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ต่ำกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะ ครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีสัดส่วนต้นทุนค่าปุ๋ยและต้นทุนค่ายาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลง ต่ำกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แต่ในส่วนของต้นทุนค่าดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันกลับพบว่าครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีสัดส่วนต้นทุนค่าดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO และทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO และ(4) สาเหตุที่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO คือ เกษตรกรบางส่วนไม่รู้จักรับมาตรฐาน RSPO และสำหรับเกษตรกรที่รู้จักมาตรฐาน RSPO แต่ยังคงตัดสินใจไม่เข้าร่วมเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น เกษตรกรคิดว่ามาตรฐาน RSPO มีขั้นตอนยุ่งยากและซับซ้อน เกษตรกรมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ในหลายประเด็น และเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO เป็นต้น

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ที่แตกต่างกัน โดยปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรมีการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่แตกต่างกันเป็นผลมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนและปัจจัยด้านทัศนคติของเกษตรกร ดังนั้นภาครัฐและหน่วยงานที่กำกับดูแลมาตรฐาน RSPO ควรเน้นการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เนื่องจากเกษตรกรกำลังเผชิญปัญหาความไม่เสมอภาคของข้อมูลและมีการรับรู้ข่าวสารที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ควรเร่งผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่เข้มแข็งระหว่างโรงสกัดน้ำมันปาล์มและผู้ประกอบการในพื้นที่เพื่อเป็นตัวกลางให้รับซื้อผลผลิตที่ผ่านมาตรฐาน RSPO

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา 2563

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6085179429 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORD: Oil Palm, RSPO Standard, Decision-Making, Probit Model

Punsaya Rodjaroen : FACTORS AFFECTING THE DECISION TO JOIN RSPO STANDARD OF OIL PALM GROWERS IN KRABI PROVINCE, THAILAND . Advisor: Assoc. Prof. Khemarat Teerasuwannajak Talerngsri, Ph.D.

The main purpose of the thesis is to investigate factors affecting oil palm growers' decision to join the RSPO (Standard for Sustainable Oil Palm Production) using primary data obtained from 130 randomly selected oil palm growers in Plai Phraya District, Krabi Province, Thailand. Comparisons of growers' attitude towards RSPO, including cost and net revenue obtained by growers who joined the standard and did not join were conducted.

The main findings are as follows. Firstly, both groups of oil palm growers had different attitudes towards the RSPO standard. Growers who joined RSPO standard had a relatively positive attitude towards the RSPO standard, while those who did not join had either neutral attitude or a rather negative attitude towards the RSPO standard. Secondly, households that joined RSPO standard experienced lower total cost of oil palm plantation than those that did not join, especially on items such as fertilizer costs and herbicide and pesticide costs. On the other hand, households that joined RSPO standard had a higher proportion of maintenance costs than those that did not join. Thirdly, results from probit regressions revealed that positive attitude toward RSPO standard and education of head of the household, had significant positive effects on the decision to join RSPO standard. However, gender of head of the household and negative attitude toward RSPO standard exerted significant negative effects on the decision to join RSPO standard. Finally, there were several reasons why the growers who knew about the RSPO standard but still decided not to join, for examples, growers perceived the RSPO standard as a complicated process, some had misperceptions and lacked understanding of the RSPO standard.

To conclude, the results suggested that both groups of oil palm growers had different attitudes towards the RSPO standard. The socio-economic factors of the households and the attitude of the growers significantly affected the growers' decision whether to join or not to join the standard. Therefore, to increase the number of participants in RSPO, the government and RSPO institution ought to promote and provide correct information about the RSPO standard to oil palm growers as many of whom were facing problems of information asymmetry. In addition, strengthening cooperation between palm oil mills and local middleman who had strong ties with local growers could help address logistic problem and increase the number of RSPO growers.

CHULALONGKORN UNIVERSITY

Field of Study: Economics

Student's Signature .....

Academic Year: 2020

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีโอกาสสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากไม่ได้รับโอกาสและความเมตตาอย่างสูงจากรองศาสตราจารย์ ดร.เขมรัฐ เถลิงศรี อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้สละเวลาให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน อีกทั้งยังคอยติดตามความคืบหน้า ผลักดันและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จ ผู้วิจัยสำนึกในพระคุณของอาจารย์เขมรัฐเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เขมรัฐเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันต์ สัมปัตตะวนิช กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาให้คำแนะนำด้าน Econometrics อย่างดีเสมอมา จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.จันทร์ทิพย์ บุญประกายแก้ว ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรุณพรหม ปรมาพจน์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อิสริยา นิติทัศน์ประกาศ บุญญะศิริ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่สละเวลาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้สำเร็จ และขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนนิวนาวิซ-ปลายพระยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณถาวร ศรีเทพ และคุณมนัญญู สิ้นสุวรรณ ที่สละเวลาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณเสน่ห์ ศักดา ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต โดยเฉพาะคุณกษิรา วรวิฒนะ ปริญา คุณณฤมล เตียวไพบุลย์ และคุณพิสิฏฐ์ สุขเกษม ที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ตลอดระยะเวลาการศึกษาในครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณ พี่ๆ และเพื่อนร่วมรุ่นหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดระยะเวลาในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนางสาวรุจินันท์ ขุนศรี ที่คอยให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจและผลักดันให้ผู้วิจัยก้าวข้ามผ่านอุปสรรคต่างๆ ด้วยความเต็มใจเสมอมา และขอขอบคุณนางสาว ญาณิศา เชื้อไทย ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่คอยให้การสนับสนุนและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

ปณศยา รอดเจริญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....ง	ง
กิตติกรรมประกาศ.....จ	จ
สารบัญ.....ฉ	ฉ
สารบัญตาราง.....ญ	ญ
สารบัญภาพ.....ฎ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ..... 1	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ..... 1	1
1.2 วัตถุประสงค์..... 6	6
1.3 คำถามวิจัย..... 6	6
1.4 ขอบเขตการวิจัย..... 6	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ..... 7	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ..... 7	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และวรรณกรรมปริทัศน์..... 8	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา..... 8	8
2.1.1 ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม..... 8	8
2.1.2 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม..... 10	10
2.1.3 ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม..... 13	13
2.2 วรรณกรรมปริทัศน์..... 14	14
2.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร..... 14	14

2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร	18
.....	18
บทที่ 3 โครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมัน และมาตรฐาน RSPO.....	21
3.1 โครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่	21
3.2 ลักษณะการซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมันของอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่.....	23
3.3 การถือครองสิทธิ์ที่ดินและทรัพยากรป่าไม้ของอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่	24
3.4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา.....	24
3.5 มาตรฐานเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย	25
3.6 นโยบาย มาตรการ และโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปี พ.ศ.2561-2563.....	26
3.7 มาตรฐาน RSPO	29
3.7.1 ความเป็นมาของมาตรฐาน RSPO	29
3.7.2 หลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดเบื้องต้นของมาตรฐาน RSPO.....	30
3.7.3 แนวโน้มความต้องการสินค้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO	31
3.7.4 ตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐาน RSPO ในประเทศไทย.....	33
บทที่ 4 วิธีการศึกษา.....	35
4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	35
4.2 การพิจารณาจริยธรรมการวิจัย	35
4.2.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
4.2.2 วิธีการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	36
4.2.3 เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย	36
4.2.4 วิธีการพิทักษ์สิทธิ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง	36
4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	37
4.4 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	37

4.5 การเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา	37
4.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
4.7 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	40
4.7.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	40
4.7.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	42
4.7.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	43
4.7.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	44
4.8 ตัวแปรและสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา	47
4.8.1 ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา	47
4.8.2 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา	49
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา	55
5.1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง	55
5.1.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	55
5.1.2 ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน	56
5.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	56
5.2.1 การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	56
5.2.2 การเปรียบเทียบลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน	58
5.2.3 การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน	58
5.2.4 การเปรียบเทียบลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO	59
5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	63
5.3.1 ลักษณะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	63
5.3.2 การเปรียบเทียบความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	65

5.4 ข้อมูลเฉพาะของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	66
5.4.1 สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	66
5.4.2 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการลานเทากับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	67
บทที่ 6 ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน.....	69
6.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	69
6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน	73
6.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือน....	73
6.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือน	75
6.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	77
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	80
7.1 สรุปผลการศึกษา	80
7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.....	84
7.3 ข้อจำกัดในการศึกษา	85
ภาคผนวก 1 แสดงผลการวิเคราะห์.....	86
ภาคผนวก 2 มาตรฐาน RSPO	92
ภาคผนวก 3 แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา.....	96
บรรณานุกรม	104
ประวัติผู้เขียน	110

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 วรรณกรรมปริทัศน์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน.....	20
ตารางที่ 3.1 สัดส่วนระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม RSPO	25
ตารางที่ 3.2 มาตรฐานเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย.....	26
ตารางที่ 3.3 นโยบาย มาตรการ และโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำปาล์มของประเทศไทยปี พ.ศ.2561–2563.....	28
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลรายละเอียดของตัวแปรตาม.....	47
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลรายละเอียดของตัวแปรอิสระ.....	48
ตารางที่ 4.3 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา.....	54
ตารางที่ 5.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	57
ตารางที่ 5.2 ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกร.....	58
ตารางที่ 5.3 ทักษะคติของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อมาตรฐาน RSPO.....	62
ตารางที่ 5.4 เหตุผลของเกษตรกรที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	67
ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน	72
ตารางที่ 6.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562	76
ตารางที่ 6.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	79

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 จำนวนเกษตรกรรายย่อยอิสระภายใต้การรับรองมาตรฐาน RSPO แบบกลุ่มปี พ.ศ.2556-2562 ในประเทศไทย.....	4
ภาพที่ 1.2 จำนวนสมาชิก RSPO ประเภท Ordinary Membership ปี พ.ศ.2562	5
ภาพที่ 2.1 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม.....	12
ภาพที่ 3.1 โครงสร้างการตลาดปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่	22
ภาพที่ 3.2 บริษัทผู้ร่วมก่อตั้ง North American Sustainable Palm Oil Network.....	31
ภาพที่ 3.3 จำนวนบริษัทที่ได้รับ RSPO Trademark Licence แบ่งตามประเทศปี พ.ศ.2562	32
ภาพที่ 4.1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	35
ภาพที่ 4.2 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	41
ภาพที่ 4.3 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562	42
ภาพที่ 4.4 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562	43
ภาพที่ 4.5 ขั้นตอนการประมาณค่า Two-Stage Sample Selection Estimation	44
ภาพที่ 4.6 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 (เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO).....	46
ภาพที่ 5.1 องค์ประกอบของต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562.....	59
ภาพที่ 5.2 สัดส่วนระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อประโยชน์ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO.....	66

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

ปาล์มน้ำมันถือว่าเป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจสำคัญของประเทศไทย เนื่องจากปาล์มน้ำมันสามารถใช้ประโยชน์ได้หลากหลายทั้งในแง่พืชอาหารและพืชพลังงานส่งผลให้ปาล์มน้ำมันมีความเกี่ยวข้องในหลายอุตสาหกรรม เช่น อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรมโอเลโอเคมิคอล¹ และอุตสาหกรรมไบโอดีเซล เป็นต้น โดยน้ำมันปาล์มเป็นน้ำมันพืชที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากเนื่องจากมีราคาถูกเพราะเป็นพืชน้ำมันที่มีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่นๆ เช่น น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันมะกอก น้ำมันมะพร้าวและน้ำมันเรปซีด เป็นต้น โดยปาล์มน้ำมันมีผลผลิตต่อไร่สูงกว่าพืชน้ำมันชนิดอื่น 6 ถึง 10 เท่า แหล่งผลิตน้ำมันปาล์มที่สำคัญของโลกตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย ตามลำดับ แม้ว่าประเทศไทยสามารถผลิตน้ำมันปาล์มสูงเป็นอันดับ 3 ของโลก แต่ยังเป็นสัดส่วนน้อยมากเพียงแค่ร้อยละ 3.9 ส่งผลให้ประเทศไทยไม่มีอำนาจในการต่อรองหรือกำหนดทิศทางราคาน้ำมันปาล์มในตลาดโลกได้ (ชัยวัช โขวเจริญสุข, 2563) สำหรับประเทศผู้นำเข้าน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลกในปี พ.ศ.2563 ได้แก่ อินเดีย จีน สหภาพยุโรป และปากีสถาน ตามลำดับ (United States Department of Agriculture, 2020)

อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน (อุตสาหกรรมขั้นต้น) โรงสกัดน้ำมันปาล์มดิบ (อุตสาหกรรมขั้นกลาง) และโรงสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์ (อุตสาหกรรมขั้นปลาย) โดยในปี พ.ศ.2563 ประเทศไทยมีจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ 387,134 ครัวเรือน โดยพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่ของประเทศตั้งอยู่บริเวณภาคใต้ เนื่องจากมีสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด ซึ่งจังหวัดที่มีการปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร และนครศรีธรรมราช ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564)

เมื่อพิจารณาถึงศักยภาพการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยยังอยู่ในระดับต่ำและมีข้อจำกัดด้านการแข่งขันในตลาดโลก เนื่องจากผลผลิตปาล์มน้ำมันต่อไร่ของไทยอยู่ที่ 2.9 ตันต่อไร่ เมื่อเทียบกับมาเลเซียอยู่ที่ 3.3 ตันต่อไร่ นอกจากนี้ อัตราการให้น้ำมัน (Oil Extraction Rate:

¹ อุตสาหกรรมการผลิตเคมีภัณฑ์จากไขมันปาล์มเพื่อใช้ในการผลิตสินค้าอุปโภค เช่น ยา สบู่ เครื่องสำอาง เป็นต้น

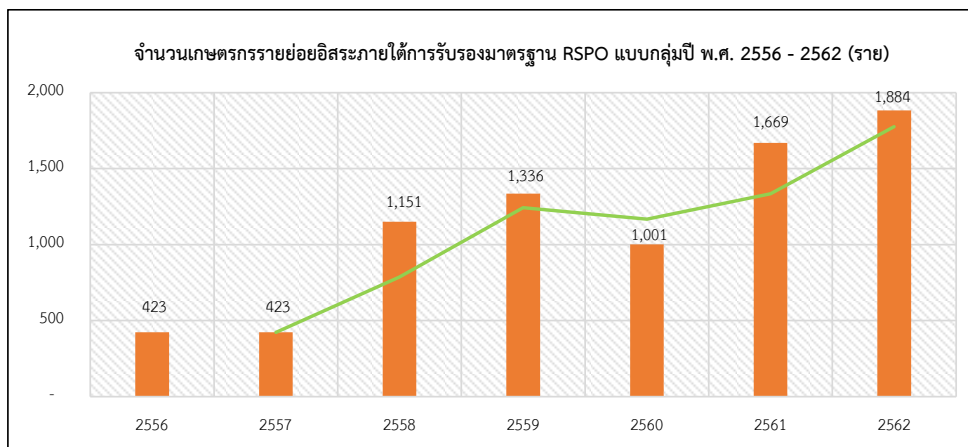
OER) ของไทยอยู่ที่ร้อยละ 17 เมื่อเทียบกับมาเลเซียและอินโดนีเซียอยู่ที่ร้อยละ 21 และร้อยละ 22 ตามลำดับ และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันของไทยส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย มีพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมันเฉลี่ย 20 ถึง 25 ไร่ต่อราย ซึ่งจะแตกต่างจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในประเทศมาเลเซีย และอินโดนีเซียที่เป็นเกษตรกรใหญ่มากกว่าร้อยละ 80 โดยมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 200 ไร่ต่อ ราย จากปัจจัยข้างต้นส่งผลให้ต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของไทยสูงกว่ามาเลเซียและอินโดนีเซีย (เชษฐชุตตา เชื้อสุวรรณ, 2561) นอกจากนี้ จุดอ่อนที่สำคัญของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยอยู่ที่ ปัญหาเชิงโครงสร้างของเกษตรกรรายย่อย โดยเกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการผลิต ต่ำ ซึ่งมีสาเหตุมาจากเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดีที่ เหมาะสม ขาดการบันทึกข้อมูล ขาดการรวมกลุ่ม และขาดแรงจูงใจในการผลิตปาล์มน้ำมันคุณภาพ ส่งผลให้เกษตรกรรายย่อยมีต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าที่ควรจะเป็น (สุธีญา ทองรักษ์ และ คณะ, 2562)

เมื่อปี พ.ศ.2547 ได้มีการก่อตั้งองค์กรเพื่อการเจรจาสำหรับการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (Roundtable on Sustainable Palm Oil: RSPO) ขึ้นที่เมืองซูริค ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเกิด จากความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลายภาคส่วน เช่น กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wide Fund for Nature: WWF) บริษัท Unilever NV จากประเทศเนเธอร์แลนด์ และสมาคมน้ำมัน ปาล์มแห่งมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Association: MPOA) เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากความ ต้องการใช้น้ำมันปาล์มเพื่อการบริโภคและนำผลิตไปเอติเซลทั่วโลกเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ เกิดการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศผู้ผลิตและส่งออกน้ำมัน ปาล์มรายใหญ่ของโลกอย่างอินโดนีเซียและมาเลเซีย เกิดการทำลายป่าฝนเขตร้อนเป็นจำนวนมาก เพื่อเปลี่ยนพื้นที่ไปปลูกปาล์มน้ำมัน ทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติของสัตว์ป่า เช่น เสือสุ มาตรา อูรังอุตัง และช้าง เป็นต้น รวมทั้งเกิดการเอาผิดเอาเปรียบแรงงาน ส่งผลกระทบต่อสังคมและ ชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ที่พึ่งพาป่าไม้ในการดำรงชีวิตถูกรุกราน (สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่าง ประเทศ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต, 2556) ในปัจจุบันมาตรฐาน RSPO ถือว่าเป็นมาตรฐานการผลิตน้ำมัน ปาล์มที่ได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติมากที่สุด โดยเป็นมาตรฐานแบบความสมัครใจ (Voluntary Standard) ที่มีการสนับสนุนให้มีการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม และมีความรับผิดชอบต่อชุมชนทั้งระบบห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ไปจนถึงโรงสกัดน้ำมันปาล์มบริสุทธิ์โดยในแต่ละส่วนของห่วงโซ่อุปทานจะมีข้อกำหนดที่แตกต่างกัน

สำหรับการดำเนินมาตรฐาน RSPO ในประเทศไทย เริ่มต้นในช่วงปี พ.ศ.2553-2555 เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ) และโรงงานสกัดปาล์มน้ำมันในประเทศไทย 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) บริษัท สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1933) จำกัด และบริษัท สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม จำกัด เพื่อร่วมมือกันสร้างมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย และในเวลาต่อมากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยของ 4 บริษัทดังกล่าวได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO เป็นกลุ่มแรกของโลก (ธีระพงศ์ จันทรมิถ, 2556) โดยประโยชน์ที่เกษตรกรจะได้รับจากการผลิตปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน RSPO เช่น เกษตรกรสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ในราคาพิเศษ (Premium Price) ได้รับส่วนลดในการซื้อปุ๋ยและต้นกล้าปาล์มน้ำมัน รวมทั้งได้รับเงินปันผลประจำปีจากกลุ่มมาตรฐาน RSPO ที่เกษตรกรเป็นสมาชิก (สิริสุตา หนูทิมทอง และคณะ, 2563) นอกจากนี้ มาตรฐาน RSPO ยังช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน ช่วยให้เกษตรกรมีการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และช่วยให้เกษตรกรมีการร่วมกลุ่มและมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นต้น (สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน), 2562) ซึ่งจะนำไปสู่การมีรายได้ที่เพิ่มขึ้นและมั่นคงในระยะยาวของเกษตรกร นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมและชุมชนก็ได้รับประโยชน์จากที่เกษตรกรเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ตามไปด้วย เช่น การไม่ใช้แรงงานเด็กในการผลิตปาล์มน้ำมัน การจ่ายค่าแรงขั้นต่ำ และการไม่แผ้วถางป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพที่สำคัญ เป็นต้น (กนกวรรณ ศาศวัตเตชะ, 2563)

แม้ว่าประเทศไทยจะติดอันดับเป็นประเทศที่มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากที่สุดเป็นอันดับที่ 3 ของโลกและได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยเป็นแห่งแรกของโลกแต่จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO ภายใต้การรับรองแบบกลุ่มกลับไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเติบโตจากจำนวนสมาชิก 423 ราย ในปี พ.ศ.2555 เป็น 1,884 ราย ในปี พ.ศ.2562 ดังแสดงในภาพที่ 1.1 ซึ่งถือว่าเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศที่มีมากกว่า 3 แสนครัวเรือน

ภาพที่ 1.1 จำนวนเกษตรกรรายย่อยอิสระภายใต้การรับรองมาตรฐาน RSPO แบบกลุ่มปี พ.ศ.2556-2562 ในประเทศไทย

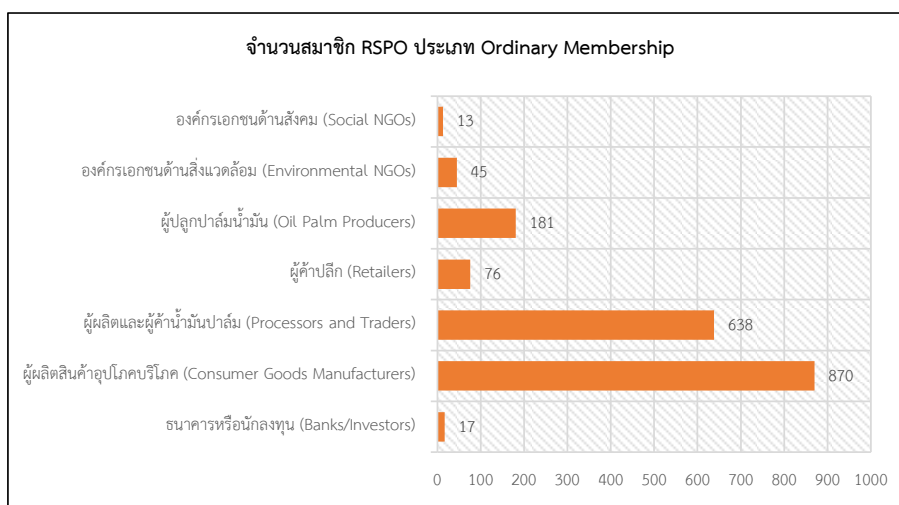

ที่มา: Roundtable on Sustainable Palm Oil (2015) และ Roundtable on Sustainable Palm Oil (2019)
ประมวลผลโดยผู้วิจัย

น้ำมันปาล์มนับเป็นน้ำมันพืชที่ได้รับความนิยมและถูกใช้เป็นส่วนผสมในผลิตภัณฑ์ต่างๆ รอบตัวเรา เช่น ยา สบู่ แชมพู ผงซักฟอก เครื่องสำอาง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป และช็อกโกแลต เป็นต้น จึงมีอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องหลายส่วนในห่วงโซ่อุปทานของน้ำมันปาล์ม โดยในปัจจุบัน บริษัทชั้นนำ ทั้งของไทยและต่างประเทศ มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการรับซื้อวัตถุดิบหรือแสดงจุดยืนในการรับซื้อ สินค้ามาขายต่อจากผู้ประกอบการที่ใช้น้ำมันปาล์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO จากภาพที่ 1.2 จะเห็นได้ว่าสัดส่วนผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค (Consumer Goods Manufacturers) เข้าร่วมเป็น สมาชิกมาตรฐาน RSPO มากที่สุด นอกจากนี้ กลุ่มผู้นำเข้าน้ำมันปาล์ม 6 ประเทศสำคัญ ได้แก่ เบลเยียม ฝรั่งเศส อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ สวีเดน และเดนมาร์ก ได้มีการประกาศ National Commitment ว่าภายในปี พ.ศ.2558 จะนำเข้าน้ำมันปาล์มเฉพาะที่มีการผลิตอย่างยั่งยืนเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับประเทศเยอรมันที่มีการออกกฎหมายว่าด้วยเรื่องการรองรับการผลิตน้ำมันปาล์มจาก แหล่งที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม (พวงเพชร อังวิศิษฏ์วงศ์, 2559) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ผลิตสินค้าที่ใช้ น้ำมันปาล์มหรือผลิตภัณฑ์อื่นๆ จากปาล์มน้ำมันเป็นส่วนประกอบในผลิตภัณฑ์มีการปรับตัวเพื่อมองหาน้ำมันปาล์มที่มาจากแหล่งผลิตที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและมีการผลิตตามมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันที่ได้มีปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหันมา เลือกรับซื้อผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

ภาพที่ 1.2 จำนวนสมาชิก RSPO ประเภท Ordinary Membership ปี พ.ศ.2562

ที่มา: Roundtable on Sustainable Palm Oil (2020) ประมวลผลโดยผู้วิจัย

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน RSPO จะเป็นจุดเริ่มของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั่วโลก โดยให้ความสำคัญด้านความยั่งยืนทางการตลาดควบคู่ไปกับความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นการยกระดับคุณภาพน้ำมันปาล์มให้ตรงตามมาตรฐานสากล โดยมาตรฐาน RSPO จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยให้มีศักยภาพในการแข่งขันในตลาดโลก และสร้างโอกาสทางการค้าและส่งออกน้ำมันปาล์มและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันปาล์มได้มากขึ้น เพราะฉะนั้น การผลักดันให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ถือว่าเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการพัฒนาโครงสร้างอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยในมีความยั่งยืนและมั่นคงในระยะยาว

แม้ว่าดำเนินมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยภายใต้การรับรองแบบในกลุ่มประเทศไทยจะมีการดำเนินงานมาเป็นระยะเวลาพอสมควร และเกิดประโยชน์แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในหลายด้าน แต่เกษตรกรกลับให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ในสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมดภายในประเทศ ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่มาของคำถามวิจัยหลักในการศึกษาครั้งนี้ว่า ปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศไทย สาเหตุและข้อจำกัดที่เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทของลักษณะเฉพาะของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยผู้วิจัยหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อภาครัฐและหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องในการตัดสินใจวางแผนการดำเนินมาตรฐาน RSPO ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศไทยได้มากขึ้น เพื่อใช้เป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาสนใจเข้าร่วมและเห็นถึงความสำคัญของมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาทัศนคติโดยรวมต่อมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
2. เปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมันระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและศึกษาถึงสาเหตุและข้อจำกัดที่เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

1.3 คำถามวิจัย

1. โดยภาพรวมเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร
2. โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมันส่วนใดบ้างที่แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
3. ปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและสาเหตุและข้อจำกัดอะไรบ้างที่เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

1.4 ขอบเขตการวิจัย

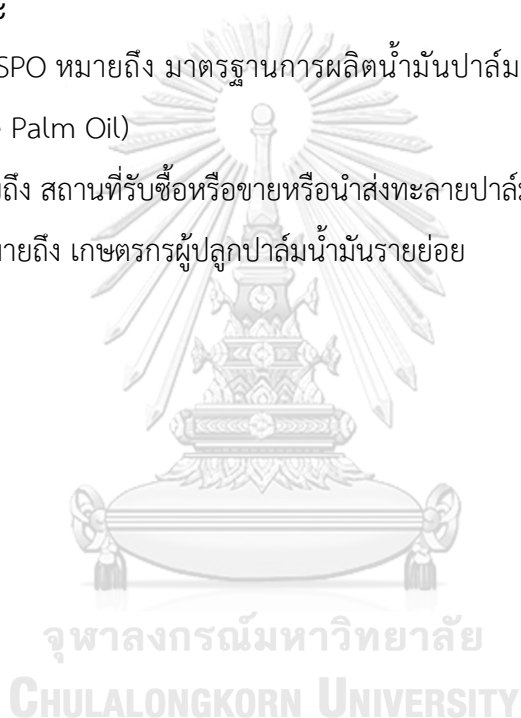
การศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ในพื้นที่อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 130 ตัวอย่าง แบ่งเป็น คราวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยุนิวานิช-ปลายพระยา) จำนวน 65 คราวเรือน และคราวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 คราวเรือน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาในครั้งนี้ ช่วยให้เข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย เข้าใจถึงสาเหตุและข้อจำกัดของเกษตรกรที่การตัดสินใจไม่ร่วมมาตรฐาน RSPO ซึ่งจะเป็ประโยชน์แก่ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันหันมาสนใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศไทย

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. มาตรฐาน RSPO หมายถึง มาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (Roundtable on Sustainable Palm Oil)
2. ลานเท หมายถึง สถานที่รับซื้อหรือขายหรือนำส่งทะเลลายปาล์มน้ำมันไปยังโรงงานสกัด
3. เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา และวรรณกรรมปริทัศน์

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน ผู้วิจัยเลือกแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา คือ (1) ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (2) แนวคิดกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และ (3) ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม เพื่อให้ทราบถึงแนวในการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม

ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation Theory) คือ แนวคิดที่ใช้อธิบายถึงกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมในสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่นวัตกรรมถูกถ่ายทอดผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆ จนเกิดความแพร่หลายในสังคม กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ (1) นวัตกรรม (2) ช่องทางการสื่อสาร (3) ระยะเวลา และ (4) เครือข่ายสังคม (ชนากานต์ ฤทธินนท์, 2558) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. นวัตกรรม

นวัตกรรม (Innovations) หมายถึง แนวคิด แนวทางการปฏิบัติ หรือสิ่งประดิษฐ์ที่เกิดขึ้นใหม่ในสังคม นวัตกรรมต่างๆ มีระดับของการยอมรับที่แตกต่างกันไป โดยระดับการยอมรับนวัตกรรมสามารถพิจารณาได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

- ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative Advantage) คือ ประโยชน์ที่จะได้รับจากนวัตกรรมเปรียบเทียบกับสิ่งเดิมที่มีอยู่ โดยประโยชน์เชิงเปรียบเทียบสามารถวัดได้หลายรูปแบบ เช่น ประโยชน์เชิงเปรียบเทียบด้านเศรษฐศาสตร์ซึ่งหมายถึงนวัตกรรมที่ให้ผลกำไรมากกว่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการวัดประโยชน์เชิงเปรียบเทียบด้านอื่นๆ เช่น ความสะดวกสบายและความพึงพอใจส่วนบุคคล ซึ่งถือว่าข้อเปรียบเทียบเหล่านี้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการวัดระดับของประโยชน์เชิงเปรียบเทียบเช่นกัน ดังนั้นนวัตกรรมที่มีระดับของประโยชน์เชิงเปรียบเทียบสูงย่อมได้รับการยอมรับในอัตราที่เร็วกว่า
- ความเข้ากันได้ (Compatibility) คือ ความเข้ากันได้ของนวัตกรรมกับแนวทางหรือสิ่งเดิมที่มีอยู่ โดยระดับความเข้ากันได้ของนวัตกรรมขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในอดีตและความต้องการของผู้ที่นำนวัตกรรมมาใช้ นวัตกรรมที่มีระดับความเข้ากันได้สูงจะเกิดการยอมรับในอัตราที่เร็วกว่านวัตกรรมที่มีระดับความเข้ากันได้ต่ำ

- ความซับซ้อน (Complexity) คือ ความยากง่ายในการเข้าใจนวัตกรรม กล่าวคือ หากนวัตกรรมที่มีความซับซ้อนสูงจะทำให้เกิดความยากที่จะเข้าใจในนวัตกรรมนั้นตามไปด้วย ส่วนนวัตกรรมที่มีระดับความซับซ้อนที่ต่ำจะเกิดการยอมรับในอัตราที่เร็วกว่านวัตกรรมที่มีระดับความซับซ้อนสูง
- ความสามารถในการทดลองนำไปใช้ (Triability) คือ ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้จริงโดยนวัตกรรมที่สามารถนำไปทดลองใช้ได้ง่ายและเห็นผลจะเกิดการยอมรับในอัตราที่เร็วกว่านวัตกรรมที่ไม่สามารถทดลองนำไปใช้ได้
- การสังเกตได้ (Observability) คือ ความสามารถในการสังเกตเห็นถึงผลลัพธ์ของนวัตกรรม ซึ่งผลลัพธ์ของนวัตกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ง่ายจะทำให้นวัตกรรมนั้นได้รับการยอมรับในอัตราที่เร็วกว่าผลลัพธ์ของนวัตกรรมที่สังเกตเห็นผลลัพธ์ได้ยาก

2. ช่องทางการสื่อสาร

ช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) หมายถึง วิธีที่ข้อมูลต่างๆ ถูกส่งออกจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งซึ่งช่องทางการสื่อสารแบ่งออก 2 ประเภท ได้แก่ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication) เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ เป็นต้น และการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) เช่น การพูดคุยพบปะกันระหว่างบุคคล โดยการสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นวิธีการสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงกว่าการสื่อสารมวลชน เนื่องจากการสื่อสารระหว่างบุคคลสามารถโน้มน้าวให้ผู้รับสารสามารถคล้อยตามได้ง่ายกว่า โดยผู้รับสารสามารถโต้ตอบและขอรับคำแนะนำเกี่ยวกับนวัตกรรมจากผู้ส่งสาร (เช่น ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทดลองนำนวัตกรรมนั้นมาใช้) จึงทำให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับในนวัตกรรมใหม่ๆ ได้ง่ายขึ้น

3. ระยะเวลา

ระยะเวลา (Time) หมายถึง กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมต้องอาศัยระยะเวลาโดยมีลำดับขั้นตอน เพื่อให้บุคคลปรับตัวและยอมรับนวัตกรรมหรือแนวคิดใหม่ ให้คนในสังคมรู้จักนวัตกรรมหรือแนวคิดใหม่

4. เครือข่ายสังคม

เครือข่ายสังคม (Social System) คือ กลุ่มของบุคคลหรือองค์กรที่มีแนวคิดเดียวกัน สมาชิกของเครือข่ายสังคมอาจจะหมายถึง บุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กร เป็นต้น สมาชิกในสังคมมักจะร่วมมือกันเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกัน ดังนั้น การมีจุดมุ่งหมายเดียวกันทำให้เกิดการรวมตัวกันขึ้นมาเป็นเครือข่ายสังคมได้

ทั้งนี้ จากทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือการยอมรับมาตรฐาน RSPO ได้ กล่าวคือ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจะเกิดการยอมรับมาตรฐาน RSPO หรือปฏิเสธนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น ลักษณะแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ระยะเวลาในการตัดสินใจ การสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO และบรรทัดฐานของเครือข่ายทางสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ มาตรฐาน RSPO จะเกิดการแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็วก็ต่อเมื่อมาตรฐาน RSPO มีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบสูงกว่าการทำสวนปาล์มน้ำมันแบบเดิมๆ ของเกษตรกร มาตรฐาน RSPO ต้องมีความเข้ากันได้สูงกับประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาของเกษตรกร และมาตรฐาน RSPO ต้องสามารถทดลองนำไปใช้ได้ และสังเกตเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน

2.1.2 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

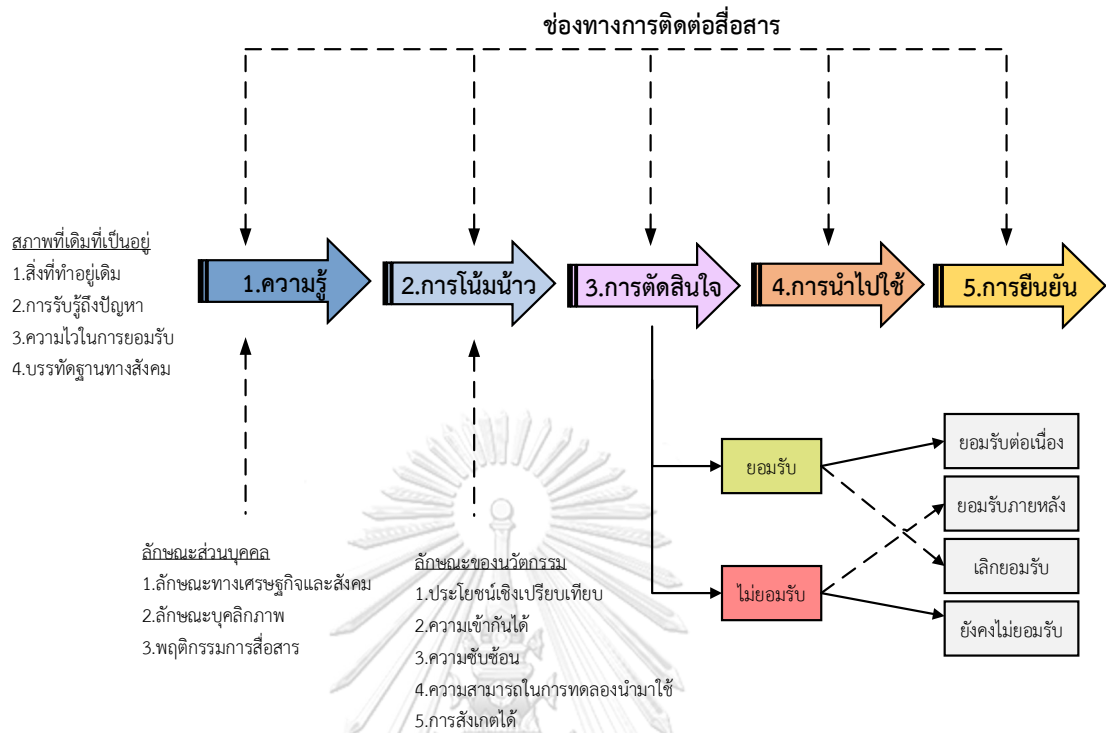
กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม (Innovation Decision Process) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะต้องผ่านขั้นตอนต่างๆ เมื่อต้องมีการตัดสินใจนำนวัตกรรมต่างๆ มาใช้ แบ่งออก 5 ขั้นตอน ดังแสดงในภาพที่ 2.1 (Sahin, 2006) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนความรู้ (Knowledge Stage) ประกอบด้วยความรู้ 3 ประเภท ดังนี้
  - ความตระหนักรู้ (Awareness Knowledge) คือ เป็นความรู้ที่บุคคลจะได้รับรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่หรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆ เกิดขึ้น รับรู้ว่าการนวัตกรรมมีอยู่จริง
  - ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติ (How to Knowledge) คือ ความรู้ที่จะอธิบายว่านวัตกรรมนั้นมีวิธีปฏิบัติอย่างไร ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อเพิ่มโอกาสในการรับนวัตกรรมมาใช้ ซึ่งบุคคลควรมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติหรือวิธีการใช้ในระดับที่เพียงพอก่อนการทดลองใช้นวัตกรรม ดังนั้น ความรู้เกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติจึงมีความสำคัญมากขึ้นสำหรับนวัตกรรมที่ค่อนข้างซับซ้อน
  - ความรู้เกี่ยวกับหลักการ (Principles Knowledge) คือ ความรู้ที่อธิบายเกี่ยวกับหลักการของนวัตกรรมว่าทำงานหรือปฏิบัติอย่างไร

2. ขั้นตอนการโน้มน้าวการตัดสินใจ (Persuasion Stage) ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลเกิดทัศนคติเชิงบวกหรือเชิงลบต่อวัตกรรมนั้น โดยการก่อตัวของทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อวัตกรรมนั้นอาจไม่ได้นำไปสู่การยอมรับหรือปฏิเสธโดยตรงหรือโดยอ้อมเสมอไป ซึ่งบุคคลจะกำหนดทัศนคติของตนเองหลังจากที่พวกเขามีความรู้เกี่ยวกับวัตกรรมนั้น
3. ขั้นตอนการตัดสินใจ (Decision Stage) ขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือไม่ยอมรับวัตกรรม
4. ขั้นตอนการนำไปใช้ (Implementation Stage) ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลนำวัตกรรมไปใช้
5. ขั้นตอนการยืนยัน (Confirmation Stage) หลังจากบุคคลนำวัตกรรมไปใช้ หลังจากนั้นบุคคลจะมองหาเหตุผลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของตนเอง โดยมีการเปรียบเทียบระหว่างก่อนใช้วัตกรรมและหลังใช้วัตกรรม หากผลไม่เป็นไปตามที่คาดหวังบุคคลอาจปฏิเสธการใช้วัตกรรมต่อไปได้ ดังนั้นทัศนคติของแต่ละบุคคลจึงมีความสำคัญมากขึ้นในขั้นตอนการยืนยัน

นอกจากนี้ Meijer et al. (2015) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวคิดกระบวนการตัดสินใจยอมรับวัตกรรมทางการเกษตรไว้ว่า กระบวนการตัดสินใจของเกษตรกรต้องคำนึงถึงปัจจัยภายนอก (Extrinsic Factors) เช่น ลักษณะเฉพาะของเกษตรกร ลักษณะเฉพาะของสภาพแวดล้อมภายนอก ลักษณะเฉพาะของวัตกรรม เป็นต้น และปัจจัยภายใน (Intrinsic Factors) ได้แก่ ความรู้ (Knowledge) การรับรู้ (Perceptions) และทัศนคติ (Attitudes) ไปพร้อมๆ กัน โดยปัจจัยภายนอกจะมีอิทธิพลต่อความรู้ การรับรู้ และทัศนคติของเกษตรกร ทั้งนี้ ความรู้และการรับรู้เกี่ยวกับวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดเกี่ยวกับทัศนคติต่อวัตกรรมนั้นของเกษตรกรด้วย โดยทัศนคติเชิงบวกต่อวัตกรรมทางการเกษตรจะเพิ่มโอกาสในการรับยอมรับและในส่วนของทัศนคติเชิงลบจะลดโอกาสในการยอมรับวัตกรรมทางการเกษตร

ภาพที่ 2.1 กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม

ที่มา: Sahin (2006) ประมวลผลโดยผู้วิจัย

2.1.3 ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม

ทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม (Random Utility Theory) ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ผู้ตัดสินใจแต่ละรายทราบถึงอรรถประโยชน์ที่จะได้รับจากตัวเลือกต่างๆ อย่างแน่นอน แต่นักวิเคราะห์ไม่สามารถสังเกตอรรถประโยชน์ของผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้น องค์ประกอบที่ไม่สามารถสังเกตได้จึงเป็นส่วนหนึ่งของข้อผิดพลาดแบบสุ่ม (Random Error) ในการนำมาพิจารณาด้วยฟังก์ชันอรรถประโยชน์ (Utility Function) โดยฟังก์ชันอรรถประโยชน์ ประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนวัดค่าได้แน่นอน (Systematic Component) และส่วนที่ไม่สามารถวัดค่าได้แน่นอน (Random Component) (Champ et al., 2003)

ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ส่วนที่สามารถวัดค่าได้แน่นอนมีสมมติฐานที่ว่า ผู้ตัดสินใจทราบข้อมูลของรูปแบบทางเลือกในแต่ละทางเลือกอย่างครบถ้วน และจะเลือกทางเลือกที่คาดหวังว่าจะได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด (Maximization Utility) เมื่อเทียบกับทางเลือกอื่นๆ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้ เพื่ออธิบายพฤติกรรมตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ภายใต้สมมติฐานที่ว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดหวังว่าตนเองจะได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด โดยฟังก์ชันอรรถประโยชน์ (Utility Function) สามารถวัดได้จาก 2 ส่วน ดังสมการต่อไปนี้ (Rungie et al., 2012)

$$U_{in} = V_{in} + \varepsilon_{in}$$

โดยที่ U_{in} คือ อรรถประโยชน์สำหรับผู้ตัดสินใจคนที่ n ให้กับทางเลือกที่ i

V_{in} คือ ส่วนประกอบอรรถประโยชน์ที่สามารถวัดค่าได้อย่างแน่นอน สำหรับผู้ตัดสินใจคนที่ n ให้กับทางเลือกที่ i

ε_{in} คือ ส่วนประกอบอรรถประโยชน์ที่ไม่สามารถวัดค่าได้อย่างแน่นอน สำหรับผู้ตัดสินใจคนที่ n ให้กับทางเลือกที่ i

ดังนั้น กำหนดให้ C_n คือ ทางเลือกที่เป็นไปได้ของเกษตรกรแต่ละราย และกำหนดให้ j คือ ทางเลือกทั้งหมดที่เป็นไปได้ของเกษตรกรคนที่ n จากทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่มจะได้ว่าเกษตรกรคนที่ n เลือกทางเลือกที่ i ก็ต่อเมื่อ ค่าอรรถประโยชน์ทางเลือก i มีค่ามากกว่าทางเลือกอื่นๆ ดังสมการนี้

$$P(i|c_n) = \Pr(U_{in} \geq U_{jn}) \quad \forall j \in C_n$$

2.2 วรรณกรรมปริทัศน์

ในส่วนนี้กล่าวถึงงานวิจัยที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร และ (2) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร สามารถแยกปัจจัยที่พบว่ามีผลต่อการเข้าร่วมได้ 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio-economic Factors) และ (2) ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors) ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทัศนคติของเกษตรกร ดังแสดงในตารางที่ 2.1 โดยได้ข้อสรุปของแต่ละปัจจัยดังนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน (Socio-economic Factors) ที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน อายุของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน ขนาดพื้นที่เพาะปลูก หนี้สินจากการทำเกษตรหรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร และประสบการณ์ในการเพาะปลูก เป็นต้น

จากการศึกษาของ Nahayo et al. (2017) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วม Crop Intensification Program ในประเทศอินเดีย พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วม Crop Intensification Program มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง เพราะว่าการทำเกษตรต้องการการทำงานแบบใช้แรงงาน ดังนั้นครัวเรือนที่มีหัวหน้าเป็นเพศชายจึงเหมาะสมกับการลงทุนทางการเกษตรมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sebatta et al. (2014) ศึกษาการตัดสินใจเข้าร่วมตลาดมันฝรั่งของเกษตรกรรายย่อยในประเทศยูกันดา ที่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีโอกาสเข้าร่วมตลาดมันฝรั่งมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ Kgosiemang and Oladele (2012) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมโครงการทางเกษตรของเกษตรกรในประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีโอกาที่เกษตรกรจะเข้าร่วมโครงการทางการเกษตรที่มากกว่าเพศหญิง ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Rodthong et al. (2020) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (Roundtable on Sustainable Palm Oil: RSPO) ของเกษตรกรรายย่อยในประเทศไทย ที่

พบว่า หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายจะส่งผลให้ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรจะยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) ลดลง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร ที่พบว่า เพศไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตรของเกษตรกร (Adiprasetyo et al., 2019; Etwire et al., 2013; งามฉวี จันทเภา, 2552; อถรร สุภาวงศ์, 2550)

อายุของหัวหน้าครัวเรือน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากการศึกษาของ Sebatta et al. (2014) พบว่า อายุของเกษตรกรมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมตลาดมันฝรั่งในประเทศชุกกันดา โดยเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นมักจะคำนึงถึงความ เป็นอยู่ที่ดีของครอบครัวจึงตัดสินใจเข้าร่วมในตลาดมันฝรั่ง ซึ่งขัดแย้งกับการวิจัย Ni et al. (2016) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของมาเลเซีย (Malaysia Sustainable Palm Oil: MSPO) ในกลุ่มผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศมาเลเซีย พบว่า อายุของเกษตรกรที่มากขึ้นส่งผลต่อการนำมาตราฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของ มาเลเซีย (MSPO) มาปฏิบัติใช้ในการทำสวนปาล์มน้ำมันลดลง นอกจากนี้ ผลการศึกษาของ Rodthong et al. (2020) ชี้ให้เห็นว่า อายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐาน RSPO เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Adiprasetyo et al. (2019) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของอินโดนีเซีย (Indonesian Sustainable Palm Oil: ISPO) โดยเกษตรกรรายย่อย ที่พบว่าอายุของหัวหน้าครัวเรือนไม่ส่งผลต่อการยอมรับ มาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของอินโดนีเซีย (ISPO) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาอีกหลาย งานที่พบว่าอายุไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตรของเกษตรกร (Etwire et al., 2013; Kgosiemang & Oladele, 2012; Nahayo et al., 2017)

ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนเป็นอีกปัจจัยสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากผลการศึกษาของ Ni et al. (2016) พบว่า การศึกษาที่สูงขึ้นของ เกษตรกรส่งผลให้เกษตรกรนำมาตราฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของมาเลเซีย (MSPO) ไป ปฏิบัติใช้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sebatta et al. (2014) ที่พบว่า การศึกษาที่ สูงขึ้นเกษตรกรทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าสู่ตลาดมันฝรั่งมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาช่วยให้เกษตรกร สามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลและเห็นถึงโอกาสทางการตลาด ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Etwire et al. (2013) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมของเกษตรกรในโครงการให้คำปรึกษา ห่วงโซ่คุณค่าทางการเกษตร (Agricultural Value Chain Mentorship Project) ในภาคเหนือของ

ประเทศกานา ที่พบว่า ยิ่งเกษตรกรมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นส่งผลให้โอกาสที่เกษตรกรเข้าร่วมโครงการลดลง เนื่องจากเกษตรกรที่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่มักประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพเสริม นอกจากนี้ ผลการศึกษาบางส่วนพบว่า ระดับการศึกษาไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร (Adiprasetyo et al., 2019; Nahayo et al., 2017; Rodthong et al., 2020)

จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากการศึกษาของ Rodthong et al. (2020) พบว่า หากมีจำนวนแรงงานในการผลิตปาล์มน้ำมันจำนวนมากส่งผลให้โอกาสในการยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากหากมีจำนวนแรงงานในการผลิตปาล์มน้ำมันมากส่งผลให้สามารถนำแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนมาใช้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (Gao et al., 2017) ศึกษาพฤติกรรมการยอมรับเทคนิคการควบคุมสิ่งแวดล้อม (Green Control Techniques) ของครัวเรือนเกษตรกรในจีนชี้ให้เห็นว่า ถ้าในครอบครัวมีจำนวนแรงงานภาคเกษตรน้อยส่งผลให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับจำนวนแรงงานไม่เพียงพอที่จะศึกษาและดำเนินการตามเทคนิคการควบคุมสิ่งแวดล้อมซึ่งความกังวลดังกล่าวอาจขัดขวางการยอมรับเทคนิคการควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของงานฉวี จันทพา (2552) และศิริพร เมืองแก้ว (2550) ที่พบว่า จำนวนแรงงานที่แตกต่างกันไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการทางการเกษตรของเกษตรกร

ประสบการณ์ในการเพาะปลูกเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากผลการศึกษาของ Adiprasetyo et al. (2019) พบว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนปาล์มน้ำมันมายาวนานมีแนวโน้มที่จะยอมรับการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของอินโดนีเซีย (ISPO) มากขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Nahayo et al. (2017) ชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำเกษตรมายาวนานส่งผลต่อโอกาสในการเข้าร่วม Crop Intensification Program ลดลง เนื่องจากเกษตรกรที่มีประสบการณ์สูงไม่เต็มใจที่จะรวมพื้นที่เพาะปลูกตามโครงการ เนื่องจากการเป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบการทำเกษตรแบบเดิมที่เกษตรกรทำอยู่นอกจากนี้ ผลการศึกษาบางส่วนชี้ให้เห็นว่าประสบการณ์ในภาคเกษตรไม่ส่งผลต่อการเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร (Kgosiemang & Oladele, 2012; Sebatla et al., 2014; ศิริพร เมืองแก้ว, 2550)

พื้นที่เพาะปลูกเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากผลการศึกษาของ Rodthong et al. (2020) พบว่า หากเกษตรกรมีพื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมันเพิ่มขึ้นส่งผลให้โอกาสในการยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) มากขึ้นไปด้วย แสดงให้เห็นว่าการมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันขนาดใหญ่จะส่งเสริมให้เกษตรกรนำแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนมาใช้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Nahayo et al. (2017) ที่พบว่า ขนาดพื้นที่เพาะปลูกมีอิทธิพลในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจของเกษตรกรในการเข้าร่วม Crop Intensification Program แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาส่วนใหญ่ชี้ให้เห็นว่า พื้นที่เพาะปลูกไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร (Adiprasetyo et al., 2019; Etwire et al., 2013; งามฉวี จันทพา, 2552; ศิริพร เมืองแก้ว, 2550)

หนึ่งสาเหตุจากการทำเกษตรหรือการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกรเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากการศึกษาของ Etwire et al. (2013) พบว่า เกษตรกรที่สามารถเข้าถึงสินเชื่อมีแนวโน้มจะเข้าร่วมโครงการด้านการเกษตรเพิ่มมากขึ้น ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาของ Rodthong et al. (2020) ชี้ให้เห็นว่า ปริมาณหนี้ของครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้โอกาสในยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) ลดลง เนื่องจากเกษตรกรอาจไม่สามารถชำระหนี้ให้ตรงเวลาที่กำหนดได้ส่งผลให้เกิดการสะสมของดอกเบี้ยที่เพิ่มขึ้นซึ่งทำให้อุดหนุนหนี้เพิ่มขึ้นด้วย อาจส่งผลให้ไม่มีแรงจูงใจในการยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของ Nahayo et al. (2017) และศิริพร เมืองแก้ว (2550) ชี้ให้เห็นว่า การเข้าถึงแหล่งเงินทุนไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร

ปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factor) พบว่า ทักษะคติของเกษตรกรเป็นสิ่งสำคัญต่อการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับโครงการทางการเกษตร จากงานวิจัยของ McGinty et al. (2008) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการทำเกษตรในรูปแบบวนเกษตร (Agroforestry) พบว่า หากทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้เกษตรกรยอมรับการทำเกษตรในรูปแบบวนเกษตรที่มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosyani et al. (2018) ที่ศึกษาความเชื่อมโยงของทัศนคติของเกษตรกรรายย่อยที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) กับการปฏิบัติตามหลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดของการรับรองมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรรายย่อยอิสระในอินโดนีเซีย พบว่า ทักษะคติเชิงบวกของเกษตรกรจะเป็นตัวสนับสนุนให้

เกษตรกรปฏิบัติตามหลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดของมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ งามฉวี จันทพา (2552) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการปลูกสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมในระดับสูงมีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ดีที่เหมาะสมมากกว่าเกษตรกรที่มีทัศนคติในระดับต่ำ ซึ่งขัดแย้งการศึกษาของ ศิริพร เมืองแก้ว (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทัศนคติต่อการทำเกษตรอินทรีย์ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับระดับการยอมรับเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

จากการทบทวนงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เข้าใจถึงปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะการทำการเกษตรของครัวเรือน และลักษณะทัศนคติของเกษตรกรที่ส่งผลการตัดสินใจของเกษตรกร ซึ่งจะเห็นว่าทั้งงานวิจัยที่มีผลการศึกษามากมายในทิศทางเดียวกันและขัดแย้งกัน เนื่องจากเกษตรกรมีบริบททางเศรษฐกิจและสังคม ลักษณะของโครงการ และลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สำหรับการศึกษาในประเทศไทยยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่นำปัจจัยด้านทัศนคติของเกษตรกรมาใช้พิจารณาซึ่งเป็นจุดแตกต่างของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในครั้งนี้

2.2.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร

การเกษตร

สำหรับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกรและปัจจัยที่ส่งผลปริมาณผลผลิตทางการเกษตร แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร และกลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร

สำหรับงานศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อรายได้ของเกษตรกร ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย เงินทุนในการทำเกษตรของเกษตรกร (วรายุทธ พลาศรี, 2559) ระดับการศึกษา ขนาดพื้นที่เพาะปลูก (ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์ และคณะ, 2556; ศุภกร สารรัตน์, 2549) จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (ศุภกร สารรัตน์, 2549) สำหรับ

ปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อรายได้ของเกษตรกร ได้แก่ เกษตรกรเพศชาย (ตุนูวัต สาคริกและปนนดา จันท์สุกรี, 2561) ประสบการณ์ในการเพาะปลูก (Onoja & Unaeze, 2008; วรายุทธ พลาศรี, 2559) และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อรายได้ของเกษตรกร ได้แก่ อายุ (Fadipe et al., 2014; Ibekwe, 2010; ปุรวิชญ์ พิทยาภินันท์ และคณะ, 2556; วรายุทธ พลาศรี, 2559) ระดับการศึกษา (Ibikwe, 2010) จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (วรายุทธ พลาศรี, 2559) การเข้าถึงแหล่งเงินทุน (Fadipe et al., 2014)

2. กลุ่มงานที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตของเกษตรกร

สำหรับงานศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตของเกษตรกร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลทางบวกต่อปริมาณผลผลิตของเกษตรกร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา (Akinniran et al., 2013) จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (สุคนธ์ทิพย์ เวียนมานะ และคณะ, 2557; อรพิมพ์ สุริยา และคณะ, 2560) ขนาดพื้นที่เพาะปลูก (สุคนธ์ทิพย์ เวียนมานะ และคณะ, 2557) การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของเกษตรกร (Minai et al., 2014) ประสบการณ์ในการเพาะปลูก (Akinniran et al., 2013) ต้นทุนการผลิต (อรพิมพ์ สุริยา และคณะ, 2560) สำหรับปัจจัยที่ส่งผลทางลบต่อปริมาณผลผลิตของเกษตรกร ได้แก่ อายุ (สุคนธ์ทิพย์ เวียนมานะ และคณะ, 2557) ระดับการศึกษา (Ibitoye et al., 2011) ขนาดพื้นที่เพาะปลูก (Minai et al., 2014) และปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิต ได้แก่ เพศ อายุ (Ibitoye et al., 2011; Minai et al., 2014) ระดับการศึกษา (Minai et al., 2014) ขนาดพื้นที่เพาะปลูก (Akinniran et al., 2013; Ibitoye et al., 2011) เงินทุนของเกษตรกร (สุคนธ์ทิพย์ เวียนมานะ และคณะ, 2557) ประสบการณ์ในการเพาะปลูก (Ibitoye et al., 2011; อรพิมพ์ สุริยา และคณะ, 2560)

ตารางที่ 2.1 วรรณกรรมปริทัศน์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน

ผู้ศึกษา (ปี)	มาตรฐาน	สรุปผลการศึกษา
Ni et al (2016)	Malaysia Sustainable Palm Oil (MSPO) ประเทศมาเลเซีย	1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตาม MSPO - ส่งผลทางบวก ได้แก่ ระดับการศึกษาของเกษตรกร - ส่งผลทางลบ ได้แก่ อายุของเกษตรกร 2. ปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตาม MSPO - ส่งผลทางบวก ได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติตาม MSPO การสนับสนุนจากรัฐบาลในการปฏิบัติตาม MSPO และ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนิน MSPO
Adiprasetyo et al (2019)	Indonesian Sustainable Palm Oil (ISPO) ประเทศอินโดนีเซีย	1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับ ISPO - ส่งผลทางบวก ได้แก่ ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ส่งผลต่อการยอมรับ ได้แก่ อายุของเกษตรกร ระดับการศึกษาของเกษตรกร และพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน
Rodthong et al (2020)	Roundtable on Sustainable Palm Oil (RSPO) ประเทศไทย	1. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อการยอมรับ RSPO - ส่งผลต่อทางบวก ได้แก่ จำนวนแรงงานในการผลิตปาล์ม น้ำมัน (ในครัวเรือนและจ้าง) และขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน - ส่งผลต่อทางลบ ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือนและปริมาณ หนี้ของครัวเรือน 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ไม่ส่งผลต่อการยอมรับ RSPO ได้แก่ อายุและระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

บทที่ 3

โครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมัน และมาตรฐาน RSPO

3.1 โครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นแหล่งที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) ดังนั้น ผู้วิจัยขอเสนอโครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมันในจังหวัดกระบี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของพื้นที่นี้ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

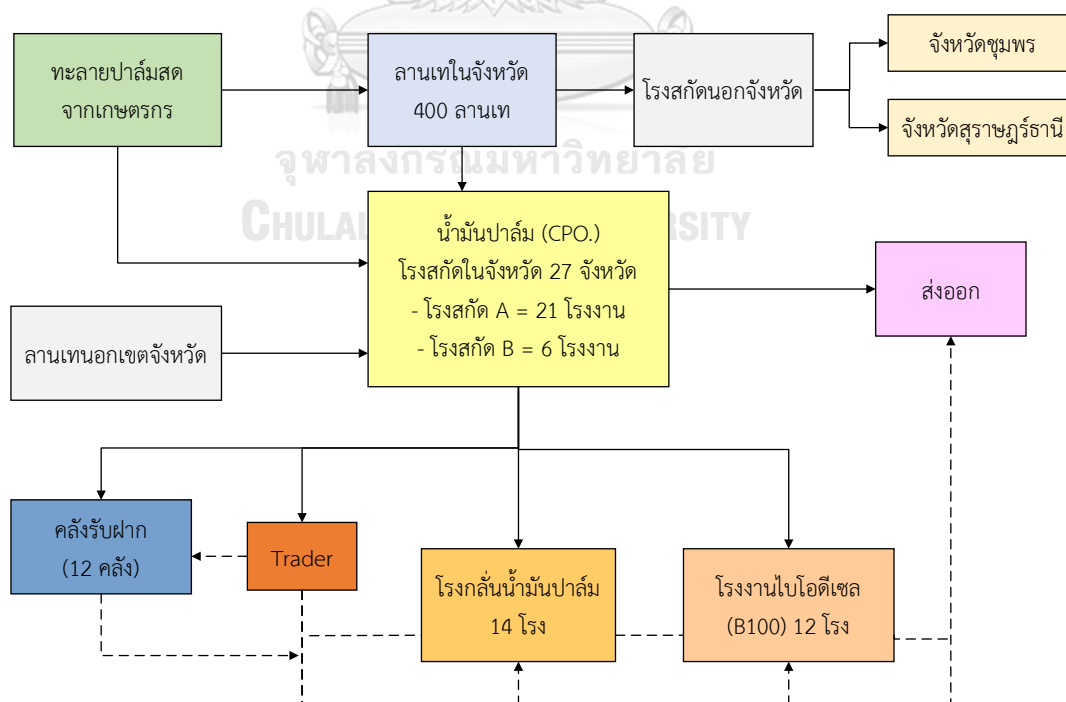
จังหวัดกระบี่เป็นแหล่งปลูกปาล์มน้ำมันใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ โดยแหล่งปลูกปาล์ม น้ำมันที่สำคัญของจังหวัด ได้แก่ อำเภอเขาพนม อำเภออ่าวลึก และอำเภอปลายพระยา เป็นต้น โครงสร้างตลาดปาล์มน้ำมันของจังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน ผู้ประกอบการลานเท พ่อค้าส่ง (Trader) โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม โรงกลั่นน้ำมันปาล์ม โรงงานผลิตไบโอดีเซล และคลังรับฝากน้ำมันปาล์มดิบ (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจเกษตรที่ 8, 2560) ดังแสดงในภาพที่ 3.1 โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ร้อยละ 80 จะนิยมขายผลผลิตผ่านลานเท และที่เหลืออีกร้อยละ 20 เกษตรกรจะขายผลผลิตให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดโดยตรงเนื่องจากลานเทส่วนใหญ่มีทีมตัดปาล์มน้ำมันเป็นของตนเอง เพื่อคอยให้บริการนอกจากนั้นลานเทยังมีการให้บริการในการตัดแต่งทางใบและใส่ปุ๋ยร่วมด้วยทำให้เกิดความสะดวก
2. ลานเท จังหวัดกระบี่มีลานเททั้งหมด 400 ลานเท ครอบคลุม 8 อำเภอซึ่งประกอบด้วย อำเภอคลองท่อม อำเภอปลายพระยา อำเภอเขาพนม อำเภออ่าวลึก อำเภอเหนือคลอง อำเภอเมืองอำเภอลำทับ และอำเภอเกาะลันตา ตามลำดับ โดยผลผลิตปาล์มที่ลานเทรับซื้อได้ทั้งหมดร้อยละ 68 ลานเทจะขนส่งผลปาล์มไปขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัด และอีกร้อยละ 32 ลานเทจะขนส่งผลปาล์มไปขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มนอกเขตจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะขนส่งไปขายให้กับโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดสุราษฎร์ธานีและชุมพร คิดเป็นร้อยละ 85 และร้อยละ 15 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังมีผลผลิตปาล์มน้ำมันอีกส่วนหนึ่งที่ไหลเข้ามาจากจังหวัดอื่นอีกประมาณ 0.29 ล้านตัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผลผลิตปาล์ม น้ำมันที่มาจากจังหวัด สุราษฎร์ธานี คิดเป็นร้อยละ 65 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดพังงา ตรัง นครศรีธรรมราช และสตูล คิดเป็นร้อยละ 15 ร้อยละ 10 ร้อยละ 7 และร้อยละ 3 ตามลำดับ

ส่งผลให้ในปี พ.ศ.2560 โรงสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดกระบี่สามารถรับซื้อผลปาล์มได้ 2.44 ล้านตัน

3. โรงงานสกัดน้ำมันปาล์ม ปัจจุบันจังหวัดกระบี่มีโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มทั้งหมด 27 โรงงาน โดยประกอบด้วย โรงสกัดแบบหีบแยกเมล็ดใน (โรง A) จำนวน 21 โรงงาน และโรงงานแบบหีบรวมเมล็ดใน (โรง B) จำนวน 6 โรงงาน สำหรับน้ำมันปาล์มที่ผลิตจากโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มในจังหวัดกระบี่ทั้งหมดเป็นน้ำมันปาล์มดิบ (CPO) โดยโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มจะพิจารณาขายน้ำมันปาล์มใน 3 ช่องทาง คือ (1) ขายให้กับโรงกลั่นน้ำมันปาล์มซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 14 โรงงาน ซึ่งทั้งหมดตั้งอยู่นอกเขตจังหวัด (2) ขายให้กับโรงงานผลิตไบโอดีเซล ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 12 โรงงาน ซึ่งทั้งหมดตั้งอยู่นอกเขตจังหวัด (3) หากราคาสามารถแข่งขันได้ก็จะมี การส่งออกบางส่วน ทั้งนี้โรงสกัดน้ำมันปาล์มอาจนำน้ำมันปาล์มที่ผลิตได้ขายให้กับผู้ซื้อโดยตรงหรือขายผ่านเทรดเดอร์ก็ได้ ส่วนน้ำมันปาล์มที่เหลือโรงงานสกัดจะเก็บไว้ในแท็งก์เก็บภายในโรงงาน หรือนำไปฝากไว้ที่คลังรับฝาก ซึ่งปัจจุบันมีทั้งหมด 12 คลังรับฝากและตั้งอยู่นอกเขตจังหวัดทั้งหมด

ภาพที่ 3.1 โครงสร้างการตลาดปาล์มน้ำมันจังหวัดกระบี่

ที่มา: สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8 (2560) ประมวลผลโดยผู้วิจัย

3.2 ลักษณะการซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมันของอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

อำเภอปลายพระยามีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นอันดับ 4 ของจังหวัด มีเนื้อที่ปลูกปาล์มน้ำมัน 119,349.75 ไร่ ซึ่งลักษณะการซื้อขายปาล์มน้ำมันสามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบหลัก คือ (1) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันขายผลผลิตให้แก่โรงสกัดโดยตรง (2) เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันขายผลผลิตให้แก่ลานเทและลานเทนำผลผลิตไปขายให้แก่โรงสกัดในลำดับต่อไป และ (3) เกษตรกรขายผลผลิตให้แก่โรงสกัดของสหกรณ์ โดยมีโรงสกัดภายในอำเภอปลายพระยาทั้งหมดจำนวน 3 โรง ได้แก่ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ลากภักดีปาล์ม จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของสหกรณ์นิคมอ่าวลึก จำกัด และมีลานเทสำหรับรับซื้อผลผลิตปาล์มน้ำมันภายในอำเภอ จำนวน 11 แห่ง นอกจากนี้ อำเภอปลายพระยามีพื้นที่ติดกับอำเภออื่นๆ ทั้งหมด 5 อำเภอและมีโรงสกัดน้ำมันปาล์มในอำเภอใกล้เคียง² โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. อำเภอพนม (จังหวัดสุราษฎร์ธานี) มีโรงสกัด จำนวน 2 โรง ได้แก่ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท สมอทองปาล์ม 2 จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท เลิศเพชรมารีน จำกัด
2. อำเภอพระแสง (จังหวัดสุราษฎร์ธานี) มีโรงสกัด จำนวน 7 โรง ได้แก่ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท จิรส์ย์ปาล์ม จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ไทยทาโลว์แอนด์ออยล์ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท บางสวรรค์น้ำมันปาล์ม จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ปาล์มทองคำ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ปาล์มน้ำมันธรรมชาติ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ยูนิปาล์มอินตัสทรี จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท เอส.พี.โอ.อะโกรอินตัสทรีส์ จำกัด
3. อำเภอเขาพนม (จังหวัดกระบี่) มีโรงสกัด 10 จำนวน ได้แก่ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ยูเนียนปาล์มออยล์ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท รุ่งเจริญปาล์มออยล์ จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ศรีเจริญปาล์มออยล์ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ศรีไสวปาล์มออยล์ กรุ๊ป จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ปาล์มโมริช จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ชลาลัย ปาล์มออยล์ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ตรังแสงตะวัน จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ทรัพย์เจริญปาล์ม

² <http://maps.dit.go.th/region/>

อินดัสตรีส์ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท นามหงส์น้ำมันปาล์ม จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ไบโอบีโอดี จำกัด

4. อำเภ่อ่าวลึก (จังหวัดกระบี่) มีโรงสกัด จำนวน 10 โรง ได้แก่ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของชุมนุมสหกรณ์ชาวสวนปาล์มน้ำมันกระบี่ จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท กระบี่น้ำมันพืช จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท กระบี่ปาล์มออยล์ซี้ดี จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท เกษตรสิทธิ จำกัด บริษัท บี วี เทคโนโลยี จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) โรงสกัดน้ำมันปาล์มของ โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท สยามโมเดิร์นปาล์ม จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท สวนปาล์มสหมิตร จำกัด โรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท อันดามันน้ำมันปาล์ม จำกัด และโรงสกัดน้ำมันปาล์มของบริษัท เอเชียันน้ำมันปาล์ม จำกัด
5. อำเภอบ้านนา (จังหวัดพังงา) ไม่มีโรงสกัดน้ำมันปาล์ม

3.3 การถือครองสิทธิ์ที่ดินและทรัพยากรป่าไม้ของอำเภอลำพูน จังหวัดกระบี่

การถือครองที่ดินของครัวเรือนเกษตรกรในตำบลศรีวิชัย อำเภอลำพูน จังหวัดกระบี่ พบว่า เกษตรกรถือครอง นส.3 นส.3ก นส.3ข ร้อยละ 84.80 เกษตรกรถือครอง สทก.1 ส.ป.ก. 4-01 ร้อยละ 11.85 เกษตรกรถือครองใบจอง สค.1 สค.2 สค.3 นค.3 กสน 5 ร้อยละ 2.56 และเกษตรกรที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ ร้อยละ 0.79 (สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11, 2562) โดยอำเภอลำพูน จังหวัดกระบี่ มีเนื้อที่ประมาณ 296,168.75 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่ ป่าเขาต่อและป่าปลายคลองพระยา มีเนื้อที่ 31,250 ไร่ และ 78,950 ไร่ ตามลำดับ ครอบคลุมพื้นที่ อำเภอลำพูนและอำเภ่อ่าวลึก และมีเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าคลองพระยา มีเนื้อที่ 36,613 ไร่ ดินเขตป่า 2 จังหวัด คือ จังหวัดกระบี่และสุราษฎร์ธานี

3.4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา ได้รับการรับมาตรฐาน RSPO ภายใต้การรับรองแบบกลุ่ม (RSPO Group Certification) เมื่อเดือนตุลาคมปี พ.ศ.2555 โดยมีบริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) เป็นโรงงานเครือข่าย โดยในปี พ.ศ. 2562 ทางกลุ่มมีจำนวนสมาชิกทั้งหมด 242 ราย ระยะเวลาเฉลี่ยที่เกษตรกรเข้าร่วมเป็นสมาชิก³ 3.49 ปี ดังแสดงในตารางที่ 3.1 มีพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO ทั้งหมด

³ การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลนับระยะเวลาเริ่มต้นเข้าร่วมเป็นสมาชิก ในปี พ.ศ.2559 เป็นปีแรกเริ่มมีการบันทึก

7,529.15 ไร่ ได้ผลผลิตทะลายน้ำมันประมาณ 2,7125.07 ตัน โดยในปัจจุบันทางกลุ่มมีรายได้จากการขายเครดิตในรูปแบบการอ้างอิงสิทธิ์ (Roundtable on Sustainable Palm Oil, 2019)

ตารางที่ 3.1 สัดส่วนระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม RSPO

ระยะเวลาที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนยูนิวานิช – ปลายพระยา ¹	จำนวน	ร้อยละ
1 ปี	5	7.69
2 ปี	6	9.23
3 ปี	6	9.23
4 ปี	48	73.85
เฉลี่ย		3.49 ปี

หมายเหตุ: ¹ ใช้ปี พ.ศ. 2562 เป็นปีเทียบ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

3.5 มาตรฐานเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

มาตรฐานสินค้าเกษตรที่กำหนดขึ้นภายใต้ พ.ร.บ.มาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ.2551 แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ (1) มาตรฐานบังคับ คือ มาตรฐานที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้สินค้าเกษตรต้องเป็นไปตามมาตรฐาน และ (2) มาตรฐานทั่วไป คือ มาตรฐานที่มีประกาศกำหนดเพื่อส่งเสริมสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2564ข) โดยมาตรฐานสินค้าเกษตรกรสำหรับปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย 4 มาตรฐานดังตารางที่ 3.2 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมัน (GAP การผลิตปาล์มน้ำมัน)
2. การปฏิบัติที่ดีสำหรับสถานเพาะลายน้ำมัน (GMP สถานท)
3. มาตรฐานสินค้าเกษตรทะลายน้ำมัน
4. มาตรฐานหลักการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับมาตรฐานหลักการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน สามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้ มาตรฐานหลักการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน เป็นมาตรฐานประเภททั่วไปที่ครอบคลุมหลักการและเกณฑ์กำหนดในการบริหารจัดการเพื่อให้การผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทยมีความยั่งยืนโดยคำนึงถึงผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มาตรฐานนี้กำหนดขึ้น โดยใช้เอกสาร

คณะกรรมการจัดทำตัวชี้วัดและแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยเพื่อการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน ตามกรอบ RSPO: หลักการและเกณฑ์กำหนดของประเทศไทย (TH-NI) เป็นแนวทาง ซึ่งมาตรฐานสินค้าเกษตรประเภทนี้ใช้กับสวนปาล์มน้ำมันที่มีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 312.5 ไร่ (50 เฮกตาร์) หรือสวนปาล์มของผู้ประกอบการโรงสกัด ประกอบด้วย 8 หลักการ ได้แก่ (1) ความมุ่งมั่นให้เกิดความโปร่งใส (2) การปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบ (3) ความมุ่งมั่นในการทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และการเงินในระยะยาว (4) การใช้วิธีปฏิบัติที่ดีของผู้ปลูกน้ำมันและผู้ประกอบการโรงสกัด (5) ความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ (6) ความรับผิดชอบต่อที่มีต่อพนักงาน ลูกจ้าง บุคคล ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากผู้ปลูกปาล์มน้ำมันและผู้ประกอบการโรงสกัด (7) การพัฒนาการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่ใหม่อย่างมีความรับผิดชอบ และ (8) ความมุ่งมั่นในการปรับปรุงกิจกรรมหลักอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 3.2 มาตรฐานเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

ชื่อมาตรฐาน	ประเภทมาตรฐานตามกฎหมาย	ประเภทมาตรฐาน	วันที่มีผลบังคับใช้
หลักการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน	ทั่วไป	มาตรฐานระบบ	10 กรกฎาคม 2563
มาตรฐานสินค้าเกษตรทะเลหลายปาล์มน้ำมัน	ทั่วไป	มาตรฐานสินค้า	10 มกราคม 2563
การปฏิบัติที่ดีสำหรับสวนทะเลหลายปาล์มน้ำมัน	ทั่วไป	มาตรฐานระบบ	20 กันยายน 2563
การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับปาล์มน้ำมัน	ทั่วไป	มาตรฐานระบบ	22 ธันวาคม 2553

ที่มา: สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (2564ก) ประมวลผลโดยผู้วิจัย

3.6 นโยบาย มาตรการ และโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทยปี พ.ศ.2561-2563

1. นโยบาย มาตรการ และโครงการที่สำคัญปี พ.ศ.2561

สำหรับในปี พ.ศ.2561 คณะกรรมการนโยบายปาล์มแห่งชาติ (กนป.) มีมติเห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มดังแสดงในตารางที่ 3.3 (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2562) สามารถสรุปได้ดังนี้

- มาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มในประเทศ โดยให้นำน้ำมันปาล์มดิบมาผลิตกระแสไฟฟ้าในโรงงานไฟฟ้าบางปะกง จำนวน 160,000 ตัน และให้ปรับกรอบระยะเวลาและเงื่อนไขราคาของกิจกรรมการผลักดันการส่งออกน้ำมันปาล์มดิบจำนวน 300,000 ตัน ภายในระยะเวลา 5 เดือน

- มาตรการเพิ่มปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มดิบเป็นเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์ โดยให้มีการเพิ่มสัดส่วนการใช้ B7 จากอัตราส่วนผสมร้อยละ 6.5 ถึง 7.0 เป็นร้อยละ 6.8 ถึง 7.0 ซึ่งส่งผลให้มีการใช้น้ำมันปาล์มดิบเพิ่มขึ้นปีละ 80,000 ตัน และมอบหมายให้กระทรวงพลังงานหาแนวทางส่งเสริมและมาตรการจูงใจให้มีการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B20 ในรถบรรทุกและรถยนต์ขนาดเล็ก
- โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน โดยจะช่วยเหลือค่าครองชีพให้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันที่มีปาล์มน้ำมันซึ่งให้ผลผลิตแล้ว (อายุมากกว่า 3 ปี) ในอัตราไร่ละ 1,500 บาท และครัวเรือนละไม่เกิน 15 ไร่

2. นโยบาย มาตรการ และโครงการที่สำคัญปี พ.ศ.2562

สำหรับในปี พ.ศ.2562 คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) มีมติเห็นชอบมาตรการแก้ไขปัญหาราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563) ดังแสดงในตารางที่ 3.3 สามารถสรุปได้ดังนี้

- มาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มในประเทศ คือ (1) กระทรวงพลังงานมอบหมายให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ชื้อน้ำมันปาล์มดิบเพื่อนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิงในการผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าบางปะกง รวม 360,000 ตัน และ (2) มาตรการเพิ่มปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มดิบเป็นเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์ โดยส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B20 และน้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B10 และเร่งดำเนินการผลักดันให้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B10 เป็นน้ำมันดีเซลฐานภายในสิ้นปี พ.ศ.2562 และสนับสนุนให้ใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B20 และดีเซลหมุนเร็ว B7 เป็นทางเลือก
- โครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันปี พ.ศ.2562 - 2563 ให้ช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรไว้กับกรมส่งเสริมการเกษตรให้ได้รับเงินชดเชยรายได้เมื่อราคาผลปาล์มน้ำมันต่ำกว่าราคาเป้าหมายตามพื้นที่ที่ปลูกจริง แต่ไม่เกินครัวเรือนละ 25 ไร่ เป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่ให้ผลผลิตแล้วมีอายุไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งราคาเป้าหมายผลปาล์มทะลายที่กิโลกรัมละ 4 บาท
- การบริหารจัดการน้ำมันปาล์มทั้งระบบโดย (1) ให้กรมการค้าภายในพิจารณาแนวทางการติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำมันปาล์มดิบโดยใช้เทคโนโลยีที่สามารถวัดได้ตลอดเวลา (Real Time) และ (2) มาตรการบริหารการนำเข้า ให้ควบคุมกำกับดูแลการนำเข้าน้ำมันปาล์มในระบบปกติการลักลอบนำเข้า รวมทั้งการถ่ายลำผ่านแดน

3. นโยบาย มาตรการ และโครงการที่สำคัญปี พ.ศ.2563

สำหรับในปี พ.ศ.2563 คณะกรรมการนโยบายปาล์มน้ำมันแห่งชาติ (กนป.) มีมติเห็นชอบ มาตรการแก้ไขปัญหาหาคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์ม (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2564) ดังแสดงในตารางที่ 3.3 สามารถสรุปได้ดังนี้

- มาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มในประเทศ คือ (1) ให้กระทรวงพลังงานมอบหมายให้ ไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ซืื่อน้ำมันปาล์มดิบ เพื่อนำไปใช้เป็นเชื้อเพลิง ในการผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าบางปะกง (2) มาตรการเพิ่มปริมาณการใช้น้ำมัน ปาล์มดิบเป็นเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์ โดยให้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B10 เป็นน้ำมันดีเซล ฐานภายในสิ้นปี 2562 และสนับสนุนให้ใช้น้ำมันดีเซลหมุนเร็ว B20 และดีเซลหมุนเร็ว B7 เป็นทางเลือก
- โครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันปี พ.ศ.2562 - 2563
- การบริหารจัดการน้ำมันปาล์มทั้งระบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ให้กรมการค้า ภายในพิจารณาแนวทางการติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำมันปาล์มดิบโดยใช้เทคโนโลยีที่ สามารถวัดได้ตลอดเวลา (Real Time) และ (2) มาตรการบริหารการนำเข้าโดย กำหนดให้น้ำมันปาล์มและแพรกซ์ของน้ำมันปาล์ม และน้ำมันเนื้อในเมล็ดปาล์มเป็น สินค้าที่ต้องปฏิบัติตาม มาตรการจัดระเบียบในการนำเข้าและนำผ่านปี พ.ศ.2563 เพื่อกำกับดูแลการนำเข้าน้ำมันปาล์มในระบบปกติการลักลอบนำเข้า รวมทั้งการถ่าย ลำผ่านแดน
- โครงการผลักดันการส่งออกน้ำมันปาล์มเพื่อลดผลผลิตส่วนเกิน โดยมีเป้าหมาย 300,000 ตันน้ำมันปาล์มดิบ ภายในเดือนมีนาคม 2564 ด้วยการสนับสนุนค่าใช้จ่าย ในการบริหารจัดการ เช่น ค่าขนส่ง ค่าคลังจัดเก็บ และรักษาคุณภาพ รวมถึงค่าใช้จ่าย ในการดำเนินงานในอัตราไม่เกิน 2 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 3.3 นโยบาย มาตรการ และโครงการสำคัญที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมน้ำปาล์มของ ประเทศไทยปี พ.ศ.2561-2563

นโยบาย มาตรการ และโครงการสำคัญปี พ.ศ. 2561 - 2563
- มาตรการปรับสมดุลน้ำมันปาล์มในประเทศ
- มาตรการเพิ่มปริมาณการใช้น้ำมันปาล์มดิบเป็นเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์
- โครงการสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมัน (ช่วยเหลือค่าครองชีพ)
- โครงการประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันปี พ.ศ. 2562 - 2563
- โครงการผลักดันการส่งออกน้ำมันปาล์มเพื่อลดผลผลิตส่วนเกิน

ที่มา: รวบรวมโดยผู้วิจัย

3.7 มาตรฐาน RSPO

3.7.1 ความเป็นมาของมาตรฐาน RSPO

จุดเริ่มของมาตรฐาน RSPO เกิดจากความต้องการบริโภคน้ำมันปาล์มและการนำน้ำมันปาล์มไปผลิตเป็นพลังงานทดแทนทั่วโลกมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหภาพยุโรป ส่งผลให้ประเทศผู้ส่งออกน้ำมันปาล์มรายใหญ่ของโลกอย่างประเทศอินโดนีเซียและมาเลเซียมีการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างรวดเร็วจนทำลายพื้นที่ป่าฝนเขตร้อนเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศอินโดนีเซียจากการขยายพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันดังกล่าว ส่งผลให้สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่บนเกาะบอร์เนียวตายไปเป็นจำนวนมากจนมีสถานะเป็น “สิ่งมีชีวิตที่มีความเสี่ยงขั้นวิกฤตต่อการสูญพันธุ์ (Critically Endangered Species)” รวมทั้งเกิดการเอารัดเอาเปรียบแรงงาน ส่งผลกระทบต่อสังคมและชุมชนท้องถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ที่พึ่งพาป่าไม้ในการดำรงชีวิตถูกรุกราน จากปัญหาดังกล่าว ส่งผลให้เมื่อปี พ.ศ.2547 มีการจัดตั้งองค์กรเพื่อการเจรจาสำหรับการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (Roundtable on Sustainable Palm Oil: RSPO) ขึ้นที่เมืองซูริก ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ โดยเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรต่างๆ กับบริษัทผู้ใช้น้ำมันปาล์มเป็นวัตถุดิบในการผลิตจากหลายประเทศ โดยมีผู้ร่วมก่อตั้ง ได้แก่ กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล (World Wide Fund for Nature: WWF) บริษัท Unilever NV จากประเทศเนเธอร์แลนด์ บริษัท Karlshamns AB จากประเทศสวีเดน บริษัท Aarhus United UK จากประเทศอังกฤษ บริษัท Migros Genossenschafts Bund จากประเทศสวิตเซอร์แลนด์และสมาคมน้ำมันปาล์มแห่งมาเลเซีย (Malaysian Palm Oil Association: MPOA) (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2562; สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต, 2556) โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งมาตรฐาน RSPO คือ เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่ป่า เพื่อรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ แหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า และเพื่อป้องกันการรุกรานพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์

ในปี พ.ศ. 2564 มีปริมาณน้ำมันปาล์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน⁴ RSPO ประมาณ 18.2 ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ 19 ของปริมาณน้ำมันปาล์มทั่วโลก มีผู้ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO จำนวน 5,087 กลุ่มจาก 94 ประเทศทั่วโลก คิดเป็นพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ 27 ล้านไร่ โดยประเทศที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO มากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น อิตาลี และเนเธอร์แลนด์ ตามลำดับ

⁴ ข้อมูลอัพเดทล่าสุดเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 จาก <https://rspo.org/impact>

สำหรับการดำเนินมาตรฐาน RSPO ประเทศไทยเริ่มต้นในช่วงปี พ.ศ.2553 - 2555 เกิดจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานความร่วมมือทางวิชาการของเยอรมัน (GTZ) และโรงงานสกัดปาล์ม น้ำมันในประเทศไทย 4 แห่ง ได้แก่ บริษัท ยูนิวานิชน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) บริษัท สหอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทักษิณอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม (1933) จำกัด และ บริษัท สุขสมบูรณ์น้ำมันปาล์ม จำกัด เพื่อร่วมมือกันสร้างมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย และในเวลาต่อมากลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยของ 4 บริษัทดังกล่าวได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO เป็นกลุ่มแรกของโลก (ธีระพงศ์ จันทรนิยม, 2556) ในปี พ.ศ.2564 ประเทศไทยมีพื้นที่การผลิตปาล์มน้ำมันที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน⁵ RSPO ประมาณ 176,612 ไร่ และปริมาณน้ำมันปาล์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO ประมาณ 114,084 ตัน

3.7.2 หลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดเบื้องต้นของมาตรฐาน RSPO

หลักการและเกณฑ์ของกำหนดของมาตรฐาน RSPO⁶ ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ หลักการและเกณฑ์ของกำหนดของมาตรฐาน RSPO ปี พ.ศ.2561 หรือ RSPO P&C 2018 ซึ่งแบ่งเป้าหมายออกเป็น 3 ด้าน และ 7 หลักการ (Roundtable on Sustainable Palm Oil, 2018) ดังนี้

1. เป้าหมายด้านความมั่นคง
  - หลักการที่ 1 จริยธรรมและความโปร่งใส
  - หลักการที่ 2 การปฏิบัติตามกฎหมายและเคารพสิทธิมนุษยชน
  - หลักการที่ 3 ขั้นตอนการวางแผนและการปรับปรุงพัฒนา
2. เป้าหมายด้านประชาชน
  - หลักการที่ 4 สิทธิและผลประโยชน์ร่วมของชุมชน
  - หลักการที่ 5 การคำนึงถึงเกษตรกรรายย่อย
  - หลักการที่ 6 สิทธิและสภาพการทำงานของลูกจ้าง
3. เป้าหมายด้านธรรมชาติ
  - หลักการที่ 7 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ

⁵ ข้อมูลอัพเดทล่าสุดเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2564 จาก <https://rspo.org/impact>

⁶ รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ดูได้จากภาคผนวก

3.7.3 แนวโน้มความต้องการสินค้าที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO

ในปัจจุบันผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีความรับผิดชอบต่อชุมชนกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเกิดกระแสต่อต้านน้ำมันปาล์มและมีแรงจูงใจให้เลิกใช้อย่างกว้างขวางในประเทศแถบยุโรป ซึ่งผู้บริโภคได้ออกมาขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มและเรียกร้องให้บริษัทต่างๆ หันมาให้ความสำคัญกับการใช้น้ำมันที่ผ่านการผลิตแบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและรับผิดชอบต่อชุมชนในการผลิตสินค้าเกี่ยวเนื่องต่างๆ ส่งผลให้บริษัทผลิตสินค้าที่ใช้น้ำมันปาล์มเป็นส่วนเกี่ยวพันมาสนใจน้ำมันปาล์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น เช่น Marks and Spencer, Waitrose, Johnson & Johnson, Ferrero และ Unilever เป็นต้น (Jane Turner, 2021)

ในปี พ.ศ.2562 ทางมาตรฐาน RSPO ประกาศการก่อตั้ง North American Sustainable Palm Oil Network (NASPON) เพื่อพยายามที่จะเร่งความร่วมมือในตลาด โดยภารกิจของ NASPON คือ ให้ความรู้ สร้างแรงผลักดัน และช่วยเหลือบริษัทในอเมริกาเหนือในการสร้างและปฏิบัติตามพันธกรณีในการจัดหาน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน โดย NASPON เป็นการรวมตัวกันขององค์กรหรือบริษัทที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกันในทวีปอเมริกาเหนือและให้คำมั่นสัญญาในการใช้น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืน (Certified sustainable palm oil: CSPO) ในผลิตภัณฑ์ของตนเอง โดยสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้งของ NASPON ได้แก่ Ahold Delhaize, Ahold Delhaize, Albertsons Companies, Barry Callebaut, Blommer Chocolate Company, Bunge, Conservation International, Control Union, Dunkin' Brands, Fuji Oils, Grupo Bimbo, International Flavours & Fragrances, IOI Loders Croklaan, Kellogg Company, Kraft Heinz, PepsiCo, Rainforest Alliance และ Target (Roundtable on Sustainable Palm Oil, 2017) ดังแสดงในภาพที่ 3.2

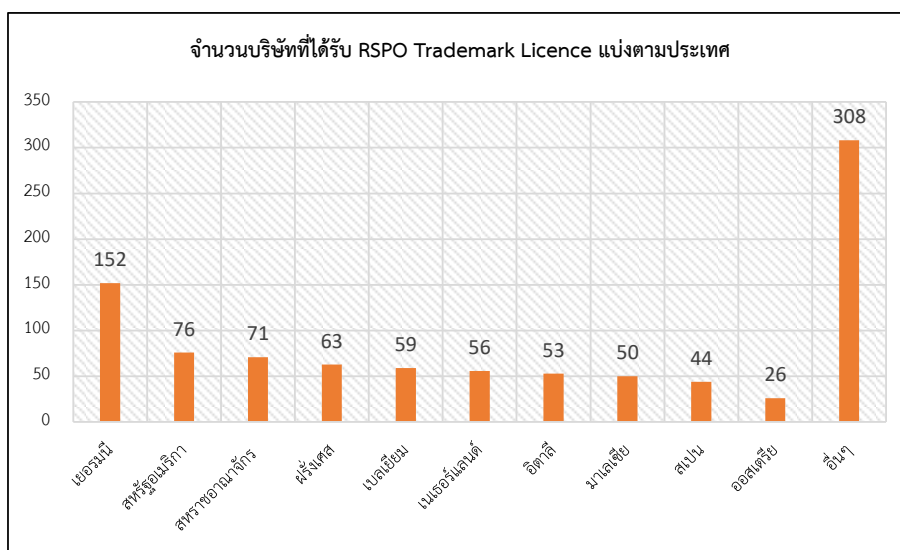
ภาพที่ 3.2 บริษัทผู้ร่วมก่อตั้ง North American Sustainable Palm Oil Network

ที่มา: Roundtable on Sustainable Palm Oil (2017)

นอกจากนี้ ในปัจจุบันทั่วโลกหันมาให้ความสำคัญกับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศในแถบสภายุโรปที่บริษัทผลิตสินค้าที่ใช้น้ำมันปาล์มในการผลิตได้มีการขอรับรองการใช้เครื่องหมายการค้า RSPO (RSPO Trademark Licence) เป็นจำนวนมาก โดยประเทศมีการนำเครื่องหมายการค้า RSPO ไปใช้มากที่สุด ได้แก่ เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และสหราชอาณาจักร ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 จำนวนบริษัทที่ได้รับ RSPO Trademark Licence แบ่งตามประเทศปี พ.ศ.2562

ที่มา: RSPO Impact Report (2019) ประมวลผลโดยผู้วิจัย

แม้ว่าประเทศไทยส่งออกน้ำมันปาล์มในสัดส่วนที่น้อยมากแต่ประเทศไทยก็ส่งออกสินค้าอื่นๆ ที่มีน้ำมันปาล์มหรือผลิตภัณฑ์จากปาล์มน้ำมันเกี่ยวข้องในการผลิตปริมาณมากพอสมควร เช่น สบู่ แชมพู เครื่องสำอาง เป็นต้น ดังนั้น การขอรับรองมาตรฐาน RSPO จะเป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยมีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันในตลาดโลกได้ สำหรับประเทศไทยเริ่มมีบริษัทหันมาสนใจน้ำมันปาล์มที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO มาจำหน่ายหรือใช้ในผลิตภัณฑ์ของตนเองมากขึ้น เช่น ห้างโลตัสถือว่าเป็นห้างค้าปลีกรายแรกในประเทศไทยที่พัฒนาสินค้าน้ำมันปาล์มบรรจุขวดที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO นอกจากนี้ บริษัท เซลล์แห่งประเทศไทย จำกัดได้มีจำหน่ายน้ำมันเซลล์ดีเซล B20 โดยได้ใช้ส่วนผสมของน้ำมันปาล์มที่ผ่านมาตรฐาน RSPO และยังมีบริษัทอื่นๆ ในประเทศที่กำลังมองหา น้ำมันปาล์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน RSPO เพื่อปรับตัวให้ผลผลิตของตนเองสามารถส่งออกหรือจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคที่สนใจ

3.7.4 ตัวอย่างโครงการเกี่ยวข้องกับมาตรฐาน RSPO ในประเทศไทย

ตัวอย่างที่ 1: โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานชีวภาพอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มเพื่อพลังงานชีวภาพอย่างยั่งยืนในประเทศไทย หรือ โครงการ Sustainable Palm Oil Production for Bio-energy in Thailand โดยโครงการนี้ เกิดจากความร่วมมือระหว่างองค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศของเยอรมนี (German International Cooperation: GIZ) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.) ซึ่งทางโครงการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ่มครองธรรมชาติและ ความปลอดภัยทางปริมาณของประตศเยอรมนี เพื่อสนับสนุนการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและสร้างระบบการรับรองสำหรับการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนในประเทศไทย เพื่อให้ประเทศไทยเป็นตัวอย่างระบบการรับรองการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับเกษตรกรรายย่อย โดยได้เริ่มต้นโครงการด้วยการนำร่องสนับสนุนโรงงานสกัดน้ำมันปาล์มดิบของเอกชนจำนวน 4 โรงงาน และสหกรณ์ 1 แห่ง โดยมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการประมาณ 500 คน จากจังหวัดกระบี่ สุราษฎร์ธานี ตราด และสระแก้ว เป็นระยะเวลาานานกว่า 2 ปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ.2553-2554 โครงการได้มีการสนับสนุนด้านการอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ แก่เกษตรกร เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ มีการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต และมีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับมาตรฐาน RSPO นอกจากนี้ โครงการได้รวมกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยและสร้างความเชื่อมโยงกับโรงงานที่เข้าร่วมโครงการและให้กลุ่มเกษตรกรและโรงงานฝึกดำเนินการในระบบการเป็นหุ้นส่วนธุรกิจที่มีความสนใจและได้ประโยชน์ร่วมกันและได้จัดหาพี่เลี้ยงเกษตรกร (Farm Advisor: FA) เพื่อช่วยสนับสนุนงานพื้นฐานของกลุ่มเกษตรกรและให้คำแนะนำเกษตรกรในโครงการ

นอกจากนี้ จากศึกษาผลของ Sutonya Thongrak and Sirirat Kiatpathhomchai (2012) พบว่า ในการดำเนินโครงการผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยและโรงงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นพันธมิตรทางธุรกิจตั้งแต่เริ่มต้นโครงการซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของโครงการ โดยโครงการถือว่าประสบความสำเร็จค่อนข้างมาก ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรหัวก้าวหน้า (Innovative Smallholders) ทางโครงการได้พัฒนาเอกสารประกอบการอบรมที่เข้าใจง่ายและได้รับการยอมรับว่าเป็นต้นแบบเอกสารที่ดีที่สุดสำหรับการอบรมเกี่ยวกับปาล์มน้ำมันเพื่อเพิ่มผลิตภาพ คุณภาพ และความยั่งยืน นอกจากนี้โครงการยังมีการจัดอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดดูงาน และการสัมมนาเชิงวิชาการที่ดีและมีประโยชน์มาก รวมทั้งมีการจัดให้มีระบบควบคุมภายในกลุ่มและการบันทึกกิจการฟาร์มของเกษตรกรรายย่อย ทำให้

เกษตรกรสามารถเห็นผลกระทบเชิงบวกของโครงการได้ชัดเจน ซึ่งยิ่งทำให้โครงการได้รับการยอมรับมากขึ้น และสมควรได้รับการนำไปขยายผลต่อในวงกว้าง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาได้มีข้อเสนอแนะหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมวิชาการเกษตรและกรมส่งเสริมการเกษตรควรนำบทเรียนจากโครงการนี้ไปพัฒนาโครงการที่คล้ายคลึงกันในพื้นที่อื่น เพื่อปรับปรุงอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มทั้งระบบ และความยั่งยืนในการผลิตสินค้าเกษตรอื่นๆ โดยทางรัฐควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อขยายผลการดำเนินงาน โดยแนวทางที่ดีที่สุด คือ ควรดำเนินการในรูปโครงการที่เป็นอิสระจากงานปกติอย่างน้อยในระยะสั้น และก่อนเริ่มดำเนินโครงการควรให้ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกัน ในส่วนของเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมโครงการควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มและสละเวลาเพื่อดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม ซึ่งทางกลุ่มเกษตรกรควรพัฒนาความสัมพันธ์กับโรงงานและกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นด้วย

ตัวอย่างที่ 2: โครงการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย

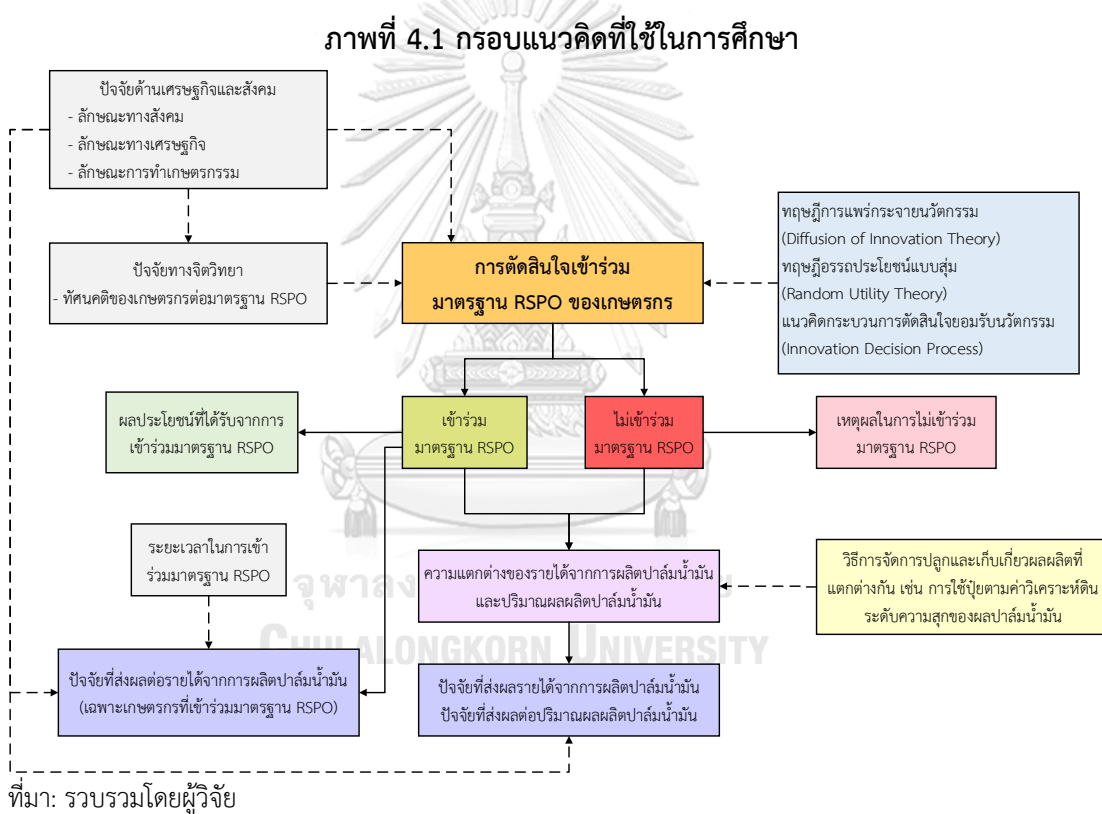
โครงการการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย (Sustainable and Climate-Friendly Palm Oil Production and Procurement in Thailand: SCPOPP) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ภาครัฐและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจาก กระทรวงสิ่งแวดล้อม คุ้มครองธรรมชาติและ ความปลอดภัยทาง ประมาณ ของประเทศเยอรมนี โดยร่วมดำเนินการกับกรมวิชาการเกษตร และกรมส่งเสริมการเกษตร ได้มีการวางแผนแนวทางในการดำเนินงานไว้ ดังนี้ (1) เพื่อเพิ่มพูนศักยภาพของเกษตรกรปาล์มน้ำมันให้ผ่านการรับรองมาตรฐานน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนในระดับนานาชาติ เช่น มาตรฐาน RSPO (2) ผ่านการฝึกอบรมวิทยากรอย่างเข้มข้นเพิ่มความต้องการในการใช้น้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนผ่านการสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนตลอดห่วงโซ่ (3) พัฒนาอุปกรณ์และเครื่องมือสำหรับติดตามและรายงานผลการลดก๊าซเรือนกระจกที่เกิดจากการนำวิธีปฏิบัติในการลดก๊าซเรือนกระจกของเกษตรกรรายย่อยไปใช้ โดยระยะเวลาในการเริ่มดำเนินโครงการ คือ เดือนกันยายน พ.ศ.2561 ถึง สิงหาคม พ.ศ.2565 โดยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาทางโครงการได้มีการร่วมมือกับเกษตรกรรายย่อยจำนวน 69 กลุ่ม มีสมาชิกจำนวน 3,300 ราย มีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันมากกว่า 54,000 ไร่ ใน 3 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ สุราษฎร์ธานี กระบี่ และชุมพร นอกจากนี้ มีการก่อตั้งหลักสูตรเกษตรกรรายย่อยด้านน้ำมันปาล์มของประเทศไทย (Thailand Oil Palm Smallholder Academy: TOPSA)

บทที่ 4

วิธีการศึกษา

4.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน จากการวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและทบทวนวรรณกรรมปริทัศน์ สามารถสรุปได้ว่า การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันถูกกำหนดด้วยปัจจัยหลัก 2 ส่วน ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม (Socio-economic Factors) และปัจจัยทางจิตวิทยา (Psychological Factors) ดังแสดงในภาพที่ 4.1

4.2 การพิจารณาจริยธรรมการวิจัย

การศึกษานี้ได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ.2562 เลขที่โครงการวิจัย 096/62

4.2.1 เกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็นทั้งหมด 2 กลุ่มโดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 1 เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นหัวหน้าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันหรือเป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่
2. กลุ่มตัวอย่างต้องไม่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยาหรือกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนอื่นๆ

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มที่ 2 เกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างต้องเป็นหัวหน้าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันหรือเป็นเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันในอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่
2. กลุ่มตัวอย่างต้องเข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่

โดยกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ ต้องตอบแบบสอบถามจำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย 7 ส่วน จำนวน 28 ข้อ โดยใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม ประมาณ 20 นาที

4.2.2 วิธีการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างผ่านเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลกลุ่มเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา เพื่อให้ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและอธิบายเกี่ยวกับการวิจัยในครั้งนี้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องก่อนการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามจริง

4.2.3 เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออกจากการวิจัย

การศึกษานี้ใช้เฉพาะแบบสอบถามที่กลุ่มตัวอย่างตอบครบทุกข้อ (ยกเว้นส่วนที่ 7 กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบหรือไม่ตอบก็ได้) กรณีกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกข้อทางผู้วิจัยจะไม่นำแบบสอบถามมาใช้ในการศึกษา

4.2.4 วิธีการพิทักษ์สิทธิ ป้องกันความเสี่ยง และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวิธีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

1. หากกลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่สบายใจในบางคำถาม กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ที่จะไม่ตอบคำถามเหล่านั้นได้ รวมถึงกลุ่มตัวอย่างมีสิทธิ์ถอนตัวออกจากงานวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่ต้อง

แจ้งให้ทราบล่วงหน้า และการถอนตัวออกจากการวิจัยนี้จะไม่มีความกระทบต่อกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และนำเสนอเป็นผลการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น

4.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ เนื่องจากอำเภอปลายพระยาเป็นที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่ม RSPO) ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยของประเทศไทยที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO เป็นกลุ่มแรกของโลกและจังหวัดกระบี่ มีจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมากเป็นอันดับ 2 ของประเทศไทย โดยในการศึกษาครั้งนี้ใช้รูปแบบวิธีการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือ โดยทำการลงพื้นที่สัมภาษณ์ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน 130 ครัวเรือน แบ่งออกเป็นครัวเรือนที่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา จำนวน 65 ครัวเรือน และครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมจำนวน 65 ครัวเรือน

4.4 วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างของการศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยทำการเลือกตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) และเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ให้ครบตามจำนวน 130 ตัวอย่าง

4.5 การเก็บข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยทางผู้วิจัยทำการลงพื้นที่ในช่วงเดือนมกราคมปี พ.ศ.2563 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มีการประชุมใหญ่ประจำปีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา และมีการส่งสมุดจดบันทึกข้อมูลการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 7 ส่วน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันโดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจคำตอบ (Checklist) และคำถามปลายเปิด (Open Ended)

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมัน

ส่วนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยมากที่สุด โดยคำถามในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (2) ประโยชน์ในเชิงสังคม และ (3) ประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม โดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีต่อมาตรฐาน RSPO โดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก (คะแนน)	ข้อความเชิงลบ (คะแนน)
ไม่เห็นด้วยมากที่สุด (Strongly Disagree)	1	5
ไม่เห็นด้วย (Disagree)	2	4
ไม่แน่ใจ (Uncertain)	3	3
เห็นด้วย (Agree)	4	2
เห็นด้วยมากที่สุด (Strongly Agree)	5	1

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลานเทกกับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันโดยคำถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ไม่เห็นด้วย ไม่แน่ใจ เห็นด้วย เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการเผชิญความเสี่ยงด้านต่างๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยคำถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ไม่เกิดความเสียหายเลย เสียระดับต่ำสุด เสียระดับกลาง เสียระดับสูงสุด

ส่วนที่ 7 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

สำหรับเกณฑ์การแปลผลจากการตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 3 ส่วนที่ 4 และส่วนที่ 5 จะใช้สูตรช่วงห่างหรือพิสัยของคะแนนทุกระดับเท่ากัน เป็นเกณฑ์การหาค่าเฉลี่ยในการแปลผลข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยใช้สูตรในการคำนวณดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{5} = \frac{4}{5} = 0.8$$

จะได้ว่า คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.00 - 1.80 หมายถึง เกษตรกรไม่เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยช่วง 1.81 - 2.60 หมายถึง เกษตรกรไม่เห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 2.61 - 3.40 หมายถึง เกษตรกรไม่แน่ใจ

คะแนนเฉลี่ยช่วง 3.41 - 4.20 หมายถึง เกษตรกรเห็นด้วย

คะแนนเฉลี่ยช่วง 4.21 - 5.00 หมายถึง เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุด

4.6 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการทดสอบแบบความเที่ยงตรง (Validity) และวิธีการทดสอบแบบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ในการศึกษาครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้ทดสอบความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบเพื่อพิจารณาและตรวจความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ของการศึกษามหาวิทยาลัย
2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ในการศึกษาครั้งนี้ทางผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน 16 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 8 รายและเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 8 ราย หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{k}{k-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	คือ ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	คือ จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	คือ ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	S_t^2	คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวม

จากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่า ข้อคำถามในแบบสอบถามส่วนที่ 3.1 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7177 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable) ส่วนที่ 3.2 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8207 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ดี (Good) ส่วนที่ 3.3 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8010 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ดี (Good) ส่วนที่ 4 ทศนคติเชิงลบ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7517 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable) ส่วนที่ 4 ทศนคติเชิงบวก มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.7579 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable) และส่วนที่ 5 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.8631 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นระดับที่ดี (Good) ดังนั้น ถือว่าแบบสอบถามชุดนี้อยู่ในเกณฑ์ที่สามารถใช้ได้ (รายละเอียดการทดสอบแสดงในภาคผนวก 1) (Wadkar et al., 2016)

4.7 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันจะใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติในการศึกษาทั้งหมด 4 แบบจำลอง ได้แก่ (1) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน (2) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์ม น้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน (3) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์ม น้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน และ (4) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์ม น้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.7.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน

ในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยได้รวบรวมข้อมูลในรูปแบบของข้อมูลตัดขวางตามเวลา (Cross Sectional Data) เนื่องจากเป็นข้อมูลที่รวบรวม ณ เวลาหนึ่ง เพื่อนำมาวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model) เนื่องจากตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกร ซึ่งมีค่าในการ

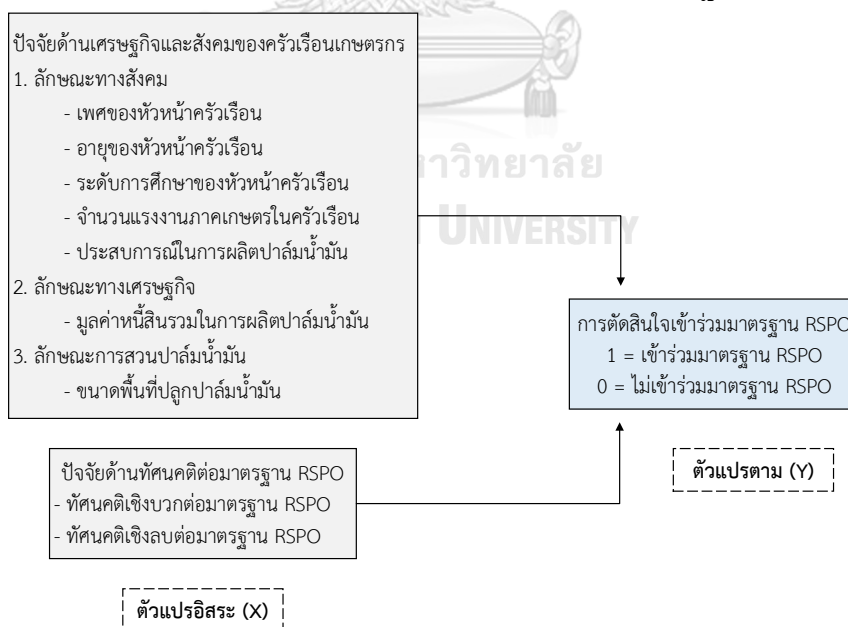
วัดผล คือ 0 สำหรับกรณีที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และ 1 สำหรับกรณีที่เกษตรกรเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยในส่วนของตัวแปรอิสระ (Independent Variable) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ตัวแปรด้านลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และตัวแปรด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO โดยแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังสมการที่ 4.1 และแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดงในภาพที่ 4.2 โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{Decision}_i = \alpha_0 + \beta_i A_i^{\text{grower}} + \gamma_i B_i^{\text{attitude}} + \varepsilon_i \quad (4.1)$$

โดยที่

Decision _i	คือ ความน่าจะเป็นของการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i
α_0	คือ ค่าคงที่
β_i	คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
A_i^{grower}	คือ ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.2
γ_i	คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO
B_i^{attitude}	คือ ตัวแปรด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.2
ε_i	คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ภาพที่ 4.2 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

4.7.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) ซึ่งจุดแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา คือ การเพิ่มตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เข้าไปในการศึกษาครั้งนี้ด้วย เพื่อเป็นตัวกำหนดลักษณะความแตกต่างระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบจำลองดังสมการที่ 4.2 และแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดงในภาพที่ 4.3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{Net\_income}_i = \alpha_0 + \beta_1 A_i^{\text{grower}} + \gamma_1 B_i^{\text{rspo}} + \varepsilon_i \quad (4.2)$$

โดยที่

Net_income_i คือ รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนที่ i

α_0 คือ ค่าคงที่

β_1 คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

A_i^{grower} คือ ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.3

γ_1 คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

B_i^{rspo} คือ ตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.3

ε_i คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ภาพที่ 4.3 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562

4.7.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

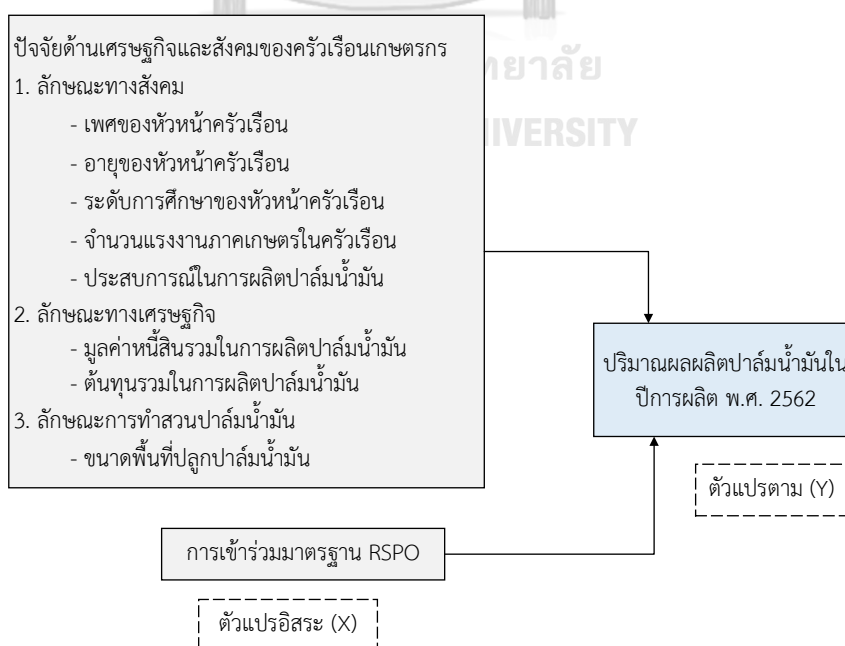
การศึกษาในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 โดยใช้แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) โดยจุดแตกต่างจากการศึกษาที่ผ่านมา คือ การเพิ่มตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เข้าไปในการศึกษาครั้งนี้ด้วย เพื่อเป็นตัวกำหนดลักษณะความแตกต่างระหว่างเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบจำลองดังสมการที่ 4.3 และแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดงในภาพที่ 4.4 โดยมีรายละเอียดดังนี้

$$\text{Yield}_i = \alpha_0 + \beta_i A_i^{\text{grower}} + \gamma_i B_i^{\text{rspo}} + \varepsilon_i \quad (4.3)$$

โดยที่

Yield_i	คือ ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนที่ i
α_0	คือ ค่าคงที่
β_i	คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
A_i^{grower}	คือ ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.4
γ_i	คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
B_i^{rspo}	คือ ตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.4

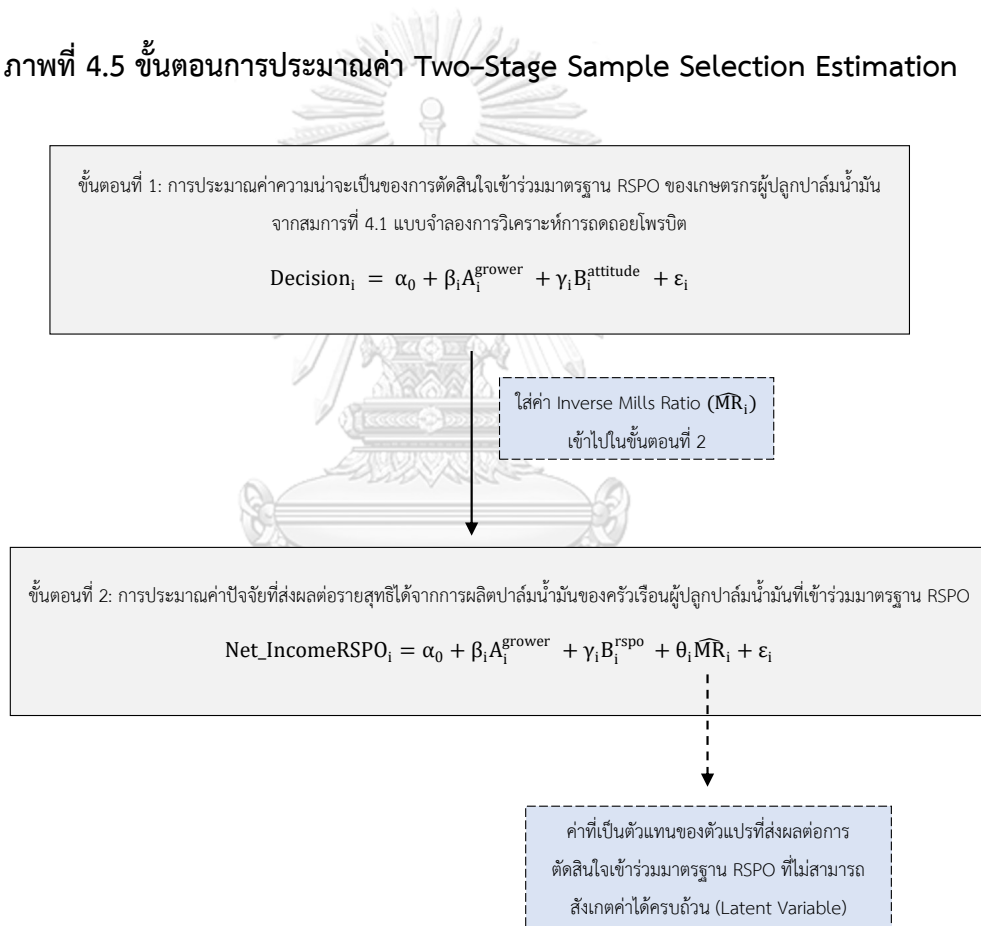
ภาพที่ 4.4 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562

4.7.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่จากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่จากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ซึ่งเป็นการเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์จะส่งผลให้การประมาณค่าเกิดความเอนเอียง (Biasedness) และมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา (Inconsistent) ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหา Sample Selection Bias ผู้วิจัยได้อาศัยวิธี Heckman Two-step Estimator (Heckman, 1979) ในการแก้ปัญหา โดยประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังแสดงในภาพที่ 4.5 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.5 ขั้นตอนการประมาณค่า Two-Stage Sample Selection Estimation

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม
น้ำมัน

โดยผลจากการประมาณค่าในขั้นตอนที่ 1 (ผลการประมาณการสมการที่ 4.1) เพื่อหาค่า
Inverse Mills Ratio สำหรับเกษตรกรครัวเรือนที่ i โดยทำหน้าที่เป็นตัวแทนของตัวแปรที่มีอิทธิพล
ต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ซึ่งไม่สามารถสังเกตค่าได้ครบ (Latent Variable) และจะ
นำมาใส่รวมไว้เป็นตัวแปรอิสระในสมการขั้นตอนที่ 2 ด้วย เพื่อทดสอบความลำเอียงในการคัดเลือก
กลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาจากนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ Inverse Mills Ratio Test.

ขั้นตอนที่ 2 สมการถดถอยแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิต่างจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้
ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ในขั้นตอนนี้เป็นการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของสมการถดถอยที่มีตัวแปรตามเป็นรายสุทธิต่าง
จากการผลิตปาล์มน้ำมันสำหรับครัวเรือนที่ i ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple
Linear Regression Model) โดยมีการรวมค่า Inverse Mills Ratio ($\widehat{MR}_i$) เป็นตัวแปรอิสระในครั้ง
นี้ด้วย โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังสมการที่ 4.4 และแสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาดังแสดง
ในภาพที่ 4.6 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

$$\text{Net\_IncomeRSPO}_i = \alpha_0 + \beta_1 A_i^{\text{grower}} + \gamma_1 B_i^{\text{rspo}} + \theta_1 \widehat{MR}_i + \varepsilon_i \quad (4.4)$$

โดยที่

Net_IncomeRSPO_i คือ รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของ
ครัวเรือนเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ i

α_0

คือ ค่าคงที่

β_1

คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน

A_i^{grower}

คือ ตัวแปรลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่ i ดังภาพที่ 4.6

γ_1

คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

B_i^{rspo}

คือ ตัวแปรลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i ภาพที่ 4.6

θ_1

คือ เวกเตอร์ค่าสัมประสิทธิ์ของ Inverse Mills Ratio ($\widehat{MR}$)

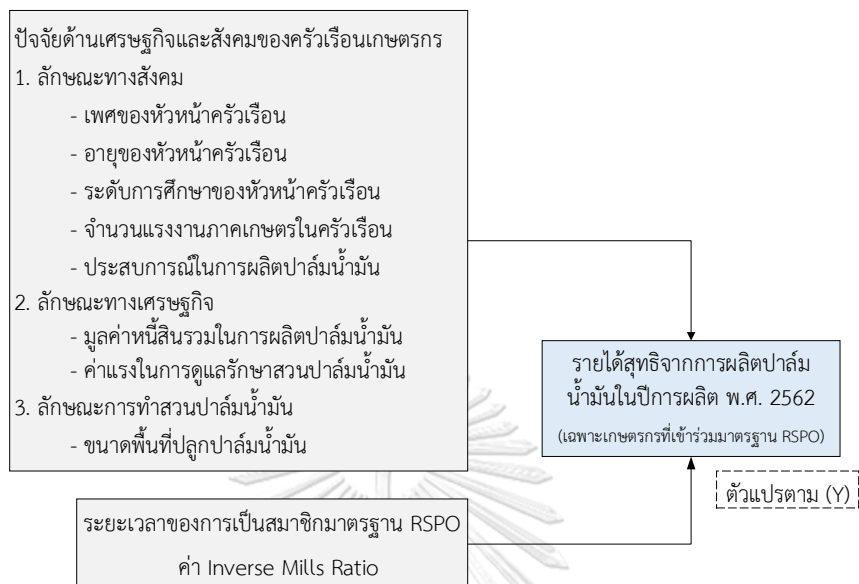
$\widehat{MR}$

คือ ค่า Inverse Mills Ratio จากขั้นตอนที่ 1

ε_i

คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ภาพที่ 4.6 กรอบแนวคิดปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 (เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO)

4.8 ตัวแปรและสมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

4.8.1 ตัวแปรตามและตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษา

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดตัวแปรตาม (Dependent Variables) ออกเป็น 4 ตัวแปร ได้แก่ (1) การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ซึ่งเป็นตัวแปรตามของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model) (2) รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นตัวแปรตามของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) (3) ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ซึ่งเป็นตัวแปรตามของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) และ(4) รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ซึ่งเป็นตัวแปรตามของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model) ดังแสดงในตารางที่ 4.1

สำหรับตัวแปรอิสระ (Dependent Variables) แบ่งออก 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านสังคมของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (3) ปัจจัยด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO (4) ปัจจัยลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลรายละเอียดของตัวแปรตาม

ตัวแปร	ลักษณะข้อมูล	คำอธิบาย
แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model)		
Decision _i	1 = เข้าร่วม RSPO 0 = ไม่เข้าร่วม RSPO	การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i
แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Model)		
Net_Income _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่ i (กิโลกรัม/ไร่)
Yield _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่ i (กิโลกรัม/ไร่)
Net_IncomeRSPO _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ i

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลรายละเอียดของตัวแปรอิสระ

ตัวแปร	ลักษณะข้อมูล	คำอธิบาย
ลักษณะทางสังคม		
Male _i	1 = เพศชาย 0 = เพศหญิง	เพศของหัวหน้าครัวเรือนที่ i
Age _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	อายุของหัวหน้าครัวเรือนที่ i (ปี)
Education _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	จำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่ i (ปี)
Labor _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนที่ i (คน)
Area _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่ i (ไร่)
Experience _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่ i (คน)
ลักษณะทางเศรษฐกิจ		
Debt _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	มูลค่าหนี้สินรวม ¹ ในการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่ i (บาท)
Cost _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	ต้นทุนรวม ² ในการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนที่ i (บาท/ไร่)
Maintenance _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	ค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่ i (บาท/ไร่)
ลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO		
Positive Attitude _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	คะแนนเฉลี่ยระดับทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i
Negative Attitude _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	คะแนนเฉลี่ยระดับทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO		
Time _i	ตัวแปรต่อเนื่อง	ระยะเวลาของการเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i (ปี)
Join _i	1 = เข้าร่วม RSPO 0 = ไม่เข้าร่วม RSPO	การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมาตรฐาน RSPO ของครัวเรือนที่ i

หมายเหตุ: ¹ มูลค่าหนี้สินรวม ประกอบด้วย มูลค่าหนี้สินเพื่อลงทุนปลูกปาล์มน้ำมันช่วง 3 แรกและมูลค่าหนี้สินเพื่อดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันหลักจากเก็บเกี่ยว

² ต้นทุนรวม ประกอบด้วย ต้นทุนค่าปุ๋ย ต้นทุนค่ายาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลง ต้นทุนค่าดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน ทุนต้นในการเก็บเกี่ยวและค่าขนส่ง

4.8.2 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

1. สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

- เพศของหัวหน้าครัวเรือน (Gender) สมมติฐานของการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO น้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง เนื่องจากผู้หญิงน่าจะมีความใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อมและชุมชน รวมทั้งคำนึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมมากกว่าเพศชาย
- อายุของหัวหน้าครัวเรือน (Age) สมมติฐานของการศึกษา คือ อายุของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ลดลง เนื่องจากเกษตรกรที่อายุเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะหัวหน้าครัวเรือนที่เริ่มเข้าสู่วัยสูงอายุมักมีอัตราการยอมรับและการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ค่อนข้างต่ำ
- ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (Education) สมมติฐานของการศึกษา คือ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น เนื่องจากระดับการศึกษาเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้วิถีปฏิบัติในการผลิตใหม่ๆ ได้มากขึ้น
- จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (Household Labor) สมมติฐานของการศึกษา คือ จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเพิ่มขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น เนื่องจากมีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวทางการผลิตของมาตรฐานได้ดีกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนแรงงานภาคเกษตรน้อย
- ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Experience) สมมติฐานของการศึกษา คือ ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ลดลง เนื่องจากเกษตรกรมีความเชื่อมั่นในการทำสวนปาล์มน้ำมันแบบวิธีเดิมจึงไม่ยากเปิดรับความเสี่ยงในการผลิตปาล์มน้ำมันแบบวิธีปฏิบัติแบบใหม่
- มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Debt) สมมติฐานของการศึกษา คือ มูลค่าหนี้สินรวมในการทำสวนปาล์มน้ำมันที่สูงขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น เนื่องจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ช่วยให้เกษตรกรมีการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดีขึ้นและได้รับสิทธิพิเศษในการซื้อปัจจัยการผลิตในราคาถูกส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้นอาจทำให้ปริมาณหนี้สินลดลง

- ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (Area) สมมติฐานของการศึกษา คือ พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น เนื่องจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ช่วยให้เกษตรกรได้รับสิทธิพิเศษในการซื้อปัจจัยการผลิต ช่วยลดต้นทุนการผลิตและได้รับความรู้ใหม่ๆ ในการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันจะยิ่งส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้จากการทำสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น
  - ทักษะติดต่อมาตรฐาน RSPO แบ่งออก 2 ส่วน ได้แก่ (1) ทักษะคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO เช่น มาตรฐาน RSPO สามารถติดต่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว สมมติฐานของการศึกษา คือ เกษตรกรที่มีคะแนนเฉลี่ยของทักษะคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO สูงจะทำให้มีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น (2) ทักษะคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO เช่น การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยให้ความรู้ในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น สมมติฐานของการศึกษา คือ เกษตรกรที่มีคะแนนเฉลี่ยของทักษะคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO สูงจะทำให้มีแนวโน้มที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ลดลง
2. สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน
- เพศของหัวหน้าครัวเรือน (Gender) สมมติฐานของการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง เนื่องจากการผลิตปาล์มน้ำมันจำเป็นต้องใช้แรงค่อนข้างหนักซึ่งผู้ชายมีความเหมาะสมมากกว่า
  - อายุของหัวหน้าครัวเรือน (Age) สมมติฐานของการศึกษา คือ อายุส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ เกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นมีโอกาสที่จะเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้มีรายได้จากการทำสวนปาล์มน้ำมันลดลง แต่ในทางกลับกันหากเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นก็อาจมีสินทรัพย์มากกว่าจึงผันตัวมาเป็นผู้จัดการสวนปาล์มน้ำมันและจ้างแรงงานในการทำงานแทนได้ถ้าหากตนเองต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพ อาจทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้น
  - ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (Education) สมมติฐานของการศึกษา คือ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่สูงขึ้นอาจทำให้มีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความสามารถในเรียนรู้และมีอัตราการยอมรับ

เทคโนโลยีในการผลิตใหม่ๆ สูงและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น

- จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (Household Labor) สมมติฐานของการศึกษา คือ จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนเพิ่มขึ้นอาจมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันมากขึ้น เนื่องจากลดต้นทุนค่าจ้างแรงงานจากภายนอก
- ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Experience) สมมติฐานของการศึกษา คือ ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันที่สูงอาจทำให้มีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความชำนาญในการผลิตปาล์มน้ำมัน
- มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Total Debt) สมมติฐานของการศึกษา คือ มูลค่าหนี้สินรวมส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ ถ้ามูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เกษตรกรนำไปซื้อปัจจัยการผลิตมากขึ้น และมีผลผลิตการผลิตรวมเพิ่มขึ้นอาจมีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้น แต่ถ้ามูลค่าหนี้สินรวมในการทำสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและมีผลผลิตการผลิตรวมไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลง อาจทำให้มีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันลดลงได้
- ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน (Maintenance) สมมติฐานของการศึกษา คือ ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือ ค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้น เนื่องจากถ้าเกษตรกรมีการจัดการในสวนปาล์มน้ำมันให้ดีและเหมาะสมกับสภาพดินและอาจต้องมีการจ้างแรงงานในการใส่ปุ๋ยที่มากขึ้น แต่ในทางกลับกันหากเกษตรกรมีรายจ่ายต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน แต่แรงงานดูแลจัดการสวนปาล์มน้ำมันแบบไม่มีประสิทธิภาพอาจส่งให้รายได้ลดลง
- ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (Area) สมมติฐานของการศึกษา คือ ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ กล่าวคือ ถ้าพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและมีผลผลิตการผลิตรวมสูงขึ้นหรือคงที่อาจทำให้มีรายได้สุทธิเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อราคาผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือคง แต่ถ้าพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันสูงขึ้นและมีผลผลิตการผลิตรวมลดลงอาจทำให้รายได้สุทธิจากการทำสวนปาล์มน้ำมันลดลงได้

- การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (Join) สมมติฐานของการศึกษา คือ เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อาจมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้ซื้อปัจจัยการผลิตในราคาพิเศษส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า และอาจจัดการสวนปาล์มน้ำมันได้ดีกว่าเนื่องจากได้รับการอบรมและคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่
  - ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก RSPO (Time) ตัวแปรอิสระนี้ใช้ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สมมติฐานของการศึกษา คือ เกษตรกรที่มีระยะเวลาของการเป็นสมาชิกกลุ่มมาตรฐาน RSPO ที่เพิ่มขึ้นอาจมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากเกษตรกรได้ปฏิบัติตามแนวทางในของมาตรฐาน RSPO มาเป็นระยะเวลานานย่อมส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเกษตรกรที่เพิ่งเข้าร่วมในภายหลัง
3. สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณปาล์มน้ำมัน
- เพศของหัวหน้าครัวเรือนเพศ (Gender) สมมติฐานของการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง
  - อายุของหัวหน้าครัวเรือน (Age) สมมติฐานของการศึกษา คือ อายุส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ โดยเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นมีโอกาสที่จะเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพเพิ่มขึ้นอาจส่งผลให้มีผลผลิตปาล์มน้ำมันลดลง เนื่องจากไม่สามารถผลิตปาล์มน้ำมันได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกันหากเกษตรกรที่มีอายุมากขึ้นก็อาจมีสินทรัพย์มากกว่าจึงผันตัวมาเป็นผู้จัดการสวนปาล์มน้ำมันและจ้างแรงงานในการทำงานแทนได้ถ้าหากตนเองต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพ อาจทำให้เกษตรกรมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้น
  - ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (Education) สมมติฐานของการศึกษา คือ หัวหน้าครัวเรือนที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อาจมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นเนื่องจากระดับการศึกษาเป็นตัวแสดงถึงการมีความสามารถในการเรียนรู้และยอมรับเทคโนโลยีในการผลิตใหม่ๆ และเมื่อเกษตรกรนำมาปฏิบัติใช้กับการทำสวนปาล์มน้ำมัน อาจทำให้มีปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น

- จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (Household Labor) สมมติฐานของการศึกษา คือ จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น อาจมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีแรงงานที่เพียงพอในการดูแลบำรุงสวนปาล์มน้ำมัน
- ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Experience) สมมติฐานของการศึกษา คือ ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันที่สูง อาจเกษตรกรสามารถผลิตผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เนื่องจากเกษตรกรมีความชำนาญในการทำสวนปาล์มน้ำมันอาจส่งผลให้เกษตรกรมีผลผลิตภาพการผลิตสูง
- มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน สมมติฐานของการศึกษา คือ ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตทั้งทางบวกและทางลบ ถ้ามูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตเพิ่มขึ้นอาจมีปริมาณผลผลิตสูงขึ้น แต่ถ้ามูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมันไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลง อาจทำให้มีปริมาณผลผลิตลดลง
- ต้นทุนรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน (Total Cost) สมมติฐานของการศึกษา คือ ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าต้นทุนรวมการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้นอาจทำให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น แต่ถ้าต้นทุนรวมการผลิตปาล์มน้ำมันสูงขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมันไม่ได้เพิ่มขึ้นหรือลดลงอาจทำให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันลดลงได้
- ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (Area) สมมติฐานของการศึกษา คือ ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตสูงขึ้นหรือคงที่อาจทำให้ปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น แต่ถ้าพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันสูงขึ้นและมีผลผลิตภาพการผลิตลดลงอาจทำให้ปริมาณผลผลิตลดลงได้
- การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (Join) สมมติฐานของการศึกษา คือ เกษตรกรที่เข้ามามาตรฐาน RSPO อาจมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สามารถจัดหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกกว่าอาจส่งผลให้เกษตรกรมีการใส่ปุ๋ยบำรุงดูแลสวนปาล์มน้ำมันได้มากกว่า

ตารางที่ 4.3 สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ	สมมติฐานในการศึกษา			
	สมการที่ 4.1 การตัดสินใจเข้าร่วม มาตรฐาน RSPO	สมการที่ 4.2 รายได้สุทธิจากการ ผลิตปาล์มน้ำมัน	สมการที่ 4.3 ปริมาณผลผลิต ปาล์มน้ำมัน	สมการที่ 4.4 ¹ รายได้สุทธิจากการ ผลิตปาล์มน้ำมัน
ลักษณะทางสังคม				
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	(-)	(+)	(+)	(+)
อายุหัวหน้าครัวเรือน	(-)	(+),(-)	(+),(-)	(+),(-)
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	(+)	(+)	(+)	(+)
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	(+)	(+)	(+)	(+)
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	(-)	(+)	(+)	(+)
ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	(+)	(+),(-)	(+),(-)	(+),(-)
ต้นทุนรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน				(+),(-)
ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน		(+)	(+)	(+)
ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน				
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	(+)	(+),(-)	(+),(-)	(+),(-)
ลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO				
ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO	(+)			
ทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO	(-)			
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO				
เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO		(+)	(+)	
ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก RSPO				(+)

หมายเหตุ: ¹ ศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

บทที่ 5

ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์เบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนา สามารถแบ่งผลวิเคราะห์ออกเป็น 4 ส่วนสำคัญ คือ (1) ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง (2) ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และ (4) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 130 ครัวเรือน ประกอบด้วยครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 ครัวเรือน และครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 ครัวเรือน ในอำเภอลายพระยา จังหวัดกระบี่ โดยผลการวิเคราะห์ภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน สามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (2) โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (3) ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

จากการเก็บข้อมูลลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันทั้งหมด 130 ครัวเรือน ดังแสดงในตารางที่ 5.1 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายร้อยละ 75.38 และเป็นเพศหญิงร้อยละ 24.62 อายุเฉลี่ยของหัวหน้าครัวเรือนเท่ากับ 55.49 ปี และหัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา โดยจำนวนปีที่หัวหน้าครัวเรือนอยู่ในระบบการศึกษาเฉลี่ยอยู่ที่ 8.62 ปี จำนวนแรงงานภาคเกษตรเฉลี่ยในครัวเรือนเท่ากับ 2.35 คน นอกจากนี้ เกษตรกรมีประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 18.16 ปี สำหรับแหล่งเงินทุนที่เกษตรกรนำมาใช้ในการผลิตปาล์มน้ำมันมาจาก 3 ช่องทางหลัก ได้แก่ (1) เงินทุนส่วนตัว (2) เงินกู้ยืมจาก ธ.ก.ส. และกองทุนหมู่บ้าน (3) ได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (สกย.) จากการที่เกษตรกรโค่นต้นยางพาราเก่าแล้วเปลี่ยนมาปลูกปาล์มน้ำมันทดแทน นอกจากนี้ยังพบว่า มูลค่าหนี้สินรวมในผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนเฉลี่ย 15,653.85 บาท

5.1.2 ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลผู้วิจัยจะเลือกเก็บแบบสอบถามจากครัวเรือนที่มีลักษณะการทำเกษตรกรรมเป็นการปลูกปาล์มน้ำมันเป็นอาชีพหลัก จากตารางที่ 5.2 พบว่า ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันเฉลี่ย 30.67 ไร่ โดยมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 เฉลี่ย 3,240.20 กิโลกรัมต่อปี นอกจากนี้เกษตรกรส่วนใหญ่ทำสวนปาล์มน้ำมันบนที่ราบและที่ราบเนินเขา

5.2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

การศึกษาความแตกต่างระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม RSPO แบ่งการนำเสนอออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่ (1) ความแตกต่างด้านลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (2) ความแตกต่างด้านลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน (3) ความแตกต่างด้านโครงสร้างต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน และ (4) ความแตกต่างด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.2.1 การเปรียบเทียบลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของลักษณะทั่วไปของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า ประสิทธิภาพในการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 21.08 ปี และ 15.25 ปี ตามลำดับ นอกจากนี้ พบว่าจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สูงกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญ เท่ากับ 9.60 ปี และ 7.65 ปี ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ลักษณะทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ลักษณะทั่วไปของครัวเรือน	ภาพรวม	เข้าร่วม RSPO	ไม่เข้าร่วม RSPO	P-value ¹
ลักษณะทางสังคม				
ลักษณะทางเพศของหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ)				
ชาย	75.38	72.31	78.46	0.415 ²
หญิง	24.62	27.69	21.54	
อายุหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	55.49	54.77	56.22	0.442
จำนวนแรงงานในครัวเรือน (คน)	2.35	2.33	2.37	0.779
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (ปี)	18.16	21.08	15.25	0.000***
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	8.62	9.60	7.65	0.057*
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (คน)				
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	61	30	31	
มัธยมศึกษาตอนต้น	47	14	33	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	5	5	0	
อนุปริญญา	3	2	1	
ปริญญาตรี	11	11	0	
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3	0	
ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
มูลค่าหนี้รวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	15,653.85	16,769.23	14,538.46	0.249
การพึ่งพิงเงินทุนช่วงปลูก 3 ปีแรก (คน)				
ไม่กู้เงินลงทุน	100	49	51	
กู้เงินลงทุน	19	13	6	
ได้รับการสนับสนุนเงินทุน (สกย.)	11	3	8	
มูลค่าหนี้ช่วงปลูก 3 ปีแรก (บาท)	12,884.62	13,923.08	11,846.15	
ช.ก.ส.	12,884.62	13,923.08	11,846.15	
การพึ่งพิงเงินทุนหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต (คน)				
ไม่กู้ยืมเงินลงทุน	119	59	60	
กู้ยืมเงินลงทุน	11	6	5	
มูลค่าหนี้หลังเก็บเกี่ยวผลผลิต (บาท)	2,769.23	2,846.15	2,692.31	
ช.ก.ส.	2,730.77	2,769.23	2,692.31	
กองทุนหมู่บ้าน	38.46	76.92	0.00	

หมายเหตุ: ¹ หมายถึง ทดสอบโดยวิธี Mann-Whitney U Test และ ² หมายถึง ทดสอบโดยวิธี Chi-square Test

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

5.2.2 การเปรียบเทียบลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเฉลี่ยในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สูงกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เท่ากับ 3,406.55 กิโลกรัมต่อไร่ และ 3,073.85 กิโลกรัมต่อไร่ ตามลำดับดังแสดงในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2 ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกร

ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน	ภาพรวม	เข้าร่วม RSPO	ไม่เข้าร่วม RSPO	P-value
พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)	30.67	34.2	27.14	0.262
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม/ปี)	3,240.20	3,406.55	3,073.85	0.008***

หมายเหตุ: ¹ หมายถึง ทดสอบโดยวิธี Mann-Whitney U Test

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

5.2.3 การเปรียบเทียบโครงสร้างต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน

การศึกษาในส่วนนี้ต้องการชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างขององค์ประกอบต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ระหว่างครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

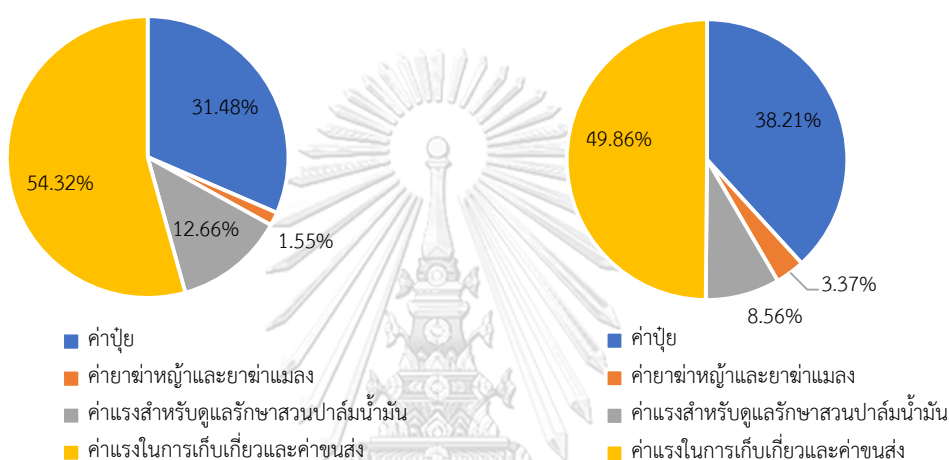
เมื่อพิจารณาสัดส่วนขององค์ประกอบต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า มีเพียงต้นทุนค่าแรงในการเก็บเกี่ยวและค่าขนส่งเท่านั้นที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นส่วนต้นทุนที่มีสัดส่วนมากที่สุด จากภาพที่ 5.1 เมื่อพิจารณาสัดส่วนขององค์ประกอบต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันพบว่า ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีสัดส่วนองค์ประกอบของต้นทุนการผลิตที่แตกต่างกัน ดังนี้ (1) ครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (ในภาพ ก) มีสัดส่วนต้นทุนค่าปุ๋ยต่ำกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (ในภาพ ข) คิดเป็นร้อยละ 31.48 และ 38.21 ตามลำดับ ทั้งนี้ ปริมาณการใส่ปุ๋ยของเกษตรกรขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น เกษตรกรบางรายอาจใส่ปุ๋ยต่ำกว่าความต้องการของธาตุอาหารในดินอาจส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในส่วนต้นทุนค่าปุ๋ยต่ำ แต่เกษตรกรบางรายอาจใส่ปุ๋ยมากเกินไปเกินความต้องการของธาตุอาหารในดินอาจส่งผลให้ค่าใช้จ่ายในส่วนต้นทุนค่าปุ๋ยสูงกว่าที่ควรจะเป็น จึงอาจส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันที่แตกต่างกัน

ออกไป (2) คริวเรือที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีสัดส่วนต้นทุนค่ายาฆ่ายาและยาฆ่าแมลงต่ำกว่า คริวเรือที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO คิดเป็นร้อยละ 1.55 และ 3.37 ตามลำดับ และ(3) คริวเรือที่ เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีสัดส่วนสำหรับต้นทุนค่าแรงสำหรับดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันสูงกว่า คริวเรือที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO คิดเป็นร้อยละ 12.66 และ 8.56 ตามลำดับ

ภาพที่ 5.1 องค์ประกอบของต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562

(ก) คริวเรือที่เข้าร่วม RSPO

(ข) คริวเรือไม่เข้าร่วม RSPO

5.2.4 การเปรียบเทียบลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO

การศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดชุดคำถามออกเป็น 2 ลักษณะ คือ คำถามลักษณะเชิงบวก เกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO เพื่อเป็นตัวแทนวัดทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO และคำถามลักษณะเชิงลบเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO เพื่อเป็นตัวแทนวัดทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO โดยเป็นการวัดระดับความคิดเห็นของเกษตรกร จากการให้คะแนนโดยใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ สำหรับการวัดคำถามลักษณะเชิงบวกเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO กำหนดค่าดังนี้ 1 = ไม่เห็นด้วยมากที่สุด 2 = ไม่เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ 4 = เห็นด้วย และ 5 = เห็นด้วยมากที่สุด ในส่วนของการวัดคำถามลักษณะเชิงลบเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO จะกำหนดค่าในทางตรงกันข้ามกันซึ่งมีค่าดังนี้ มีค่าเท่ากับ 5 = ไม่เห็นด้วยที่สุด 4 = ไม่เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ 2 = เห็นด้วย และ 1 = เห็นด้วยมากที่สุด โดยมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

เมื่อพิจารณาความแตกต่างของทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ดังแสดงใน ตารางที่ 5.3 พบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นต่อลักษณะเชิงบวกเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO อยู่ในระดับ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกประเด็น ดังนี้ (1) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นด้วยว่า มาตรฐาน RSPO สามารถติดต่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว แต่เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กลับไม่เห็นด้วยในประเด็นดังกล่าว โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 และ 2.51 ตามลำดับ (2) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นด้วยว่ามาตรฐาน RSPO มีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดต่างๆ มาเป็นอย่างดี โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ซึ่งขัดแย้งกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ไม่เห็นด้วยว่า มาตรฐาน RSPO มีการประชาสัมพันธ์รายละเอียดต่างๆ มาเป็นอย่างดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.28 เนื่องจากเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO บางส่วนยังไม่รู้จักมาตรฐาน RSPO และไม่ทราบถึงรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO เลย โดยเกษตรกรที่คิดว่ามาตรฐาน RSPO ยังคงมีการประชาสัมพันธ์ที่ไม่ทั่วถึง (3) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นด้วยว่า มาตรฐาน RSPO มีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของการเข้าเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO ไม่ยุ่งยากและสามารถปฏิบัติตามได้ ซึ่งขัดแย้งกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่แน่ใจว่า มาตรฐาน RSPO มีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของการเข้าเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO ไม่ยุ่งยากและสามารถปฏิบัติตามได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และ 2.66 ตามลำดับ จากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ค่อยทราบรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO และขั้นตอนในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ส่งผลให้ไม่มีความสนใจที่จะเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มมาตรฐาน RSPO นอกจากนี้ เกษตรกรบางรายที่รู้จักมาตรฐาน RSPO ให้เหตุผลว่าการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีขั้นตอนยุ่งยากและต้องใช้ที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ รวมทั้งการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ต้องนำผลผลิตปาล์มน้ำมันไปขายให้แก่โรงงานโดยตรงทำให้ไม่สะดวก และเพิ่มภาระต้นทุนค่าขนส่งเนื่องจากสวนปาล์มน้ำมันของตนเองตั้งอยู่ห่างไกลโรงงาน แต่จากการสัมภาษณ์ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนนิวนาวิช-ปลายพระยา พบว่า ถ้าเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ก็สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมาตรฐาน RSPO ได้ แต่ต้องมีการเซ็นเอกสารยินยอมจากเจ้าของที่ดินที่อยู่ติดกับพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพื่อยืนยันว่าไม่มีการรुक้าเขตแดน รวมทั้งมีการเซ็นรับรองจากผู้นำชุมชน (เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) และทางกลุ่มไม่ได้มีการบังคับให้ขายผลผลิตแก่โรงงานเท่านั้น เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มสามารถผลผลิตขายผลผลิตให้แก่ลานเทแทนได้ แต่จะไม่รับราคาพิเศษ ซึ่งเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่ยังไม่ทราบในประเด็นเหล่านี้ นอกจากนี้ เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่ต้องใช้ทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันจากลานเทที่ทำการซื้อขายอยู่เป็นประจำทำให้ไม่สะดวกในการจัดหาทีมเก็บเกี่ยวอิสระ

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยระดับความเห็นของเกษตรกรต่อลักษณะเชิงลบเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO พบว่า มีเพียงประเด็นเดียวเท่านั้นที่เกษตรกรทั้งสองกลุ่มอย่างมีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นตรงกันว่าไม่แน่ใจว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับการไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 และ 3.34 ตามลำดับ โดยเกษตรกรบางส่วนรู้สึกว่ายังไม่เหตุถึงผลลัพธ์ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับการไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ในส่วนของลักษณะเชิงลบเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ในประเด็นอื่นๆ พบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีระดับความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ (1) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่เห็นด้วยว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แค้กระบวนการหนึ่งที่โรงสกัดน้ำมันปาล์มได้รับประโยชน์จากการรับซื้อผลผลิตที่ปลูกตามมาตรฐาน RSPO มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.55 ซึ่งขัดแย้งกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่เห็นด้วยว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นแค่กระบวนการหนึ่งที่โรงสกัดได้รับประโยชน์จากการรับซื้อผลผลิตที่ปลูกตามมาตรฐาน RSPO โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 (2) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีความเห็นตรงกันว่า ไม่แน่ใจว่ามาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหาาราคาผลผลิตตกต่ำและไม่ได้ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองด้านราคา โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 2.95 และ 2.70 ตามลำดับ (3) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่แน่ใจว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยให้ความรู้ในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.28 ซึ่งขัดแย้งกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นด้วยว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยให้ความรู้ในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และ (4) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่แน่ใจว่า การสละเวลาไปเข้าร่วมประชุมหรืออบรมต่าง ๆ จากทางเจ้าหน้าที่มาตรฐาน RSPO ไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่จะได้รับแตกต่างกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เห็นด้วยว่า การสละเวลาไปเข้าร่วมประชุมหรืออบรมต่างๆ จากเจ้าหน้าที่ RSPO ไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่จะได้รับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.23 และ 3.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 5.3 ทศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อมาตรฐาน RSPO

ทศนคติต่อมาตรฐาน RSPO	คะแนนเฉลี่ยระดับความคิดเห็น		P-value ¹
	เข้าร่วม RSPO	ไม่เข้าร่วม RSPO	
1. ทศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO	3.78 เห็นด้วย	2.48 ไม่เห็นด้วย	0.000***
1.1 มาตรฐาน RSPO สามารถติดต่อเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว	3.72 เห็นด้วย	2.51 ไม่เห็นด้วย	0.000***
1.2 มาตรฐาน RSPO มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี	3.88 เห็นด้วย	2.28 ไม่เห็นด้วย	0.000***
1.3 มาตรฐาน RSPO มีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของการเข้าเป็นสมาชิกไม่ยุ่งยากและสามารถปฏิบัติตามได้	3.74 เห็นด้วย	2.66 ไม่แน่ใจ	0.000***
2. ทศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO	3.04 ไม่แน่ใจ	3.40 ไม่แน่ใจ	0.001***
2.1 การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับการไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ก่อให้เกิดความแตกต่างกัน	3.18 ไม่แน่ใจ	3.34 ไม่แน่ใจ	0.249
2.2 การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นแค่กระบวนการหนึ่งที่โรงสกัดได้รับประโยชน์จากการรับซื้อผลผลิตที่ปลูกตามมาตรฐาน RSPO	2.55 ไม่เห็นด้วย	3.71 เห็นด้วย	0.000***
2.3 มาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและไม่ได้ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองด้านราคา	2.95 ไม่แน่ใจ	2.70 ไม่แน่ใจ	0.062*
2.4 การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยให้ความรู้ในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเพิ่มขึ้น	3.28 ไม่แน่ใจ	3.58 เห็นด้วย	0.051*
2.5 การสละเวลาไปเข้าร่วมประชุมหรืออบรมต่าง ๆ จากทางเจ้าหน้าที่มาตรฐาน RSPO ไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ	3.23 ไม่แน่ใจ	3.66 เห็นด้วย	0.008***

หมายเหตุ: ¹ หมายถึง ทดสอบโดยวิธี Mann-Whitney U Test

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉพาะของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

การศึกษาข้อมูลเฉพาะเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ (1) ลักษณะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และ (2) การเปรียบเทียบความคาดหวังก่อนเข้าร่วมกับผลประโยชน์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.3.1 ลักษณะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งลักษณะผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ออกเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ (1) ผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (2) ผลประโยชน์ในเชิงสังคม และ (3) ผลประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 คน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจจริง กล่าวคือ ด้านทุนด้านการผลิตปาล์มน้ำมัน เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จะได้รับสิทธิประโยชน์หลัก 3 อย่าง ได้แก่ (1) เกษตรกรสามารถซื้อปุ๋ยในราคาที่ถูกลงกว่าราคาตามท้องตลาด โดยทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา จะเปิดให้สมาชิกสามารถสั่งจองปุ๋ยในราคาพิเศษได้ปีละ 2 รอบ (2) เกษตรกรที่มีแผนจะปลูกทดแทนสามารถแจ้งความจำนงเพื่อรับสิทธิในการซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันจากทางบริษัทยูนิวานิชได้ในราคาพิเศษโดยทางบริษัทจะมีส่วนลดร้อยละ 20 (3) เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จะได้รับเงินปันผลประจำปีจากการขายเครดิตจากใบรับรองการปลูกปาล์มน้ำมันตามมาตรฐาน RSPO ซึ่งเกษตรกรจะได้รับเงินปันผลประมาณต้นละ 20 บาท ในส่วนของด้านผลผลิตและผลตอบแทน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้รับประโยชน์ในส่วนนี้ คือ เกษตรกรสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้อย่างแน่นอน รวมทั้งสามารถขายผลผลิตได้ในราคาสูงกว่าราคาตลาดประมาณ 5 ถึง 10 สตางค์ต่อกิโลกรัม แต่มีเงื่อนไขว่าเกษตรกรต้องขายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้แก่โรงงานเครือข่าย ถ้าเกษตรกรท่านใดไม่สะดวกก็สามารถขายให้แก่ลานเทแทนได้ แต่จะไม่รับราคาพิเศษ นอกจากนี้เกษตรกรยังคงเห็นด้วยว่าการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันให้สูงขึ้น เนื่องจากทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช - ปลายพระยาได้มีการจัดอบรมให้ความรู้การจัดการสวนปาล์มน้ำมันและการจัดหาปัจจัยการผลิตในราคาถูก (เช่น ปุ๋ย ต้นกล้าปาล์มน้ำมัน) ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่ม

นอกจากนี้ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา ได้มีการจัดอบรมให้ความรู้การจัดการสวนปาล์มน้ำมันและการจัดหาปัจจัยการผลิตในราคาถูก (เช่น ปุ๋ย

ต้นกล้าปาล์มน้ำมัน) ให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกกลุ่มอีกด้วย ช่วยให้เกษตรกรมีความรู้ในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มมากขึ้น สอนให้จดบันทึกเกี่ยวกับ รายรับ รายจ่ายด้านต่างๆ เช่น จดบันทึกค่าปุ๋ย ค่าจ้างต่างๆ จดบันทึกปริมาณผลผลิต และรายได้จากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน ทำให้เกษตรกรสามารถตรวจสอบถึงจุดแข็งจุดอ่อนของการบริหารจัดการสวนปาล์มน้ำมันของตนเองได้

2. ผลประโยชน์ในเชิงสังคม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งผลประโยชน์ในเชิงสังคมออกเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ ผลประโยชน์ต่อเกษตรกร และผลประโยชน์ต่อชุมชน จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า มาตรฐาน RSPO เกิดประโยชน์ในเชิงสังคมจริง กล่าวคือ การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ช่วยให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งเพื่อสร้างอำนาจการต่อรองในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆ อีกด้วย มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันตอนประชุมกลุ่ม รวมทั้ง สามารถขอรับคำปรึกษาจากพี่เลี้ยงเกษตรกรได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ มาตรฐาน RSPO ยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อคนในชุมชน เช่น ไม่มีการจ้างแรงงานที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการใช้แรงงานเด็กภายในชุมชน และการที่เกษตรกรจะสามารถเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้นั้นต้องมีการใช้ที่ดินที่ถูกกฎหมายและไม่มีการรุกล้ำที่ดินของผู้อื่น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าเกษตรกรบางรายที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินก็สามารถเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้ จากการสัมภาษณ์ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนยูนิวานิช-ปลายพระยา พบว่า หากเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินแต่ต้องการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO สามารถทำได้โดยให้ผู้นำชุมชนเซ็นเอกสารรับรองว่าเกษตรกรได้ทำสวนปาล์มน้ำมันในที่ดินที่ไม่ผิดกฎหมาย รวมทั้งให้เจ้าของที่ดินแปลงใกล้เคียงกับสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรเซ็นรับรองด้วยว่าตัวเกษตรกรไม่ได้มีการรุกล้ำพื้นที่ใกล้เคียงและสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินต้องไม่มีการคัดค้านโดยผู้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอื่นๆ

3. ผลประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม

จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า มาตรฐาน RSPO ก่อให้เกิดประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อมจริง อาทิเช่น เกษตรกรต้องมีการป้องกันไม่ให้สารเคมีปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ รวมทั้งการใช้สารกำจัดศัตรูพืชต้องทำโดยไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและห้ามไม่ให้มีการใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชบ่อยครั้งมากเกินไป จนเกิดการทำลายหน้าดินและระบบนิเวศภายในสวนปาล์มน้ำมัน ห้ามไม่ให้มีการเผาป่าเพื่อเตรียมดินทำให้ไม่เกิดมลพิษ และส่งเสริมให้มีการป้องกันและฟื้นฟูระบบนิเวศภายในสวนปาล์มน้ำมันให้มีความอุดมสมบูรณ์อยู่เสมอ นอกจากนี้ เกษตรกรต้องไม่ทำสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ (High Conservation Values: HCV) และพื้นที่เก็บกักคาร์บอนสูง (High Carbon Stock: HCS) และเกษตรกรต้องมีการกำจัดวัชพืช

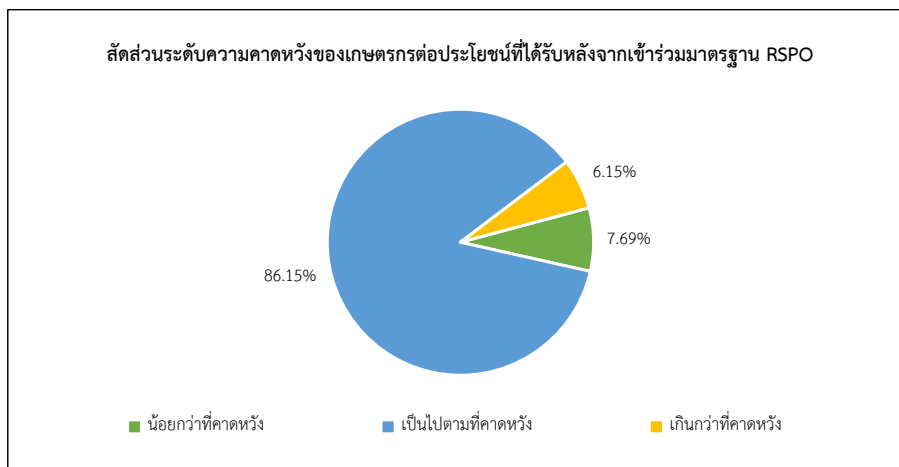
แบบบูรณาการ (Integrated Pest Management: IPM) เพื่อลดปริมาณการใช้สารกำจัดศัตรูพืชในสวนปาล์มน้ำมันให้เหลือน้อยที่สุด

5.3.2 การเปรียบเทียบความคาดหวังกับผลประโยชน์ที่ได้รับหลังจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

จากลักษณะผลประโยชน์ของการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่กล่าวมาให้ข้างต้น สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความคาดหวังของเกษตรกรก่อนเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับผลประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจริงหลังจากเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 86.15) ดังแสดงในภาพที่ 5.2 คิดว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นไปตามที่คาดหวังไว้ โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

ในการเปรียบเทียบประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับหลังจากเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับความคาดหวังก่อนเข้าร่วมในแต่ละประเด็น พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าผลประโยชน์ที่ได้รับจริงจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นตามที่คาดหวังไว้ตั้งแต่ก่อนเข้าร่วม โดยเฉพาะประเด็นด้านต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมัน ด้านผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ด้านการตลาด ด้านคุณภาพผลผลิต และด้านประโยชน์ต่อตัวเกษตรกร ซึ่งผลประโยชน์หลักๆ ที่เกษตรกรได้รับ คือ การซื้อปุ๋ยในราคาถูกลง การซื้อต้นกล้าปาล์มน้ำมันในราคาพิเศษจากทางโรงงาน และการได้รับเงินปันผลประจำปีจากการขายเครดิตจากใบรับรองมาตรฐาน RSPO รวมทั้งเกษตรกรสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ในราคาพิเศษ ทั้งนี้การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ทำให้เกษตรกรมีโอกาสได้เข้าร่วมอบรมในด้านต่างๆ ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการดูแลสวนปาล์มน้ำมันให้ดีขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมันที่สูงขึ้น และช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมัน นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่คิดว่าประโยชน์ที่ได้รับจริงจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ในประเด็นประโยชน์ต่อชุมชนและประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม ถือว่าได้รับประโยชน์เกินกว่าที่คาดหวังไว้ โดยมาตรฐาน RSPO ช่วยไม่ให้เกิดการจ้างงานที่ผิดกฎหมาย และห้ามไม่ให้มีการใช้แรงงานเด็ก พื้นที่สวนปาล์มน้ำมันจะต้องไม่มีการรुकกล้าที่ดินที่ผิดกฎหมายหรือรุกกล้าที่ดินของผู้อื่น (เป็นข้อกำหนดของการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม RSPO) รวมทั้งมีการควบคุมในเรื่องการใช้สารเคมีเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดมลพิษในสวนปาล์มน้ำมันอีกด้วย

ภาพที่ 5.2 สัดส่วนระดับความคาดหวังของเกษตรกรต่อประโยชน์ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

5.4 ข้อมูลเฉพาะของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ในส่วนนี้กล่าวถึงข้อมูลเฉพาะของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แบ่งออก 2 ส่วน ได้แก่ (1) สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO และ (2) ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการลานเทากับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วม RSPO โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.4.1 สาเหตุที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

จากการเก็บข้อมูลเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 ครัวเรือน พบว่า มีเกษตรกรเพียงร้อยละ 60 เท่านั้นที่รู้จักมาตรฐาน RSPO นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากเกษตรกรที่รู้จักมาตรฐาน RSPO แต่ยังคงตัดสินใจไม่เข้าร่วม โดยให้เลือกเหตุผลที่ทำให้เกษตรกรตัดสินใจที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ให้ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ซึ่งพบว่าเหตุผลที่เกษตรกรเห็นด้วยมากที่สุด คือ (1) เกษตรกรเห็นว่าการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีขั้นตอนที่ยุ่งยากและซับซ้อน (2) เกษตรกรไม่มีเวลาในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (3) เกษตรกรขาดความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO (4) สาเหตุอื่นๆ เช่น ทางโรงสกัดไม่มีทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตไว้คอยให้บริการ สวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรตั้งอยู่ห่างไกลโรงงานสกัด เป็นต้น และ (5) เกษตรกรไม่เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 5.4

ในส่วนของสาเหตุอื่นๆ จากการสัมภาษณ์เกษตรกร พบว่า เหตุผลสำคัญที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากทางกลุ่มมาตรฐาน RSPO หรือโรงงานเครือข่าย ไม่มีทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตไว้คอยให้บริการให้แก่เกษตรกร และพื้นที่สวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ไกลจากโรงสกัดที่รับซื้อผลผลิตทำให้ต้นทุนค่าขนส่งสูง แต่จากการสัมภาษณ์ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิต

ปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) พบว่า ทางกลุ่มไม่ได้มีการบังคับให้ขายผลผลิตปาล์มน้ำมันแก่โรงสกัดเท่านั้น เกษตรกรในกลุ่มสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันดิบให้แก่พ่อค้าคนกลาง (ลานเท) ได้ แต่จะไม่ได้รับราคาพิเศษ (Premium Price) และต้องมีการจดบันทึกปริมาณการขายและรายได้จากการขายผลผลิตปาล์มน้ำมันลงในสมุดบันทึกของตนเองเพื่อส่งให้กับทางกลุ่มด้วย) โดยจากการสัมภาษณ์เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่าส่วนใหญ่ยังไม่ทราบข้อมูลในประเด็นดังกล่าว นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเอกสารสิทธิ์ในที่ดินว่า หากเกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์จะไม่สามารถเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา ยืนยันว่าสามารถเข้าร่วมกลุ่มมาตรฐาน RSPO ได้ถึงแม้ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินก็ตาม ขอเพียงสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรไม่ตั้งอยู่ในพื้นที่ผิวดงกฎหมาย เช่น พื้นที่ป่าสงวน และต้องไม่เป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงต่อการอนุรักษ์ โดยให้ผู้นำชุมชนและเจ้าของที่ดินที่อยู่ใกล้เคียงกับสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรต้องเป็นผู้เซ็นเอกสารรับรองให้ว่าเกษตรกรไม่ได้มีการรุกป่าพื้นที่ข้างเคียง

ตารางที่ 5.4 เหตุผลของเกษตรกรที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

เหตุผลของการไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	จำนวนเกษตรกร (คน)
การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีขั้นตอนยุ่งยากและซับซ้อน	32
ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	11
ขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO	10
ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	2
สาเหตุอื่น ๆ เช่น	6
- โรงงานเครือข่ายไม่มีทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมันไว้ให้บริการ	
- สวนปาล์มน้ำมันตั้งอยู่ห่างไกลโรงงานเครือข่าย	

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

5.4.2 ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการลานเทกับเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

การศึกษาในส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการลานเทกับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่จะขายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้กับลานเท จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลและสัมภาษณ์เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำนวน 65 ครัวเรือน พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการซื้อขายผลผลิตปาล์มน้ำมันกับลานเทที่ตนเองใช้บริการอยู่ในปัจจุบันเป็นระยะเวลายาวนานแล้ว เนื่องจากได้รับการบริการและความใส่ใจจากลานเทเป็นอย่างดี ซึ่งเกษตรกรค่อนข้างมีความเชื่อมั่นในลานเทที่ตนเองทำการซื้อขายอยู่ โดย

เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่มีการใช้บริการที่มึนเกี่ยวกับผลผลิตที่เป็นของลานเท นอกจากนี้ ยังพบว่าเกษตรกรสามารถขอเบิกเงินก่อนล่วงหน้าจากลานเทได้และหลังจากนั้นประมาณ 3 ถึง 7 วัน เกษตรกรจะนำผลผลิตปาล์มน้ำมันไปขายให้แก่ลานเทที่เกษตรกรได้เบิกเงินล่วงหน้าไปก่อนแล้ว โดยที่เกษตรกรไม่ได้ถือว่าการได้รับสินเชื่อจากลานเทที่ตนเองทำการซื้อขายอยู่ถือว่าเป็นเพียงสัญญาใจกันมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงคำนึงถึงราคาผลผลิตและระยะทางจากสวนปาล์มไปยังลานเทเป็นหลัก โดยเกษตรกรสามารถตัดสินใจเปลี่ยนไปขายผลผลิตให้แก่ลานเทแห่งใหม่ได้โดยทันที หากได้รับราคาผลผลิตที่สูงกว่าและคุ้มค่ากับต้นทุนค่าขนส่ง โดยในอนาคตหากลานเทเปลี่ยนหันมารับซื้อผลผลิตที่มีการปลูกตามมาตรฐาน RSPO เท่านั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ก็ยินดีที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ตามลานเทด้วย

บทที่ 6

ผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน

ในบทนี้กล่าวถึงผลการศึกษาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ (1) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน (2) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และ(3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการแสดงผลการประมาณการของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการทดสอบปัญหาทางเศรษฐมิติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้ว ดังนี้ (1) ความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่าไม่เกิดความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างตัวแปรอิสระ (2) แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้จะไม่เกิดปัญหาค่าความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) เนื่องจากผู้วิจัยได้ประมาณการแบบจำลองด้วย Robust Standard Error และ(3) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเหมาะสม (Goodness of Fit) ของแบบจำลองด้วยวิธี Hosmer and Lemeshow Test พบว่า แบบจำลองมีความเหมาะสม (รายละเอียดการทดสอบแสดงในภาคผนวก 1)

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการแสดงผลการประมาณการแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยโพรบิต (Probit Regression Model) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ดังแสดงในตารางที่ 6.1 โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน หมายความว่า หากในปัจจุบันหัวหน้าครัวเรือนมีจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาเฉลี่ย 8.62 ปี เมื่อจำนวนปีที่อยู่ในระบบการศึกษาเพิ่มขึ้น 1 ปี เป็น 9.62 ปี จะส่งผลให้โอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.2 เนื่องจากการศึกษาเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้ของหัวหน้าครัวเรือน หากหัวหน้าครัวเรือนมีการศึกษาในระดับสูงอาจมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ

มาตรฐาน RSPO ได้ดีกว่า นอกจากนี้ การศึกษาที่สูงทำให้ครัวเรือนของเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร และทราบถึงช่องทางการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้มากขึ้น จึงส่งผลให้เกษตรกรมีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมและแนวคิด กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้การศึกษาที่สูงทำให้หัวหน้าครัวเรือนสามารถรับรู้ถึง ประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับในแต่ละทางเลือกที่จะเกิดจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่งผลให้ เกษตรกรตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดหวังว่าครัวเรือนของตนเองจะได้รับอรรถประโยชน์สูงสุด ตามทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม ซึ่งข้อสรุปดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ni et al. (2016) ที่พบว่า การศึกษาที่สูงขึ้นของเกษตรกรส่งผลให้เกษตรกรนำมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่าง ยั่งยืนของมาเลเซีย (MSPO) ไปปฏิบัติใช้เพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Sebatta et al. (2014) ที่ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาที่สูงขึ้นเกษตรกรทำให้เกษตรกรตัดสินใจเข้าสู่ตลาดมันฝรั่งมากขึ้น เนื่องจากการศึกษาช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจได้อย่างมีข้อมูลและมองเห็นถึงโอกาสทาง การตลาด

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย หมายความว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีโอกาสที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO น้อยกว่าครัวเรือนเกษตรกรที่มีหัวหน้าครัวเรือนที่เป็นเพศหญิงร้อยละ 36.3 เนื่องจากเพศหญิงอาจมี ความใส่ใจเรื่องปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองและครอบครัวจะได้รับจาก การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ เพศหญิงโดยส่วนใหญ่ชอบเข้าสังคมกว่า เพศชาย ดังนั้น จึงเกิดการโน้มน้าวชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่มมาตรฐาน RSPO ได้ง่ายกว่า จึงทำให้เกิด การยอมรับแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐาน RSPO ได้รวดเร็วกว่าในเพศชาย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิด กระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rodthong et al. (2020) ที่ พบว่า หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายจะส่งผลให้ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรจะยอมรับแนวทางการ ปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) ลดลง แต่ผลการศึกษาดังกล่าวไม่ สอดคล้องกับการศึกษาของ Nahayo et al. (2017) ที่พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีแนวโน้มที่จะ เข้าร่วม Crop Intensification Program มากกว่าหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง เพราะว่าการทำงานภาค เกษตรต้องการการทำงานแบบใช้แรงงาน ดังนั้นครัวเรือนที่มีหัวหน้าเป็นเพศชายจึงเหมาะสมกับการ ลงทุนทางการเกษตรมากกว่าครัวเรือนที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิง

สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO พบว่า ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า หากคะแนนระดับทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จาก 3.13 คะแนนเป็น 4.13 คะแนน จะส่งผลให้โอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มขึ้นร้อยละ 83.8 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ McGinty et al. (2008) ที่พบว่า หากทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้เกษตรกรยอมรับการทำเกษตรในรูปแบบวนเกษตรที่มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rosyani et al. (2018) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า พบว่า ทัศนคติเชิงบวกของเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) จะเป็นตัวสนับสนุนให้เกษตรกรปฏิบัติตามหลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดของมาตรฐาน RSPO สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO พบว่า มีความสัมพันธ์ทางลบกับความน่าจะเป็นในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า หากคะแนนระดับทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จาก 3.21 คะแนนเป็น 4.21 คะแนน จะส่งผลให้โอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ลดลงร้อยละ 31.9 ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ Meijer et al. (2015) ที่กล่าวว่า ทัศนคติเชิงบวกต่อนวัตกรรมทางการเกษตรจะเพิ่มโอกาสในการยอมรับและทัศนคติเชิงลบของเกษตรกรจะลดโอกาสในการยอมรับนวัตกรรมทางการเกษตร

ตารางที่ 6.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

ตัวแปรต้น (Independent Variable)	ตัวแปรตาม (Dependent Variable)			
	การตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (Dummy Variable)			
	Coef.	Robust Std. Err.	P-value	dy/dx
ลักษณะทางสังคม				
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	-0.966**	0.403	0.016	-0.363
อายุหัวหน้าครัวเรือน	0.018	0.023	0.421	0.007
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	0.337	0.205	0.100	0.134
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	0.205***	0.068	0.002	0.082
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	0.045	0.032	0.153	0.018
ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	2.48E-06	2.12E-06	0.242	9.89E-07
ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน				
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	-0.003	0.006	0.674	-0.001
ลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO				
ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO	2.102***	0.393	0.000	0.838
ทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO	-0.800***	0.297	0.007	-0.319
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		130		
Chi-statistic		49.80		
Prob. (Chi2-statistic)		0.0000		
Pseudo R-squared		0.6740		

หมายเหตุ: ***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

6.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการแสดงผลการประมาณการแบบจำลองทางเศรษฐมิติ 2 แบบจำลอง ได้แก่ (1) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน และ(2) แบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

โดยการศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการทดสอบปัญหาทางเศรษฐมิติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้ว ดังนี้ (1) การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ไม่เกิดความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างตัวแปรอิสระ (2) แบบจำลองใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะไม่เกิดปัญหาค่าความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) เนื่องจากผู้วิจัยได้ประมาณการแบบจำลองด้วย Robust Standard Error (3) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบปัญหา Specification Error ด้วย Ramsey's Reset Test พบว่าไม่เกิดปัญหา Omitted Variables (รายละเอียดการทดสอบแสดงในภาคผนวก 1)

6.2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือน

จากการประมาณการแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ดังแสดงในตารางที่ 6.2 โดยมีผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 พบว่า ครัวเรือนเพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันน้อยกว่าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง 986.23 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของธนุวัศ สาศริกและปิ่นดา จันทร์สุกรี (2561) ที่พบว่า เกษตรกรเพศชายจะมีรายได้สุทธิในภาคการเกษตรน้อยกว่าเกษตรกรเพศหญิง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หมายความว่า มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 บาท จะส่งผลให้รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของเพิ่มขึ้น 0.005 บาทต่อไร่ เนื่องจากการกู้ยืม

เพื่อนำไปลงทุนในการผลิตปาล์มน้ำมัน เพื่อลงทุนในปัจจุบันการผลิตและเมื่อเกษตรกรมีผลิตภาพการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น ก็อาจส่งผลปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น เมื่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นและราคาผลผลิตสูงขึ้นหรือคงที่ อาจทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรายุทธ พลาศรี (2559) ที่พบว่า หากครัวเรือนมีเงินทุนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้รายได้จากการประกอบอาชีพเกษตรของครัวเรือนเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เนื่องจากการผลิตในภาคเกษตรของครัวเรือนไม่ก่อให้เกิดการประหยัดต่อขนาดมากนักจึงทำให้ผลผลิตขึ้นอยู่กับเงินทุนหมุนเวียน นอกจากนี้ พบว่าต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หมายความว่า ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 บาทต่อไร่ จะส่งผลให้รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันลดลง 1.44 บาทต่อไร่ เนื่องจากเกษตรกรอาจใช้จ่ายในส่วนของต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เช่น อาจใส่ปุ๋ยไม่ตรงกับค่าวิเคราะห์ดิน หรืออาจจ้างแรงงานมาดูแลการจัดสวนปาล์มน้ำมันกว่าเกินความจำเป็นอาจส่งผลให้ต้นทุนในส่วนนี้สูงและไม่คุ้มค่ากับรายได้สุทธิที่ได้รับ

สำหรับปัจจัยด้านลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จะมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO 1,797.62 บาทต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Mann-Whitney U Test ที่ชี้ให้เห็นว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ทำให้เกษตรกรสามารถซื้อปุ๋ยในราคาถูกกว่าท้องตลาด ซึ่งช่วยลดต้นทุนการผลิตปาล์มน้ำมันของเกษตรกรได้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสรพงค์ เบญจศรีและปัญญา ใจสมุทร (2557) ที่พบว่า เกษตรกรที่ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนจะมีรายได้สูงกว่าเกษตรกรที่ผลิตปาล์มน้ำมันแบบทั่วไป

6.2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือน

การศึกษาในส่วนนี้กล่าวถึงผลการประมาณการของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ดังแสดงในตารางที่ 6.2 โดยมีผลการศึกษาดังนี้

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หมายความว่า ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันน้อยกว่าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง 325.73 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษามากส่วนใหญ่ว่าเพศไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตร (Ibitoye et al., 2011; Minai et al., 2014) และมูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า หากมูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 บาท จะส่งผลให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันจะเพิ่มขึ้น 0.002 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Minai et al. (2014) ที่พบว่า การที่เกษตรกรเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่เพียงพอจะช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตเชอร์รี่กาแฟให้สูงขึ้น นอกจากนี้ ต้นทุนรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หมายความว่า ต้นทุนรวมในการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 1 บาทต่อไร่ จะส่งผลให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 0.319 กิโลกรัมต่อไร่ เนื่องจากเมื่อต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น แสดงว่าเกษตรกรลงทุนในปัจจุบันการผลิตเพิ่มขึ้น อาจช่วยให้ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้นไปด้วยหากเกษตรกรมีผลผลิตการผลผลิตเพิ่มขึ้นหรือคงที่ ซึ่งสอดคล้องกับผลศึกษาของอรพิมพ์ สุริยา และคณะ (2560) ที่พบว่า เมื่อต้นทุนการการผลิตกล้วยหอมสูงขึ้นส่งผลให้ปริมาณกล้วยหอมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

สำหรับปัจจัยด้านลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO พบว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีความสัมพันธ์ทางบวกกับปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จะมีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO 398.82 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งสอดคล้องกับการเปรียบเทียบความแตกต่างโดยวิธี Mann-Whitney U Test ที่พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้ามาตรฐาน RSPO อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 6.2 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562

ตัวแปรต้น (Independent Variable)	ตัวแปรตาม (Dependent Variable)			
	รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ในปีการผลิต พ.ศ.2562 (บาท/ไร่)		ปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน ในปีการผลิต พ.ศ.2562 (กก./ไร่)	
	Coef.	P-value	Coef.	P-value
ลักษณะทางสังคม				
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	-986.233** (485.257)	0.044	-325.729* (168.925)	0.056
อายุหัวหน้าครัวเรือน	9.421 (21.182)	0.657	-1.607 (6.939)	0.817
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	146.166 (219.273)	0.506	50.864 (74.423)	0.496
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	-56.707 (73.153)	0.440	-21.284 (25.061)	0.397
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	32.771 (32.865)	0.321	9.397 (10.225)	0.360
ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	0.005* (0.003)	0.058	0.002** (0.001)	0.044
ค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน	-1.436** (0.620)	0.022	-	-
ต้นทุนรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	-	-	0.3190*** (0.080)	0.000
ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน				
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	-0.074 (8.424)	0.993	0.784 (2.930)	0.790
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO				
เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	1,797.620*** (557.563)	0.002	398.821** (161.275)	0.015
ค่าคงที่ (Constant term)	4,694.102 (1419.297)	0.001	1,920.399 (554.236)	0.001
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	130		130	
Chi-statistic	5.76		1.86	
Prob. (F-statistic)	0.0000		0.0645	
R-squared	0.2206		0.0969	

หมายเหตุ: Robust Standard Errors. ในวงเล็บ

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

6.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

การศึกษาในส่วนนี้เป็นการแสดงผลการประมาณการของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิได้จากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

โดยการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบปัญหาทางเศรษฐมิติที่คาดว่าจะเกิดขึ้นแล้ว ดังนี้ (1) การทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) พบว่า ไม่เกิดความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างตัวแปรอิสระ (2) แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จะไม่เกิดปัญหาค่าความแปรปรวนไม่คงที่ (Heteroscedasticity) เนื่องจากผู้ศึกษาได้ประมาณการแบบจำลองด้วย Robust Standard Error (3) ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบปัญหา Specification Error ด้วย Ramsey's Reset Test พบว่า ไม่เกิดปัญหา Omitted Variables และ(4) การศึกษาในแบบจำลองนี้เป็นการเลือกเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ในการวิเคราะห์ดังนั้นค่าประมาณที่ได้อาจมีความเอนเอียง (Biasedness) และมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา (Inconsistency) ดังนั้น เพื่อขจัดปัญหา Sample Selection Bias ผู้วิจัยได้อาศัยวิธี Heckman Two-step Estimator โดยการคำนวณค่า Inverse Mill's Ratio ซึ่งเป็นตัวแทนของตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ไม่สามารถสังเกตค่าได้ครบถ้วน (Latent Variable) โดยใส่เข้าไปเป็นตัวแปรอิสระในแบบจำลอง เพื่อปรับค่าสัมประสิทธิ์ในสมการให้มีความคงเส้นคงวา (Consistency) นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้คำนวณค่า Akaike Information Criteria (AIC) และ Bayesian Information Criteria (BIC) เพื่อเปรียบเทียบระหว่างแบบจำลองที่ไม่ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio เป็นตัวแปรอิสระและแบบจำลองที่ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio เป็นตัวแปรอิสระ พบว่า แบบจำลองที่ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio มีค่า AIC และ BIC น้อยกว่า แบบจำลองที่ไม่ได้ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio เป็นตัวแปรอิสระ ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า แบบจำลองที่ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio มีความเหมาะสมกับชุดข้อมูลมากกว่า (รายละเอียดการทดสอบแสดงในภาคผนวก 1)

จากผลการประมาณการของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแสดงปัจจัยที่ส่งผลต่อรายสุทธิได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 ของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ดังแสดงในตารางที่ 6.3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 หมายความว่า ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชายจะ

มีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันน้อยกว่าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศหญิง 1,794.18 บาทต่อไร่

สำหรับปัจจัยด้านลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จากผลการประมาณการของแบบจำลองการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ พบว่า ระยะเวลาของการเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO มีความสัมพันธ์ทางบวกกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ระยะเวลาของการเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO เพิ่มขึ้น 1 ปี จะส่งผลให้รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น 887.98 บาทต่อไร่ แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มาเป็นระยะเวลายาวนานกว่ามีโอกาสที่จะมีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันสูงกว่า เนื่องจากเกษตรกรสามารถเรียนรู้และมีประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพ น้ำมันสูงกว่าเกษตรกรที่เพิ่งเข้าร่วมในภายหลัง

นอกจากนี้ จากการทดสอบอคติที่เกิดจากการเลือกตัวอย่าง (Selection Bias) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของ Inverse Mill's Ratio มีความสัมพันธ์ทางลบกับรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 หมายความว่า ตัวแปรที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ไม่สามารถสังเกตค่าได้ครบถ้วน (Latent Variable) ส่งผลทางลบต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กล่าวคือ มีปัจจัยบางตัวที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แต่จะมีผลทำให้รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันลดลง

ตารางที่ 6.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ. 2562 ของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ตัวแปรต้น (Independent Variable)	ตัวแปรตาม (Dependent Variable)			
	รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ในปีการผลิต พ.ศ. 2562 (บาท/ไร่)		รายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน ในปีการผลิต พ.ศ. 2562 (บาท/ไร่)	
	Coef.	P-value	Coef.	P-value
ลักษณะทางสังคม				
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	-1,845.020 (989.233)	0.068	-1,794.181* (923.314)	0.057
อายุหัวหน้าครัวเรือน	9.084 (39.568)	0.819	21.646 (41.518)	0.604
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	185.048 (340.834)	0.589	356.626 (353.427)	0.317
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	-8.151 (85.114)	0.924	-61.266 (91.784)	0.507
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	31.380 (48.137)	0.517	-14.075 (52.732)	0.791
ลักษณะทางเศรษฐกิจ				
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	0.002 (0.007)	0.757	0.002 (0.007)	0.763
ค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน	0.684 (1.211)	0.574	1.287 (1.108)	0.251
ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน				
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	8.395 (11.576)	0.471	4.665 (13.393)	0.729
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO				
ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก RSPO	907.015 (361.907)	0.015	887.975** (377.708)	0.022
Inverse Mill Ratio	-	-	-2,462.106** (1,128.136)	0.033
ค่าคงที่ (Constant term)	6,020.046 (3,191.134)	0.065	6,877.079 (3,352.905)	0.045
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	65		65	
Chi-statistic	2.05		2.37	
Prob. (F-statistic).	0.0505		0.0211	
R-squared	0.1542		0.2159	

หมายเหตุ: Robust Standard Errors. ในวงเล็บ

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลการศึกษา

ในภาพรวมอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยยังคงเผชิญกับปัญหาด้านศักยภาพในการผลิต โดยต้นทุนการผลิตน้ำมันปาล์มทั้งระบบของไทยสูงกว่าอินโดนีเซียและมาเลเซีย ส่งผลให้อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยไม่สามารถแข่งขันในตลาดโลกได้ นอกจากนี้ โครงสร้างของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยและยังขาดประสิทธิภาพในการผลิต ส่งผลให้มีต้นทุนการผลิตสูง แต่เกษตรกรเหล่านี้ยังมีรายได้ เนื่องจากราคาผลผลิตปรับตัวสูงขึ้นจากมาตรการในระยะสั้นของทางภาครัฐ โดยในปัจจุบันทางภาครัฐได้ใช้ไบโอดีเซลเป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพราคาผลผลิตปาล์มน้ำมัน เช่น การผลักดันให้มีมาตรการเพิ่มปริมาณการใช้ น้ำมันปาล์มดิบเป็นเชื้อเพลิงในเครื่องยนต์ แต่อย่างไรก็ตาม ในอนาคตคาดว่าอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยอาจเผชิญกับปัญหาและความท้าทายครั้งใหม่จากการปรับลดเป้าหมายการผลิตไบโอดีเซล⁷ ย่อมส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันได้รับผลกระทบจากราคาผลผลิตปรับลดลงตามไปด้วย รวมทั้งผลกระทบทางอ้อมจากการประกาศยกเลิกการอนุญาตใช้พืชอาหารมาผลิตเป็นเชื้อเพลิงชีวภาพของสหภาพยุโรป ส่งผลให้ความต้องการน้ำมันปาล์มในสหภาพยุโรปมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทิศทางราคาปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มในตลาดโลกอย่างแน่นอน ดังนั้น เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วยการผลิตปาล์มน้ำมันที่มีคุณภาพและมีต้นทุนการผลิตต่ำ

มาตรฐาน RSPO จึงเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความยั่งยืนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มในประเทศไทย เนื่องจากมาตรฐาน RSPO จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มไทยในตลาดโลก และเป็นตัวช่วยสำคัญในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและลดต้นทุน ช่วยสร้างรายได้ให้มั่นคงในระยะยาวเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของไทยในที่สุด

⁷ แผนพัฒนาพลังงานทดแทนและพลังงานทางเลือก พ.ศ.2561 – 2580 คาดว่าจะปรับลดเป้าหมายการผลิตไบโอดีเซลจาก 14 ล้านลิตรเป็น 8 ล้านลิตรในปี พ.ศ.2580

การศึกษาในครั้งนี้ มีจุดประสงค์หลักเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อย โดยอาศัยข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันจำนวน 130 คนในพื้นที่อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นที่ตั้งของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) โดยผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยสถิติเชิงพรรณนาในบทที่ 5 และผลการวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมานใน บทที่ 6 สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

จากการผลศึกษา ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ได้แก่ เพศของหัวหน้าครัวเรือน ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน ทักษะคิดเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO และทักษะคิดเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO โดยพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศหญิงจะมีโอกาสเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากกว่าครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่มีหัวหน้าครัวเรือนเพศชาย เนื่องจากเพศหญิงอาจมีความใส่ใจเรื่องปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ครอบครัวและตนเองจะได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากกว่าเพศชาย นอกจากนี้ เพศหญิงโดยส่วนใหญ่ชอบเข้าสังคมกว่าเพศชาย ดังนั้น จึงเกิดการโน้มน้าวชักชวนให้เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้ง่ายกว่า จึงทำให้เกิดการยอมรับแนวทางปฏิบัติตามมาตรฐาน RSPO ได้รวดเร็วกว่าในเพศชาย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และสอดคล้องกับข้อสรุปของ Rodthong et al. (2020) ที่พบว่า หากหัวหน้าครัวเรือนเป็นเพศชายจะส่งผลให้ความน่าจะเป็นที่เกษตรกรจะยอมรับแนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) ลดลง นอกจากนี้ การมีหัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงมีโอกาสที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น เนื่องจากการศึกษาเป็นตัวสะท้อนถึงความสามารถในการเรียนรู้ของหัวหน้าครัวเรือน ดังนั้น หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงจะมีความเข้าใจถึงหลักการและแนวคิดของมาตรฐาน RSPO ได้ดี รวมทั้งการศึกษาที่สูงของหัวหน้าครัวเรือนทำให้ครัวเรือนของเกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารและช่องทางการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้มากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีแนวโน้มสนใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มขึ้น ซึ่งข้อสรุปนี้สอดคล้องกับทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมและแนวคิดกระบวนการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้การศึกษาที่สูงทำให้หัวหน้าครัวเรือนส่งให้เกษตรกรสามารถรับรู้ถึงประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับในแต่ละทางเลือกที่จะเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยเกษตรกรจะตัดสินใจเลือกทางเลือกที่คาดหวังว่าจะครัวเรือนของตนเองจะได้รับบรรทัดประโยชน์สูงสุดซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีอรรถประโยชน์แบบสุ่ม นอกจากนี้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ni et al. (2016) ที่พบว่า การศึกษาที่สูงขึ้นของ

เกษตรกรส่งผลให้เกษตรกรนำมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของมาเลเซียไปปฏิบัติใช้เพิ่มมากขึ้น

ผลการศึกษายังพบอีกว่า ทักษะของเกษตรกรต่อมาตรฐาน RSPO เป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO โดยพบว่า ยิ่งเกษตรกรมีคะแนนระดับทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO สูงขึ้นจะส่งผลให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น แต่ในทางกลับกันหากเกษตรกรมีคะแนนระดับทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO สูงจะทำให้โอกาสที่เกษตรกรจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับข้อสรุปของ Meijer et al. (2015) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ทักษะของเกษตรกรต่อมาตรฐาน RSPO จะเพิ่มโอกาสในการยอมรับและทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO จะลดโอกาสในการยอมรับของเกษตรกร นอกจากนี้ พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีระดับความคิดเห็นของทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่มีทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO ซึ่งแตกต่างจากเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ที่ค่อนข้างมีทัศนคติที่เป็นกลางไปจนถึงมีทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO อาจเป็นเพราะว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ขาดข้อมูลหรือความรู้เกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO และไม่นำไปสู่กระบวนการตัดสินใจเข้าร่วมหรือยอมรับมาตรฐาน RSPO เนื่องจากในกระบวนการตัดสินใจยอมรับมาตรฐาน RSPO เกษตรกรย่อมจะต้องศึกษาหรือเปรียบเทียบผลประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับเมื่อเข้าร่วมและเกิดทัศนคติที่ดีต่อมาตรฐานนั้น ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแพร่กระจายนวัตกรรม โดยผลการศึกษาในครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้จะมีการดำเนินมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยในประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาหลายปีแล้ว แต่ทัศนคติของเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ก็ยังเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจไม่มีความพยายามหรือผลักดันให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยเท่าที่ควร

อย่างไรก็ตาม สาเหตุที่เกษตรกรไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO คือ เกษตรกรไม่รู้จักมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่รู้จักมาตรฐาน RSPO แต่ยังคงตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากทางโรงงานเครือข่ายและกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนยูนิวานิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) ไม่มีบริการทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตปาล์มน้ำมัน ซึ่งเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่ใช้บริการทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตมาจากลานที่ตนเองซื้อขายอยู่ประจำ นอกจากนี้เกษตรกรให้เหตุผลว่าถ้าเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จำเป็นต้องขายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้แก่โรงงาน

โดยตรงซึ่งสวนปาล์มน้ำมันของเกษตรกรอยู่ไกลจากโรงงานที่รับซื้อผลผลิตส่งผลให้มีต้นทุนค่าขนส่งสูง จึงไม่ยอมเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แต่ในความเป็นจริง ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนนิวนาวิช-ปลายพระยา (กลุ่มมาตรฐาน RSPO) ไม่ได้มีการบังคับให้เกษตรกรขายผลผลิตปาล์มน้ำมันแก่โรงงานเครือข่ายเท่านั้น โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มมาตรฐาน RSPO สามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันให้แก่ลานเทได้แต่จะไม่ได้รับราคาพิเศษและต้องมีการจดบันทึกปริมาณผลผลิตและรายได้จากการขายผลผลิตลงในสมุดบันทึกของ RSPO ด้วย นอกจากนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับเรื่องเอกสารสิทธิ์ในที่ดินว่า หากตนเองไม่มีเอกสารสิทธิ์จะไม่สามารถเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ได้ ซึ่งทางกลุ่มมาตรฐาน RSPO ยืนยันว่าสามารถเข้าร่วมได้ถึงแม้ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินก็ตาม จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่ ขาดข้อมูลที่ถูกต้องและยังคงมีเข้าใจผิดเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ในหลายๆ ประเด็น รวมทั้งเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ดีกับลานเทและมีการซื้อขายกันมายาวนานส่งผลให้เกษตรกรไม่มีแรงจูงใจหรือสนใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เท่าที่ควร

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ยืนยันว่าได้รับสิทธิประโยชน์จากการเข้ามาตรฐาน RSPO จริง เช่น สามารถซื้อปุ๋ยและต้นกล้าปาล์มน้ำมันได้ในราคาพิเศษ เกษตรกรสามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ในราคาเพิ่มขึ้นและได้รับเงินปันผลจากการเครดิตของกลุ่มมาตรฐาน RSPO ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีความรู้ในการจัดการสวนปาล์มน้ำมันที่ดีขึ้นจริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ว่า การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน โดยพบว่าครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มสูงกว่าครัวเรือนที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ทั้งนี้ เห็นได้ว่า มาตรฐาน RSPO เกิดประโยชน์เชิงประจักษ์แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ในหลายด้าน เช่น ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ ช่วยให้เกษตรกรลดต้นทุนในการผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้ง ประโยชน์ในเชิงสังคม เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งและเกิดอำนาจต่อรอง มีการจ้างแรงงานที่ถูกกฎหมายและไม่มีการบังคับใช้แรงงานเด็ก นอกจากนี้ ยังเกิดประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม คือ ไม่มีการทำสวนปาล์มน้ำมันในพื้นที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูงและให้ความสำคัญกับการใช้สารกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตาม ยังคงมีเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเข้าถึงผลประโยชน์เหล่านี้ได้ เนื่องจาก

ขาดการเข้าถึงข้อมูลได้เทียบเท่ากับกลุ่มที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO จึงส่งผลให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมันเหล่านี้ยังคงไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติในทิศทางที่ดีขึ้นที่มีต่อมาตรฐาน RSPO

นอกจากนี้ สาเหตุที่เกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงตัดสินใจไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เนื่องจากเกษตรกรบางส่วนยังไม่รู้จักมาตรฐาน RSPO และเกษตรกรที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ยังคงมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO ในหลายประเด็น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะแนวทางเพื่อนำไปสู่ การสร้างแรงจูงใจและส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันรายย่อยในประเทศไทยหันมาสนใจเข้าร่วมมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) เพิ่มมากขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. **โรงงานสกัดน้ำมันปาล์มควรเข้าไปสร้างความร่วมมือและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการลานเทในพื้นที่หันมารับซื้อผลผลิตที่ผลิตตามมาตรฐาน RSPO** รวมทั้งเข้าไปอุดหนุนราคาพิเศษให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันโดยมีลานเทเป็นตัวกลางในการกระจายผลประโยชน์ให้แก่เกษตรกร เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันส่วนใหญ่เป็นรายย่อยต้องพึ่งพาการขายผลผลิตผ่านลานเท และใช้บริการทีมเก็บเกี่ยวผลผลิตจากลานเท ดังนั้น หากลานเทหันมารับซื้อผลผลิตที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO ได้ จะช่วยแก้ปัญหาในประเด็นของเกษตรกรขาดทีมบริการเก็บเกี่ยวผลผลิต และที่ตั้งสวนปาล์มน้ำมันอยู่ห่างไกลจากโรงสกัด
2. **ภาครัฐและหน่วยงานที่กำกับดูแลมาตรฐาน RSPO ควรผลักดันให้มาตรฐาน RSPO เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน** โดยควรเน้นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประโยชน์ของการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีต่อมาตรฐาน RSPO รวมทั้ง ควรอธิบายหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO แก่เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันอย่างถูกต้องและชัดเจน โดยมอบหมายให้บุคคลที่ได้รับการยอมรับในชุมชนหรือสถาบันที่ได้รับความเชื่อถือจากเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เป็นผู้ประชาสัมพันธ์และชักชวนเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
3. **ภาครัฐควรสนับสนุนด้านงบประมาณในช่วงเริ่มต้นจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในการขอรับรองมาตรฐาน RSPO** เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินขอรับรองมาตรฐาน RSPO ในครั้งแรก เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากลำบากถ้าให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเองโดยไม่มีงบประมาณจากภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ภาครัฐหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลมาตรฐาน RSPO ควรมีการสนับสนุนให้มีการพัฒนา ศักยภาพของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีความเชี่ยวชาญในการผลิตปาล์มน้ำมันอย่าง ยั่งยืน เพื่อจะได้ช่วยเหลือ แบ่งปันความรู้ และส่งเสริมให้เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันภายใน ชุมชนหรือพื้นที่ใกล้เคียง หันมาสนใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไปด้วยกัน นอกจากนี้ จะช่วย สร้างเครือข่ายของเกษตรกรที่ผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนให้มีความแข็งแกร่งมากขึ้น
5. ภาครัฐควรส่งเสริมให้เกษตรกรหรือบุตรหลานของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม จะทำให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและเห็นถึงสำคัญ ของการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน และการศึกษาช่วยให้ครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมี โอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารเพิ่มมากขึ้น โดยการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งให้เกษตรกร ผู้ปลูกปาล์มน้ำมันเกิดการยอมรับและเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็น จากผลการศึกษาที่ว่า หัวหน้าครัวเรือนที่มีการศึกษาสูงจะมีโอกาสเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มากขึ้น

7.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ อาจทำให้ผลจากการตอบแบบสอบถามมีความเอนเอียง เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีระดับการศึกษาต่ำกว่าชั้นมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ตอบแบบสอบถาม ส่วนของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างทุนและผลตอบแทนมาจากการประมาณค่าและไม่สามารถจํารายละเอียดได้อย่างแม่นยำและครบถ้วน
2. คำถามที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO ในแบบสอบถามบางข้ออาจทำความเข้าใจ ได้ยากและมีความซับซ้อน แม้ว่าผู้ศึกษาจะแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการอธิบายข้อคำถามอย่าง ละเอียดแก่กลุ่มตัวอย่างและให้ผู้ช่วยอธิบายเพิ่มเติมแล้ว แต่กลุ่มตัวอย่างบางท่านก็อาจเกิด ความเข้าใจที่ผิดพลาดได้

ภาคผนวก 1 แสดงผลการวิเคราะห์

ก) สรุปค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	ค่าเฉลี่ย
ลักษณะทางสังคม	
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย (Dummy Variable)	-
อายุหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	55.49
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน (คน)	2.35
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน (ปี)	8.62
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน (ปี)	18.16
ลักษณะทางเศรษฐกิจ	
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน (บาท)	15,615.38
ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน	424.94
ลักษณะการทำสวนปาล์มน้ำมัน	
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน (ไร่)	30.67
ลักษณะทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO	
ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO (คะแนน)	3.13
ทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO (คะแนน)	3.21
ลักษณะการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	
เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (Dummy Variable)	-
ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก RSPO (ปี)	3.49

ข) โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตปาล์มน้ำมันในปีการผลิต พ.ศ.2562

โครงสร้างต้นทุนและผลตอบแทน	เข้าร่วม RSPO		ไม่เข้าร่วม RSPO		P-value ¹
	ต้นทุน	ร้อยละ	ต้นทุน	ร้อยละ	
วัตถุดิบ					
ค่าปุ๋ย (บาท/ไร่)	1,217.05	31.48	1,609.35	38.21	0.000***
ค่ายาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลง (บาท/ไร่)	59.77	1.55	142.14	3.37	0.000***
ค่าแรง					
ค่าแรงสำหรับดูแลรักษา (บาท/ไร่)	489.31	12.66	360.57	8.56	0.022**
ค่าแรงในการเก็บเกี่ยวและค่าขนส่ง (บาท/ไร่)	2,100.13	54.32	2,099.86	49.86	0.425
รวมต้นทุน (บาท/ไร่)	3,866.27	100.00	4,211.93	100.00	0.095*
รายได้ (บาท/ไร่)	1,0026.8		8,626.66		0.000***
กำไร (บาท/ไร่)	6,160.53		4,414.73		0.000***

หมายเหตุ: ¹ หมายถึง ทดสอบโดยวิธี Mann-Whitney U Test

***, **, * หมายถึง มีระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.01, 0.05 และ 0.10 ตามลำดับ

ที่มา: จากการคำนวณโดยผู้วิจัย

ค) ผลการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	Cronbach's Alpha	N of items	N
ส่วนที่ 3.1	0.7177	9	8
ส่วนที่ 3.2	0.8207	9	8
ส่วนที่ 3.3	0.801	5	8
ส่วนที่ 4 (ทัศนคติเชิงลบ)	0.7517	5	16
ส่วนที่ 4 (ทัศนคติเชิงบวก)	0.7579	3	16
ส่วนที่ 5	0.8631	6	8

ง) ผลการทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อเข้าร่วมมาตรฐาน

RSPO

	Male	Age	Labor	Education	Experience	Debt	Area	pAttitude	nAttitud
Male	1.0000								
Age	0.0273	1.0000							
Labor	0.1007	0.1526	1.0000						
Education	0.0373	-0.4349	0.0278	1.0000					
Experience	0.0186	0.1037	0.0327	0.1274	1.0000				
Debt	0.1062	-0.1102	-0.1382	0.0654	0.1207	1.0000			
Area	0.1123	0.1717	0.2633	0.1516	0.2392	0.0309	1.0000		
pAttitude	0.0534	-0.0677	-0.0422	0.1721	0.4288	-0.0007	0.1554	1.0000	
nAttitude	-0.0624	-0.1966	-0.2231	0.0603	-0.0826	-0.0113	0.2087	-0.2013	1.0000

จ) ผลค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

Variable	VIF	1/VIF
อายุหัวหน้าครัวเรือน	1.53	0.653607
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	1.37	0.731659
ทัศนคติเชิงบวกต่อมาตรฐาน RSPO	1.35	0.740781
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.34	0.748898
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	1.32	0.758913
ทัศนคติเชิงลบต่อมาตรฐาน RSPO	1.27	0.786134
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	1.18	0.845882
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.08	0.929845
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	1.05	0.955026
Mean VIF	1.28	

ฉ) ผลการทดสอบ Hosmer and Lemeshow Test ของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

```
. estat gof, group(10)
```

Probit model for y, goodness-of-fit test

(Table collapsed on quantiles of estimated probabilities)

```

number of observations =    130
number of groups =      10
Hosmer-Lemeshow chi2(8) =    7.19
Prob > chi2 =            0.5158

```

TY

ข) สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน

	Male	Age	Labor	Education	Experience	Debt	Maintenan	Area	Join
Male	1.0000								
Age	0.0273	1.0000							
Labor	0.1007	0.1526	1.0000						
Education	0.0373	-0.4349	0.0278	1.0000					
Experience	0.0186	0.1037	0.0327	0.1274	1.0000				
Debt	0.1062	-0.1102	-0.1382	0.0654	0.1207	1.0000			
Maintenance	0.1151	0.1453	0.0207	0.0047	0.2005	0.0047	1.0000		
Area	0.1123	0.1717	0.2633	0.1516	0.2392	0.0309	0.0111	1.0000	
Join	-0.0714	-0.0751	-0.0163	0.2943	0.4242	0.021	0.2175	0.1402	1.0000

ข) ผลค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยที่ส่งผลต่อปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน

Variable	VIF	1/VIF
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	1.43	0.700088
อายุหัวหน้าครัวเรือน	1.42	0.706345
เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO	1.38	0.726424
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.33	0.751815
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	1.23	0.815433
จำนวนแรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	1.12	0.889158
ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน	1.12	0.895013
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.07	0.93619
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	1.06	0.941221
Mean VIF	1.24	

ณ) ผลการทดสอบ Ramsey's Reset Test ของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษารายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน

```
. ovtest
```

```
Ramsey RESET test using powers of the fitted values of Net_income
Ho: model has no omitted variables
F(3, 117) = 0.64
Prob > F = 0.5938
```

ญ) ผลการทดสอบ Ramsey's Reset Test ของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมัน

```
. ovtest
```

```
Ramsey RESET test using powers of the fitted values of yield
Ho: model has no omitted variables
F(3, 117) = 1.03
Prob > F = 0.3798
```

ฎ) ผลการทดสอบสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมัน (เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO)

	Male	Age	Labor	Education	Experience	Debt	Maintenance	Area	Time
Male	1.0000								
Age	0.122	1.0000							
Labor	0.069	0.0683	1.0000						
Education	0.048	-0.394	0.0668	1.0000					
Experience	0.1037	0.0232	0.0069	0.0689	1.0000				
Debt	0.1143	-0.1048	-0.0705	0.215	-0.0486	1.0000			
Maintenance	0.1839	0.0408	0.017	0.0018	0.0132	0.0538	1.0000		
Area	0.1565	0.1861	0.3283	0.1271	0.1499	-0.1177	-0.0942	1.0000	
Time	-0.0777	0.1305	0.0494	-0.1689	0.0379	0.1246	-0.1149	0.0437	1.0000

ฎ) ผลค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการทำสวนปาล์มน้ำมัน (เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO)

Variable	VIF	1/VIF
ระดับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน	1.36	0.735527
อายุหัวหน้าครัวเรือน	1.3	0.770716
ขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน	1.29	0.774447
มูลค่าหนี้สินรวมในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.14	0.873769
แรงงานภาคเกษตรในครัวเรือน	1.13	0.881465
หัวหน้าครัวเรือนเพศชาย	1.12	0.894101
ระยะเวลาของการเป็นสมาชิก RSPO	1.11	0.903859
ต้นทุนค่าแรงในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน	1.07	0.93448
ประสบการณ์ในการผลิตปาล์มน้ำมัน	1.04	0.958749
Mean VIF	1.17	

ฐ) ผลค่า AIC และ BIC ของแบบจำลองศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อรายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มไม้ใส่ค่า Inverse Mill's Ratio เป็นตัวแปรอิสระและใส่ค่า Inverse Mill's Ratio เป็นตัวแปรอิสระ

Model	N	df	AIC	BIC
Net_incomeRSPO	65	10	1,244.66	1,266.41
Net_incomeRSPO_mill	65	11	1,241.74	1,265.66

ฑ) ผลการทดสอบ Ramsey's Reset Test ของแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษารายได้สุทธิจากการผลิตปาล์มน้ำมันของครัวเรือนที่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

```
. ovtest
```

```
Ramsey RESET test using powers of the fitted values of Net_incomeRSPO
Ho: model has no omitted variables
F(3, 51) = 0.46
Prob > F = 0.7108
```

ภาคผนวก 2 มาตรฐาน RSPO

1. หลักการและเกณฑ์ข้อกำหนดเบื้องต้นของมาตรฐาน RSPO

หลักการและเกณฑ์ของข้อกำหนดของมาตรฐาน RSPO ที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน คือหลักการและเกณฑ์ของข้อกำหนดของมาตรฐาน RSPO ปี พ.ศ.2561 หรือ RSPO P&C 2018 ซึ่งแบ่งเป้าหมายออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ เป้าหมายด้านความมั่นคง เป้าหมายด้านประชาชนเป้าหมายด้านธรรมชาติ (Roundtable on Sustainable Palm Oil, 2018) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 เป้าหมายด้านความมั่นคง ได้แก่ การแข่งขัน ความยืดหยุ่น และความยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ภาคการผลิตปาล์มน้ำมันที่ยั่งยืนต้องมีความสามารถในการแข่งขันและมีความยืดหยุ่น ส่งผลให้เกิดความยั่งยืนภายในห่วงโซ่อุปทานในระยะยาว รวมถึงผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและความเป็นอยู่ของชุมชนจากการปลูกปาล์มน้ำมัน มีการวางแผนและการจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถจัดการด้านปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งสนับสนุนการพัฒนา น้ำมันปาล์มที่ยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยเป้าหมายด้านความมั่นคงประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 1 จริยธรรมและความโปร่งใส หลักการที่ 2 การปฏิบัติตามกฎหมายและเคารพสิทธิมนุษยชน และ หลักการที่ 3 ขั้นตอนการวางแผนและการปรับปรุงพัฒนา

2.2. เป้าหมายด้านประชาชน ได้แก่ มีวิถีชีวิตที่ยั่งยืนและการลดความยากจน โดยมีวัตถุประสงค์ คือสิทธิมนุษยชนที่ได้รับการปกป้อง การเคารพ และการเยียวยา โดยภาคการผลิตน้ำมันปาล์มมีส่วนช่วยในการบรรเทาความยากจน นอกจากนี้การผลิตน้ำมันปาล์มจะเป็นจุดเริ่มต้นของความเป็นอยู่ที่ยั่งยืน มีการปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อพวกเขาผ่านการได้รับสิทธิในการใช้และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเกษตรกรทุกคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตน้ำมันปาล์มจะมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานให้มีความเท่าเทียมกันและลูกจ้างมีสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดี เป้าหมายด้านประชาชนประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 4 สิทธิและผลประโยชน์ร่วมของชุมชน หลักการที่ 5 การคำนึงถึงเกษตรกรรายย่อย และหลักการที่ 6 สิทธิและสภาพการทำงานของลูกจ้าง

2.3 เป้าหมายด้านธรรมชาติ ได้แก่ การอนุรักษ์ การปกป้อง การฟื้นฟูระบบนิเวศน์ให้รู้ร่นต่อไป โดยมีวัตถุประสงค์ คือ ระบบนิเวศน์ต่างๆ ต้องได้รับการปกป้อง ฟื้นฟู และมีความยืดหยุ่น ผ่านการใช้และการผลิตที่ยั่งยืน รวมทั้งการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ยับยั้งและลดการเสื่อมโทรมของดิน ยับยั้งการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโดยการลดก๊าซเรือนกระจกและควบคุมมลพิษทางอากาศและน้ำอย่างต่อเนื่อง

รวมทั้งมีการเพิ่มความยืดหยุ่นในระบบการผลิตอาหารและเส้นใย สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้ยังคงมีน้ำและอากาศที่สะอาดส่งต่อไปยังรุ่นต่อไป โดยเป้าหมายด้านธรรมชาติประกอบด้วย 1 หลักการ ได้แก่ หลักการที่ 7 ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพ

2. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของมาตรฐาน RSPO

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (Theory of Change) มีหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อน คือ การร่วมมือกัน การลงมือปฏิบัติ และการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งมาตรฐาน RSPO จะดำเนินการพร้อมกับการสนับสนุนของสมาชิก พันธมิตร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการผลิตน้ำมันปาล์ม ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าวมีจุดประสงค์โดยตรงเพื่อให้เกิดการยอมรับมาตรฐาน RSPO ที่เพิ่มมากขึ้น มีความโปร่งใสและความเท่าเทียมกันในระบบมาตรฐาน RSPO รวมทั้งเพิ่มการรับซื้อน้ำมันปาล์มที่มีการผลิตอย่างยั่งยืนในตลาด และทำให้สภาพแวดล้อมมีการเอื้ออำนวยต่อการทำงานได้ดียิ่งขึ้น โดยเมื่อเวลาผ่านไปคาดว่าผลลัพธ์เหล่านี้จะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน สร้างความรุ่งเรืองให้กับอุตสาหกรรมปาล์ม น้ำมัน รวมทั้งช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงได้รับการตอบสนองอย่างเต็มที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่สุด คือ พื้นที่ปลูกปาล์ม น้ำมัน สิ่งแวดล้อม และชุมชนในท้องถิ่น สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างกลมกลืน

3. ประเภทของสมาชิก RSPO

ประเภทของสมาชิก RSPO เปรียบเสมือนตัวแทนที่มาจากส่วนต่างๆ ของห่วงโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มโดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) Ordinary Member (2) Supply Chain Associate และ (3) Affiliate Members โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 สมาชิกประเภท Ordinary Member มีไว้สำหรับองค์กรที่มีความเกี่ยวข้องกับส่วนต่างๆ ภายในห่วงโซ่อุปทานปาล์ม น้ำมัน สถาบันทางการเงิน หรือเป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร (NGOs) โดยสมาชิกประเภท Ordinary Member ประกอบด้วย 7 กลุ่ม ได้แก่ เกษตรกรผู้ปลูกปาล์ม น้ำมัน ผู้แปรรูปและผู้ค้าน้ำมันปาล์ม ผู้ผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค ผู้ค้าปลีก ธนาคารหรือนักลงทุน องค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ธรรมชาติ องค์กรด้านสังคมหรือพัฒนา

3.2 สมาชิกประเภท Associate Member มีไว้สำหรับองค์กรใดๆ ที่มีส่วนร่วมในห่วงโซ่อุปทานของน้ำมันปาล์มยั่งยืนที่ได้รับการรับรอง RSPO และซื้อผลิตภัณฑ์ปาล์ม น้ำมัน น้อยกว่า 50 เมตริกตันต่อปี โดยแบ่งออก 2 แบบ คือ (1) Supply Chain Associate สำหรับองค์กรที่มีกิจกรรม

ทางธุรกิจตามห่วงโซ่อุปทานน้ำมันปาล์ม และ(2) Supply Chain Group Manager สำหรับแยกแต่ ละรายใช้ผลิตภัณฑ์ปาล์มน้ำมันมากถึง 500 เมตริกตัน โดยมีการตกลงอย่างเป็นทางการที่จะเข้าร่วม กลุ่มภายใต้การดูแลของผู้จัดการกลุ่ม ซึ่งผู้จัดการกลุ่มในฐานะนิติบุคคลจะต้องสมัครเป็นสมาชิก

3.3 สมาชิกประเภท Affiliate Members มีไว้สำหรับบุคคลหรือองค์กรใดๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ หรือผลประโยชน์ทางอ้อมในห่วงโซ่อุปทานน้ำมันปาล์มโดยมีค่าสมาชิก 250 ยูโรต่อปีหรือประมาณ 9,500 บาทต่อปี

4. รูปแบบของการรับรองมาตรฐาน RSPO

รูปแบบของการรับรองมาตรฐาน RSPO สามารถแบ่งออก 2 รูปแบบหลัก ได้แก่ (1) มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย และ (2) มาตรฐาน RSPO สำหรับห่วงโซ่อุปทาน โดยมี รายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 มาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อย

การรับรองมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระ เกิดขึ้นก็ต่อเมื่อเกษตรกรต้องไม่ เป็นเกษตรกรรายย่อยที่เข้าร่วมแผนงาน (Scheme Smallholder) และมีขนาดพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมัน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50 เฮกตาร์ หรือ 312.5 ไร่ สำหรับไม่มีการกำหนดเกณฑ์ นอกจากนี้สามารถ ตีความเฉพาะหรือกำหนดเกณฑ์ในแต่ละประเทศได้ เช่น ประเทศอินโดนีเซียขนาดกำหนดขนาดพื้นที่ ไร่ที่ 25 หรือต่ำกว่า และประเทศเอกวาดอร์กำหนดไว้ 75 เฮกตาร์หรือต่ำกว่า โดยเกษตรกรต้องมี อำนาจตัดสินใจในการดำเนินงานและแนวทางการผลิต เช่น มีอิสระในการเลือกวิธีการใช้ประโยชน์ ที่ดิน ประเภทพืชผล และวิธีในการบริหารและลงทุนที่ได้ เป็นต้น โดยเกษตรกรรายย่อยอิสระจะต้อง เข้าไปเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรรายย่อยอิสระในการขอรับรองมาตรฐาน RSPO โดยกลุ่มจะต้องมีการ จัดทะเบียนกลุ่มเป็นนิติบุคคลหรือมีรวมกลุ่มอย่างถูกกฎหมายภายใต้กฎหมายในประเทศที่กลุ่มตั้งอยู่ และต้องมีการแต่งตั้งผู้จัดการกลุ่ม โดยผู้จัดการกลุ่มสามารถเป็นตัวแทนจากโรงงาน องค์กรหรือนิติ บุคคลได้ นอกจากนี้จำนวนพื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของกลุ่มสามารถมีได้ไม่จำกัดแต่จะจำกัดเฉพาะ พื้นที่ต่อรายสมาชิกกลุ่มเท่านั้น (RSPO Independent Smallholder Standard, 2019) อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่สามารถนำมาตรฐาน RSPO สำหรับเกษตรกรรายย่อยอิสระมาใช้ได้ เนื่องจากไม่ สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดสำหรับเกษตรกรรายย่อยหรือข้อกำหนดของการรับรองแบบกลุ่มก็สามารถ ขอการรับรองแบบกลุ่มสำหรับผลผลิตปาล์มทะเลสาบ (Group Certification for Production) และ ให้ยึดตามหลักการและเกณฑ์ของ RSPO 2018 (RSPO P&C 2018) แทนได้

4.2 มาตรฐาน RSPO สำหรับห่วงโซ่อุปทาน

รูปแบบการรับรองทั้งห่วงโซ่อุปทานของการรับรองมาตรฐาน RSPO แบ่งออกทั้งหมด 4 รูปแบบ ได้แก่ (1) รูปแบบการคงเอกลักษณ์ (Identity Preserved หรือ IP) รูปแบบการแบ่งแยก (Segregated: SG) รูปแบบสมดุลมวล (Mass Balance หรือ MB) รูปแบบการอ้างสิทธิ์ (Book and Claim หรือ BC) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (คณอนุกรรมการด้านวิชาการ โครงการผลิตปาล์ม น้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, 2563)

4.2.1 รูปแบบการคงเอกลักษณ์ (Identity Preserved หรือ IP) เป็นรูปแบบการรับรองที่ต้องมีการจัดเก็บแยกตลอดเส้นทาง ห่วงโซ่อุปทานไม่สามารถปะปนกันได้ นั่นก็คือถ้ามีทะลายมาจากสวนไหนก็ต้องผ่านกระบวนการแยกทั้งหมด ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน RSPO แล้วนั้น ถือว่าทั้งกลุ่มมาจากสวนเดียวกัน เพราะฉะนั้นผลผลิตปาล์มทะลายสดของกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านการรับรอง RSPO นั้น ก็จะเป็นการรับรองแบบ IP นอกจากนี้ น้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนที่มาจากแหล่งที่ได้รับการรับรองต้องระบุตัวตนและตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) ไปยังโรงงานสกัดหรือแหล่งที่เป็นการส่งมอบได้อย่างแน่นอน

4.2.2 รูปแบบการแบ่งแยก (Segregated: SG) รูปแบบการรับรองแบบนี้จะอนุญาตให้มีการปะปน หรือผสมกันได้จากผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรอง RSPO แล้วเท่านั้น แต่ห้ามมีการปะปนกันของผลผลิตที่ไม่ได้รับการรับรอง

4.2.3 รูปแบบสมดุลมวล (Mass Balance หรือ MB) รูปแบบนี้ออนุญาตให้มีการปะปนหรือยอมให้มีผสมกันได้ระหว่างน้ำมันปาล์มหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองและไม่ได้รับการรับรองของมาตรฐาน RSPO ในชั้นใดๆ ก็ได้ในห่วงโซ่อุปทาน และต้องมั่นใจว่าสามารถคุมปริมาณได้ โดยที่ปริมาณที่ได้รับการรับรองที่ส่งมอบต้องไม่มากกว่าปริมาณที่ผู้ใช้คนสุดท้ายได้รับ

4.2.4 รูปแบบการอ้างสิทธิ์ (Book and Claim หรือ BC) รูปแบบนี้จะมีแตกต่างจากรูปแบบอื่นๆ คือจะไม่มีการซื้อขายผลิตภัณฑ์น้ำมันปาล์มจริง เป็นการซื้อขายน้ำมันปาล์มผ่านทางผู้ดำเนินการกลาง (Palm Trace) โดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์เท่านั้น ซึ่งผู้ซื้อสามารถนำปริมาณน้ำมันปาล์มที่ทำการซื้อขายไปอ้างสิทธิ์ด้านการรับรองโดยไม่ต้องมีการนำผลิตภัณฑ์ทางกายภาพไปใช้จริง

ภาคผนวก 3 แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษา
ความยั่งยืนของการดำเนินการมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO)
ในอุตสาหกรรมน้ำมันปาล์มของประเทศไทย

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งการทำวิทยานิพนธ์ของนิสิตปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ หลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อนำมาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเข้าร่วมมาตรฐานการผลิตน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืน (RSPO) โดยแบบสำรวจนี้ประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
2. โครงสร้างต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะผลประโยชน์จากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO
4. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อมาตรฐาน RSPO
5. ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลานเทและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
6. ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านต่างๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน
7. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ขอขอบคุณสำหรับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามนี้ การตอบคำถามทุกข้อของท่านจะเป็นไปด้วยความสมัครใจ และท่านสามารถเลือกตอบได้โดยอิสระ โดยคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ และใช้วิเคราะห์เพื่องานวิจัยเชิงวิชาการเท่านั้น ท่านมีสิทธิที่จะไม่ตอบคำถามใดๆ หากท่านเห็นว่าไม่เหมาะสม การให้คำตอบอย่างตรงไปตรงมาของท่านจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถนำผลการสำรวจไปใช้วิเคราะห์แรงจูงใจในการเข้าร่วมมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (RSPO) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แบบสอบถามการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน (RSPO)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่อง และเติมตัวเลขหรือข้อความลงในช่องว่าง (.....) ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครัวเรือนผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

- 1) เพศ (หัวหน้าครัวเรือน) ชาย หญิง
- 2) อายุ (หัวหน้าครัวเรือน) ..... ปี
- 3) จำนวนแรงงานในครัวเรือน ..... คน
- 4) ระดับการศึกษาขั้นสูงสุดที่สำเร็จการศึกษา (หัวหน้าครัวเรือน)

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	☐ มัธยมศึกษาตอนต้น	☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย
☐ อนุปริญญา	☐ ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี
- 5) ความเป็นเจ้าของในที่ดินทางการเกษตร
  - ที่ดินของท่านที่ปลูกปาล์มน้ำมัน จำนวน ..... ไร่
  - ที่ดินของท่านที่ทำการเกษตรกรอย่างอื่น จำนวน ..... ไร่
- 6) ท่านประกอบอาชีพปลูกปาล์มน้ำมันมาเป็นระยะเวลา ..... ปี
- 7) ท่านประกอบอาชีพเสริม หรือไม่

☐ อาชีพเสริม (กรุณาตอบคำถามข้อ 8)	☐ ไม่ประกอบอาชีพเสริม
--	--
- 8) ท่านประกอบอาชีพเสริมอะไร

☐ ปลูกยางพารา	☐ รับจ้างนอกรการเกษตร	☐ รับจ้างเกษตร
☐ ปลูกพืช	☐ ทำสวนผลไม้	☐ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
☐ เลี้ยงสัตว์	☐ อื่นๆ	

ส่วนที่ 2 โครงสร้างต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

- 9) ต้นทุนการปลูกและการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน (ช่วง 3 ปีแรกก่อนเก็บเกี่ยวผลผลิตได้)
  - ท่านได้มีการกั๊ยืมเงินมาลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน (สำหรับปลูกตอนแรก) หรือไม่

☐ กั๊ยืมเงินลงทุน เฉลี่ย ..... บาท	☐ ไม่กั๊ยืมเงินลงทุน
☐ ได้รับการสนับสนุนเงินลงทุน	
  - ท่านกั๊ยืมเงินมาลงทุนปลูกปาล์มน้ำมัน (สำหรับปลูกตอนแรก) จากแหล่งใด (สำหรับท่านที่กั๊ยืม)

☐ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	☐ กองทุนปาล์มน้ำมัน
☐ กองทุนหมู่บ้าน	☐ โรงสกัดน้ำมันปาล์ม
☐ ธนาคารออมสิน	☐ ธนาคารอิสลาม
☐ ลานเทเอกชน	☐ ลานเทสหกรณ์
☐ สหกรณ์ เช่น สหกรณ์การเกษตร, สหกรณ์นิคม	☐ อื่นๆ .....

แหล่งเงินทุนในระบบ

10) ต้นทุนการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน (ช่วงหลังจากเริ่มเก็บเกี่ยวผลผลิตได้)

10.1) ท่านได้มีการกู้ยืมเงินมาลงทุนในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมัน หรือไม่

กู้ยืมเงินลงทุน เฉลี่ย ..... บาท   ไม่กู้ยืมเงินลงทุน

ได้รับการสนับสนุนเงินลงทุน

10.2) ท่านกู้ยืมเงินมาลงทุนในการดูแลรักษาสวนปาล์มน้ำมันจากแหล่งใด (สำหรับท่านที่กู้ยืม)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร   กองทุนปาล์มน้ำมัน

กองทุนหมู่บ้าน   โรงสกัดน้ำมันปาล์ม

ธนาคารออมสิน   ธนาคารอิสลาม

ลานเทเอกชน   ลานสหกรณ์

สหกรณ์ เช่น สหกรณ์การเกษตร, สหกรณ์นิคม   อื่นๆ .....

แหล่งเงินทุนในระบบ

11) โปรดเติมตัวเลขในตารางที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

โครงสร้างต้นทุนการผลิตและ ผลตอบแทนปี 2562(บาท/ปี)	ก่อนเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (สำหรับผู้เข้าร่วมและไม่เข้าร่วม)	หลังเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (เฉพาะผู้เข้าร่วมมาตรฐาน)
ค่าปุ๋ย		
ค่ายาฆ่าหญ้าและยาฆ่าแมลง		
ค่าแรงงานสำหรับการดูแลรักษา		
ค่าแรงงานสำหรับการเก็บเกี่ยว		
ผลผลิตต่อไร่		
รายได้จากการปลูกปาล์มน้ำมัน		

12) ท่านรู้จักมาตรฐาน RSPO หรือไม่

รู้จัก   ไม่รู้จัก

13) ท่านเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO หรือไม่

เข้าร่วม เมื่อปี ..... เป็นระยะเวลา .....

ไม่เข้าร่วม (ข้ามไปทำ **ส่วนที่ 4**)

เหตุผลที่ท่านไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (เฉพาะผู้เข้าไม่ร่วมมาตรฐาน RSPO)

การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO มีขั้นตอนยุ่งยากและซับซ้อน

ไม่มีเวลาในการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

ขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO

ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

อื่น ๆ โปรดระบุ .....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจในการตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO (เฉพาะผู้เข้าร่วม RSPO)

3.1 ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ

14) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
ด้านต้นทุนการผลิต					
ช่วยลดต้นทุนในการผลิตปาล์มน้ำมันได้					
ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากโรงงาน					
ได้รับเงินตั้งต้นในการลงทุนจากโรงงานเครือข่าย					
ด้านผลผลิตและผลตอบแทนของเกษตรกร					
ช่วยเพิ่มปริมาณผลผลิตปาล์มน้ำมันให้สูงขึ้น					
ช่วยให้ขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ราคาสูงกว่าราคาตลาด					
ช่วยให้สามารถขายผลผลิตปาล์มน้ำมันได้แน่นอน					
ด้านการตลาด					
ได้รับสัญญาที่ซื้อผลปาล์มน้ำมันดิบที่แน่นอนกับโรงสกัด					
ช่วยให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันได้ตรงตามความต้องการของลานเทและโรงสกัดมากยิ่งขึ้น					
ด้านคุณภาพของผลผลิต					
ช่วยให้ผลผลิตปาล์มน้ำมันมีคุณภาพดีขึ้น เช่น อัตราน้ำมันสูงขึ้น					

3.2 ประโยชน์ในเชิงสังคม

15) ประโยชน์ในเชิงสังคม	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
ผลประโยชน์ต่อตัวเกษตรกร					
ช่วยให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวท่านดีขึ้น					
ช่วยให้ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญ					
ช่วยให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสวนปาล์มน้ำมัน					
ช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มและมีการพึ่งพาค้ำกัน					
ช่วยให้ได้รับสิทธิพิเศษจากการเป็นสมาชิกมาตรฐาน RSPO ในการเข้าร่วมการอบรมต่าง ๆ					
ผลประโยชน์ต่อชุมชน					
ช่วยให้ไม่มีการจ้างแรงงานที่ผิดกฎหมายหรือมีการใช้แรงงานเด็กภายในชุมชน					
ช่วยให้เกิดการรวมกลุ่มที่เข้มแข็งมากขึ้น					
ช่วยให้มีการรวมกลุ่มเพื่อต่อรองราคาในการจัดซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ เช่น ปุ๋ย พันธุ์ปาล์ม น้ำมัน					
ช่วยไม่ให้เกิดการใช้ที่ดินที่ผิดกฎหมายหรือรุกล้ำที่ดินของผู้ใช้รายอื่น					

3.3 ประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม

16) ประโยชน์ในเชิงสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
ไม่มีการใช้สารที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศภายในสวนปาล์ม					
มีการป้องกันการปนเปื้อนสารเคมีลงสู่แหล่งน้ำ					
ห้ามไม่ให้เกิดการเผาเพื่อเตรียมดิน					
ช่วยลดความเสี่ยงของดินและไม่ทำลายดิน					
เกิดการป้องกันและฟื้นฟูระบบนิเวศภายในสวนปาล์มน้ำมันให้มีความอุดมสมบูรณ์					

17) โดยภาพรวมแล้วประโยชน์ที่ท่านได้รับจากการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เทียบกับความคาดหวังก่อนที่ท่านจะเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO อยู่ในระดับใด

น้อยกว่าที่คาดหวัง   เป็นไปตามที่คาดหวัง   เกินกว่าที่คาดหวัง

18) ประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับความคาดหวังของท่านก่อนการเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO

18) ประเด็นด้านต่าง ๆ	ประโยชน์ที่แท้จริงของมาตรฐาน RSPO ต่อความคาดหวังเป็นไปในระดับ				
	มากที่สุด → น้อยที่สุด				
	5	4	3	2	1
ด้านต้นทุน					
ด้านผลตอบแทน					
ด้านการตลาด					
ด้านคุณภาพผลผลิต					
ด้านประโยชน์ต่อตัวเกษตรกร					
ด้านประโยชน์ต่อชุมชน					
ด้านประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อม					

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันต่อมาตรฐาน RSPO และนโยบายภาครัฐ

กรุณาให้คะแนนระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อผู้ประกอบการลานเท โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องต่อไปนี้

4.1 ทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO

19) ทัศนคติต่อมาตรฐาน RSPO	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO กับการไม่เข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้มีความแตกต่างกัน					
การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO เป็นแค่กระบวนการหนึ่งที่โรงสกัดรับได้ประโยชน์จากรับซื้อผลปาล์มน้ำมันดิบที่ปลูกตามมาตรฐาน					
มาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยในการแก้ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำและไม่ได้ช่วยให้เกษตรกรมีอำนาจ					
การเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO ไม่ได้ช่วยให้ความรู้ในการดูแลสวนปาล์มน้ำมันเพิ่มขึ้น					
การสละเวลาไปเข้าร่วมประชุมหรืออบรมต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ RSPO ไม่คุ้มค่ากับประโยชน์ที่จะ					
มาตรฐาน RSPO สามารถติดต่อขอเข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ง่ายและสะดวกรวดเร็ว					
มาตรฐาน RSPO มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี					
มาตรฐาน RSPO มีหลักเกณฑ์และข้อกำหนดของการเข้าเป็นสมาชิกไม่ยุ่งยากและสามารถปฏิบัติ					

4.2 ทศนคติต่อนโยบายภาครัฐ

20) ทศนคติต่อนโยบายภาครัฐ	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
ในภาพรวมท่านคิดว่านโยบายภาครัฐในการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมันมีความล้มเหลวและไม่สามารถช่วยเหลือได้จริง					
ท่านคิดว่านโยบายประกันรายได้เกษตรกรชาวสวนปาล์มน้ำมันมีขั้นตอนที่ยุ่งยากและได้รับความช่วยเหลือเฉพาะคนบางกลุ่ม					
ท่านคิดว่านโยบายการนำน้ำมันปาล์มดิบไปผลิตกระแสไฟฟ้าที่โรงไฟฟ้าบางประมงช่วยให้ราคาซื้อขายผลปาล์มน้ำมันดิบสูงขึ้น					

ส่วนที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างลานเทและเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

กรุณาให้คะแนนระดับความคิดเห็นของท่านที่มีต่อผู้ประกอบการลานเท โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องต่อไปนี้

21) ความสัมพันธ์ระหว่างลานเทกับเกษตรกร	ระดับความคิดเห็นหรือระดับความเห็นด้วย				
	ไม่เห็นด้วยที่สุด	ไม่เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วย	เห็นด้วยที่สุด
ถ้าลานเทรับซื้อปาล์มน้ำมันที่ท่านมาตรฐาน RSPO ท่านนั้นจะส่งผลให้ท่านตัดสินใจเข้าร่วมมาตรฐาน RSPO					
ท่านสามารถเปลี่ยนไปใช้บริการลานเทอื่น ๆ ได้โดยง่าย					
ท่านได้รับการบริการและความใส่ใจจากลานเทเป็นอย่างดี					
ท่านได้รับสินค้าจากลานเทที่ท่านทำการซื้อขายอยู่					
ท่านมีความเชื่อมั่นในลานเทที่ท่านทำการซื้อขายอยู่เป็นอย่างมาก					
ท่านมีการซื้อขายกับทางลานเทที่ใช้บริการอยู่ในปัจจุบันมาเป็นระยะเวลายาวนาน					

ส่วนที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงในการเผชิญสถานการณ์ต่างๆ จากประสบการณ์การปลูกปาล์มน้ำมันที่ผ่านมา

6.1 ความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอก

22) ท่านเสี่ยงที่จะเจอปัญหาการซื้อผลปาล์มน้ำมันตามที่ประกาศหน้าลานเทหรือโรงสกัดไม่ตรงกับราคาที่ท่านขายได้จริงในระดับใด

ไม่เกิดขึ้นเลย   ระดับต่ำสุด   ระดับกลาง   ระดับสูงสุด

23) ท่านเสี่ยงที่จะเจอปัญหาความผันผวนของราคารับซื้อผลปาล์มน้ำมันจากการฮั้วกันของลานเทหรือโรงสกัด

ในพื้นที่บริเวณเดียวกันในระดับใด

- ไม่เกิดขึ้นเลย   ระดับต่ำสุด   ระดับกลาง   ระดับสูงสุด

24) ท่านเสี่ยงที่จะเจอปัญหาลานเทหรือโรงสกัดไม่ใช้เกณฑ์คุณภาพปาล์มน้ำมัน (อัตราน้ำมัน) ในการกำหนด

ราคาในระดับใด

- ไม่เกิดขึ้นเลย   ระดับต่ำสุด   ระดับกลาง   ระดับสูงสุด

25) ท่านเสี่ยงที่จะเจอปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงของนโยบายภาครัฐ เช่น การประกาศให้นำเข้าถั่วเหลืองอัตรา

ภาษีร้อยละ 0, การระงับความช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนปาล์ม และการห้ามไม่ให้ใช้สารเคมีต่างๆ

ในระดับใด

- ไม่เกิดขึ้นเลย   ระดับต่ำสุด   ระดับกลาง   ระดับสูงสุด

6.2 ความเสี่ยงทางภัยทางธรรมชาติ

26) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันของท่านเสี่ยงที่จะเจอภัยทางธรรมชาติในระดับใด

- ไม่เกิดขึ้นเลย   ระดับต่ำสุด   ระดับกลาง   ระดับสูงสุด

27) สวนปาล์มน้ำมันของท่านมักจะประสบกับภัยพิบัติธรรมชาติประเภทใด (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ภัยแล้ง   น้ำท่วม   แมลงและศัตรูพืช
 หนูระบาด   ไฟไหม้   อื่น ๆ .....

ส่วนที่ 7

28) ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐาน RSPO

.....
 .....
 .....

ขอขอบคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงสำหรับการสละเวลาของท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

นางสาวปทุมศยา รอดเจริญ

นิสิตปริญญาโทหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บรรณานุกรม

- Adiprasetyo, T., Irnad, I., & Nusril, N. (2019). *Perceived Environment-Economic Benefits and Factors Influencing the Adoption of Indonesian Sustainable Palm Oil Production System by Smallholder Farmers*. Paper presented at the IOP Conference Series: Earth and Environmental Science.
- Akinniran, T., Ojedokun, I., Sanusi, W., & Ganiyu, M. (2013). Economic Analysis of Oil Palm Production in Surulere Local Government Area of Oyo State, Nigeria. *Economic Analysis*, 3(13).
- Champ, P. A., Boyle, K. J., Brown, T. C., & Peterson, L. G. (2003). *A primer on nonmarket valuation* (Vol. 3): Springer.
- Etwire, P. M., Dogbe, W., Wiredu, A. N., Martey, E., Etwire, E., & Robert, K. (2013). Factors Influencing Farmer's Participation in Agricultural Projects The case of the Agricultural Value Chain Mentorship Project in the Northern Region of Ghana.
- Fadipe, A., Adenuga, A., & Lawal, A. (2014). Analysis of income determinants among rural households in Kwara State, Nigeria. *Trakia Journal of Sciences*, 4, 400-404.
- Gao, Y., Zhang, X., Lu, J., Wu, L., & Yin, S. (2017). Adoption behavior of green control techniques by family farms in China: Evidence from 676 family farms in Huang-huai-hai Plain. *Crop Protection*, 99, 76-84.
- Heckman, J. J. (1979). Sample selection bias as a specification error. *Econometrica: Journal of the econometric society*, 153-161.
- Ibekwe, U. (2010). Determinants of income among farm households in Orlu Agricultural Zone of Imo State, Nigeria. *Report and Opinion*, 2(8), 32-35.
- Ibitoye, O., Akinsorotan, A., Meludu, N., & Ibitoye, B. (2011). Factors affecting oil palm production in Ondo State of Nigeria. *Journal of Agriculture and Social Research (JASR)*, 11(1).
- Jane Turner. (2021). A list of some UK products which are palm oil free or only use sustainable palm oil, from Ethical Consumer. Retrieved from <https://www.ethicalconsumer.org/palm-oil/palm-oil-free-list>

- Kgosiemang, D., & Oladele, O. (2012). Factors affecting farmers' participation in agricultural projects in Mkhondo Municipality of Mpumalanga Province, South Africa. *Journal of Human Ecology*, 37(1), 19-27.
- McGinty, M. M., Swisher, M. E., & Alavalapati, J. (2008). Agroforestry adoption and maintenance: self-efficacy, attitudes and socio-economic factors. *Agroforestry systems*, 73(2), 99-108.
- Meijer, S. S., Catacutan, D., Ajayi, O. C., Sileshi, G. W., & Nieuwenhuis, M. (2015). The role of knowledge, attitudes and perceptions in the uptake of agricultural and agroforestry innovations among smallholder farmers in sub-Saharan Africa. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 13(1), 40-54.
- Minai, J., Nyairo, N., & Mbataru, P. (2014). Analysis of socio-economic factors affecting the coffee yields of smallholder farmers in Kirinyaga County, Kenya. *Journal of Agricultural and Crop Research*, 2(12), 228-235.
- Nahayo, A., Omondi, M. O., ZHANG, X.-h., LI, L.-q., PAN, G.-x., & Joseph, S. (2017). Factors influencing farmers' participation in crop intensification program in Rwanda. *Journal of integrative agriculture*, 16(6), 1406-1416.
- Ni, L. X., Ali, F., & Zainudin, Z. H. (2016). Factors influencing the implementation of Malaysia Sustainable Palm Oil (MSPO) among oil palm smallholders in Malaysia. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 6(12), 2222-6990.
- Onoja, A., & Unaeze, H. (2008). Socio-economic determinants of productivity and income of rice farmers in Udenu Local Government Areas, Enugu State, Nigeria. *Journal of Agriculture and Social Research (JASR)*, 8(2).
- Rodthong, W., Kuwornu, J. K., Datta, A., Anal, A. K., & Tsusaka, T. W. (2020). Factors Influencing the Intensity of Adoption of the Roundtable on Sustainable Palm Oil Practices by Smallholder Farmers in Thailand. *Environmental Management*, 66(3), 377-394.
- Rosyani, R., Saad, A., & Edison, H. (2018). TURNITIN Linkages of smallholders' attitudes with the implementation of principles and criteria RSPO certification independent smallholder forum MRM Jambi Province, Sumatera Indonesia.

- Roundtable on Sustainable Palm Oil. (2015). RSPO IMPACT UPDATE 2015. Retrieved from <https://rspo.org/resources/rspo-reports/impact-reports>
- Roundtable on Sustainable Palm Oil. (2017). RSPO ANNOUNCES FORMATION OF THE NORTH AMERICAN SUSTAINABLE PALM OIL NETWORK (NASPON). Retrieved from <https://rspo.org/news-and-events/news/rspo-announces-formation-of-the-north-american-sustainable-palm-oil-network-naspon>
- Roundtable on Sustainable Palm Oil. (2018). RSPO P&C for the Production of Sustainable Palm Oil (2018). Retrieved from https://www.rspo.org/library/lib_files/preview/1079
- Roundtable on Sustainable Palm Oil. (2019). RSPO Annual Communication of Progress 2019. Retrieved from <https://www.rspo.org/members/1273/the-sustainable-oil-palm-smallholders-production-univanich-plaipraya-community-enterprise-group>
- Roundtable on Sustainable Palm Oil (2019). RSPO IMPACT UPDATE 2019. Retrieved from <https://rspo.org/resources/rspo-reports/impact-reports>
- Roundtable on Sustainable Palm Oil (2020). RSPO IMPACT REPORT 2019. Retrieved from <https://rspo.org/resources/rspo-reports/impact-reports>
- Rungie, C. M., Coote, L. V., & Louviere, J. J. (2012). Latent variables in discrete choice experiments. *Journal of Choice Modelling*, 5(3), 145-156.
- Sahin, I. (2006). Detailed review of Rogers' diffusion of innovations theory and educational technology-related studies based on Rogers' theory. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 5(2), 14-23.
- Sebatta, C., Mugisha, J., Katungi, E., Kashaaru, A., & Kyomugisha, H. (2014). Smallholder farmers' decision and level of participation in the potato market in Uganda. *Modern Economy*, 2014.
- Sutonya Thongrak, & Sirirat Kiatpathhomchai. (2012). *Impact Study of the Project on Sustainable Palm Oil Production for Bio-energy in Thailand*. Retrieved from <https://www.rspo.org/file/ThailSHFinal%20Report%20of%20Impact%20Study.pdf>
- United States Department of Agriculture. (2020). Oilseeds : World Markets and Trade. Retrieved from https://downloads.usda.library.cornell.edu/usda-esmis/files/tx31qh68h/4t64hc74m/g445d5441/oilseeds__1_.pdf

- Wadkar, S. K., Singh, K., Chakravarty, R., & Argade, S. D. (2016). Assessing the Reliability of Attitude Scale by Cronbach's Alpha. *Journal of Global Communication*, 9(2), 113-117.
- กนกวรรณ ศาศวัตเตชะ. (2563). ความจริงอีกด้านของ 'น้ำมันปาล์ม'. Retrieved from <https://www.thai-german-cooperation.info/th/palm-oil-the-other-side-of-the-truth/>
- งามฉวี จันทเพา. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการผลิตสับปะรดตามการเกษตรที่ที่เหมาะสมของเกษตรกรในจังหวัดลำปาง. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ชนากานต์ ฤทธิพันธ์. (2558). อิทธิพลของผู้นำกลุ่มต่อการตัดสินใจยอมรับการทำเกษตรอินทรีย์. (ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- ชัยวัช โขวเจริญสุข. (2563). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2563-2565: อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม. Retrieved from [https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Agriculture/Sugar-\(1\)/IO/oil-palm-20-th](https://www.krungsri.com/th/research/industry/industry-outlook/Agriculture/Sugar-(1)/IO/oil-palm-20-th)
- เชษฐชูดา เชื้อสุวรรณ. (2561). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2561-2563: อุตสาหกรรมน้ำมันปาล์ม. Retrieved from https://www.krungsri.com/bank/getmedia/ac57ec39-c8ab-4546-8c48-5dfde9e45328/IO_Oil_Palm_2018_TH.asp
- دنوک สาคริกและปนนดา จันทร์สุกรี. (2561). ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม สถาบัน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อรายได้และรายจ่ายในภาคการเกษตรของเกษตรกรไทย วารสารรัฐประศาสนศาสตร์, 16(2), 57-85.
- ถาวร สุภาวงศ์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกลุ่มผลิตกาแฟคั่วบดของเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟอาราบิก้า ตำบลเทพเสด็จ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ธีระพงศ์ จันทนิยม. (2556). RSPO มาตรฐานการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการผลิตปาล์มน้ำมัน คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปุรุวิชญ์ พิทยาภินันท์ และคณะ. (2556). การวิเคราะห์ระบบการผลิตปาล์มน้ำมันและปัจจัยกำหนดรายได้ของครัวเรือนเกษตรกรในอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่. วารสารเกษตรพระจอมเกล้า, 31(2), 76-84.
- วรายุทธ พลาคศรี. (2559). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อรายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตรของครัวเรือนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. Retrieved from

https://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=34&ReclD=8278&obj_id=60447&showmenu=no

ศิริพร เมืองแก้ว. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีการผลิตระบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลสันป่ายาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้,

ศุภกร สารรัตน์. (2549). การวิเคราะห์โครงสร้างและการกระจายรายได้และปัจจัยที่มีผลกระทบต่อรายได้ของสมาชิกมูลนิธิโครงการหลวงในจังหวัดเชียงใหม่. (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์เกษตร)). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

สรพงค์ เบญจศรีและปัญญา ใจสมุทร. (2557). ประสิทธิภาพการผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน *Roundtable on Sustainable Palm Oil* ของเกษตรกรรายในประเทศไทย. Retrieved from <http://kb.tsu.ac.th/jspui/bitstream/123456789/3283/1/สรพงค์%20เบญจศรี%2000196015.pdf>

สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน). (2562). สารพันปัญหาหัวใจ ปาล์มน้ำมัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร (องค์การมหาชน).

สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11. (2562). แผนการใช้ที่ดินตำบลศิรีวัง อำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่. Retrieved from http://webapp.ldd.go.th/lpd/Maps_2_KBI.php

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2562). นโยบายสิ่งแวดล้อม EU ใหม่สะท้อน "ปาล์มน้ำมัน" ทั่วโลก. วารสารเพื่อการเตือนภัยสินค้าเกษตรและอาหาร, 11, 10-14.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2564ก). บริการค้นหามาตรฐานสินค้าเกษตร. Retrieved from <https://www.acfs.go.th/#/standard-commodity/search>

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2564ข). พระราชบัญญัติมาตรฐานสินค้าเกษตร พ.ศ. 2551. Retrieved from https://www.acfs.go.th/files/files/attach-files/597_20190430110911_478793.pdf

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2561. Retrieved from <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/2562/commodity2561.pdf>

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2563). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2562. Retrieved from <https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/2563/commodity2562.pdf>

- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2564). สารสนเทศเศรษฐกิจการเกษตรรายสินค้า ปี 2563. Retrieved from
<https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/journal/2564/commodity2563.pdf>
- สำนักงานส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ณ นครแฟรงก์เฟิร์ต. (2556). Trend ใหม่มาแรงน้ำมันปาล์ม
 Green Palm Sustainability. Retrieved from
https://www.ditp.go.th/contents_attach/75163/75163.pdf
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตรร่วมกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ 8. (2560). การวิเคราะห์อุปสงค์
 อุปทานและวิถีตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญจังหวัดกระบี่. Retrieved from
https://www.oae.go.th/assets/portals/1/files/ebook/demand_supply.pdf
- สิริสุดา หนูทิมทอง และคณะ. (2563). การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน RSPO.
 วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร, 4(2), 1-14.
- สุคนธ์ทิพย์ เวียนมานะ และคณะ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณผลผลิตยางพาราในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารแก่นเกษตร, 42(ฉบับพิเศษ 1), 499-504.
- สุธัญญา ทองรักษ์ และคณะ. (2562). การผลิตปาล์มน้ำมันอย่างยั่งยืน:คู่มือสำหรับเกษตรกรรายย่อย:
 โครงการศึกษานำมาตรฐานหลักการผลิตปาล์มน้ำมันและน้ำมันปาล์มอย่างยั่งยืนของ
 ประเทศไทยไปปฏิบัติใช้มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและ
 อาหารแห่งชาติ (มกอช.).
- อรพิมพ์ สุริยา และคณะ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผลิตกล้วยหอมของเกษตรกรในอำเภอหนองเสือ
 จังหวัดปทุมธานี. วารสารปัญญาภิวัฒน์, 9(2), 208-218.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	ปยุตศยา รอดเจริญ
วัน เดือน ปี เกิด	31 สิงหาคม 2537
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์ประยุกต์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระ จอมเกล้าพระนครเหนือ
ที่อยู่ปัจจุบัน	333/385 เซนทริคสถานีดิวานนท์ ต.บางเขน อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี 11000

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY